

het aanbod van gods genade

gepredikt
en
verdedigd
door onze
reforma-
torische
vaderen

Ds. R. Kok

Predikant der Geref. Gemeente te Veenendaal



1949

Uitgave : Drukkerij C. Stolp — Scherpenzeel (Gld.)

Het aanbod van Gods genade

Gepredikt en verdedigt door onze reformatorische vaders

Ds. R. KOK

Predikant der Geref. Gemeente te Veenendaal



1949. Uitgave: Drukkerij C. Stolp, Scherpenzeel (G.)

VOORWOORD.

Enkele weken geleden kreeg ik bezoek van een broeder in den dienst des Heeren, wat mij tot blijdschap was, daar wij meermalen met elkander van hart tot hart mochten spreken over de dingen der eeuwigheid.

Gezeten in de studeerkamer, merkte ik al spoedig, dat mijn broeder iets op zijn hart had, wat er af moest, waarvoor hij dan ook gekomen was.

Hij kwam om mij te bestraffen, daar ik veel te veel zweeg over de zaken, die al zooveel stof hadden opgejaagd. Ik moest me uitspreken en duidelijk uitspreken, want de menschen begrepen mij niet.

Nadat mijn geliefde ambtsbroeder zijn hart aldus op een waardige wijze had ontlast, ging hij heen en ik bleef alleen, om hetgeen hij achtergelaten had te overwegen.

Zou 't waar zijn, wat mij gezegd is? Zwijs ik te veel? Spreek ik me niet duidelijk genoeg uit? Ja, 't kon wel eens waar zijn; in die richting heeft niet lang geleden Prof. Wisse ook gesproken in een bepaald blad. Onder de overdenking van dat alles werd 't de bede van mijn hart om te mogen doen wat mij gezegd was.

Op de Generale Synode werd mij de gelegenheid geopend om mijn hart uit te spreken. Tot bevestiging en verduidelijking van hetgeen in mij leeft en mij drukt heb ik ook enkele oudvaders en wat oude Saambinders laten spreken, met het gevolg, dat de zaken voor een verdere bespreking gebracht zouden worden op een predikantenconferentie.

Het gaat in hoofdzaak om het aanbod van Gods genade. Wanneer het aanbod van Gods genade niet gepredikt wordt, dan plegen wij VERZUIM; wordt het geloochend, dan plegen wij VERZET tegen Gods Woord en onze Belijdenis. Hier hebben wij ons te toetsen aan Gods dierbaar Getuigenis, daar het zegt, dat het Evangelie aan allen creaturen gepredikt moet worden.

En Paulus zegt: „Wijzijn Gode een goede reuk van Christus in degenen, die zalig worden en in degenen, die verloren gaan.” 2 Cor. 2 : 15.

De Heere Jezus zendt Zijn gezanten uit met de boodschap: „Komt tot de bruiloft”, Matth. 22 : 4; en die niet komen zullen verdelgd worden, alsmede degenen die komen zonder bruiloftskleed. Matth. 22.

In Luk. 13 : 34 zegt de groote prediker Jezus Christus: „Jeruzalem, Jeruzalem, gij die de profeten doodt en steenigt, die tot U gezonden zijn, hoe menigmaal heb Ik uwe kinderen willen bijeenvergaderen gelijkerwijs eens hen hare kiekens onder de vleugelen vergadert; en gijlieden hebt niet gewild”. Tot de rijke jongeling zegt de Heiland: „Zoo gij wilt volmaakt zijn, ga heen, verkoop wat gij hebt en geef het den armen en gij zult een schat hebben in den hemel; en kom herwaarts, volg Mij; Matth. 19 : 21.

Den Heere Jezus volgen en tegelijk met ons hart in de wereld en in de zonde blijven is niet mogelijk. Het is dan ook de wensch en bede der geloovigen, zich gehéél aan Hem te verbinden, want Hij is hun dierbaar. Daar is niets te bedenken, dat erger is dan het ongeloof, waarop het oordeel der *verdoemenis rust. Nooit genoeg kunnen wij den Heere smeken* om de genade des geloofs tot verbinding aan Hem en Zijn dienst. Het geloof, dat het Woord van ons eischt, is immers alleen door souvereine genade te bekomen en de Heere zal het aan Zijn gekenden zeker geven door het Evangelie.

In overleg met en op verzoek van enkele predikanten, zouden wij de inhoud van dit boekje aan alle predikanten vóór de conferentie ter hand stellen, om een vruchtbare bespreking te verkrijgen. Om 't goed te kunnen lezen hebben wij 't laten drukken en zoo zijn ook anderen in de gelegenheid hiervan gebruik te maken.

Van de vele vrienden, die mij begrepen, hebben er verschillende mij met boeken en citaten bijgestaan, waarvoor mijn oprechte dank.

Niet alleen hebben wij genade van noode, om eenvoudig en duidelijk te zeggen om welke geestelijke zaken het gaat, maar ook de lezers hebben genade noodig, om het te lezen zooals het gezegd wordt, opdat wij elkander zouden mogen begrijpen.

Veenendaal, Augustus 1949.

R. KOK
v. d. m.

HET AANBOD VAN GODS GENADE.

Dat de Heere met het welmeenend aanbod van Zijn genade tot allen komt, die leven onder het Evangelie, wordt ons overal in Gods dierbaar Woord geleerd. Wij noemen slechts: Jes. 45 : 12; 2 Cor. 5 : 20; Mark. 16 : 5; Matth. 22 : 1-14; Spreuken 8 : 3-5; 9 : 3-6.

„De verborgen dingen zijn voor den Heere, onze God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen tot in eeuwigheid om te doen al de woorden dezer wet.” Deut. 29 : 29. Zoo sprak Mozes, de man Gods, tot gansch Israël, toen het stond voor het aangezicht des Heeren, om over te gaan in het Verbond des Heeren, Deut. 29 : 10-12. Met al de kracht die in hem was, heeft hij het Israël op het hart gebonden, dat niet de verborgen, maar de geopenbaarde dingen zijn voor hen en voor hun kinderen tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden dezer wet.

Niet alleen Israël, maar ook wij hebben ons leven te reguleeren naar den regel der geopenbaarde dingen. Hiermede willen we in geen geval het dierbare leerstuk van Gods souvereine verkiezing ook maar éénigszins verdringen, want het besluit van Gods souvereine verkiezing is ons met klaarheid geopenbaard in het Woord des Heeren. Maar *welke* mensen verkooren zijn, is ons onbekend, zolang de vruchten van die verkiezende liefde niet gesmaakt worden in het hart, en niet gezien worden in het leven. Wordt die vrucht openbaar in het leven, dan zegt de Apostel: „Zonder ophouden gedenkende het werk Uws geloofs en de arbeid der liefde en de verdraagzaamheid der hoop op onze Heere Jezus Christus, voor onzen God en Vader, wetende, geliefde broeders, Uw verkiezing van God. 1 Thess. 1 : 3, 4.

God voert het besluit van Zijn verkiezende liefde in Christus uit, en dat is door niets en niemand te keren, maar wij staan verantwoordelijk tegenover de geopenbaarde dingen, die voor ons en onze kinderen zijn. Hierom zegt Mozes: „Ik neem heden tegen Ulieden tot getuigen de hemel en de aarde, het leven en de dood heb ik U voorgesteld, de zegen en de vloek. Kiest dan

het leven, opdat gij leeft, gij en Uw zaad; liefhebbende den Heere, Uwen God, Zijn stem gehoorzaam zijnde en Hem aanhangende." Deut. 30 : 19 en 20.

Wij staan dus met onze kinderen onder de eis van Gods dierbaar getuigenis en welgelukzalig is het volk, dat daaronder buigt en zoo verzegelt, dat God waarachtig is. „Die zijn getuigenis aangenomen heeft, die heeft verzegeld dat God waarachtig is." Joh. 3 : 33.

Dat de Heere tot *allen*, die leven onder het Evangelie, met het welmenend aanbod van Zijn genade komt, leert de Heilige Schrift ons duidelijk. Tot slechten, die de slechtigheid beminnen, tot spotters, die de spotternij begeren en tot zotten, die de wetenschap haten, komt de Heere met de aanbiedingen van Zijn genade, zeggende: „Keert U tot Mijne bestraffing; ziet Ik zal Mijn Geest Ulieden overvloediglijk uitstorten; Ik zal Mijne woorden U bekend maken", Spr. 1 : 22, 23. Terwijl de Heere met Zijn welmeenende roepstemmen, met Zijn uitgestrekte hand tot hem komt, verwerpt de mensch Zijn raad en weigert hij Zijn bestraffingen te aanvaarden. Hieruit blijkt de activiteit van de mensch in zijn doodstaat en de diepte van zijn val, wat hem toegerekend zal worden daar hij staat onder de eis van Gods heilige Wet en zondigt tegen het Evangelie, dat hem wordt aangeboden.

In de naam des Heeren kwam de profeet Jesaja tot koning Achaz met de aanbiedingen van Gods genade, die hij veracht had, daar zijn hart afkerig was van den Heere. Toen zeide Jesaja: „Hoort gijlieden nu, gij huis van David, is het Ulieden te weinig, dat gij de mensen moede maakt, dat gij ook mijn God moede maakt?" Jes. 7 : 13. Achaz heeft de aanbiedingen van Gods genade veracht en dan geeft de kanttekening deze verklaring: „Tot nog toe hebt gij mij en andere profeten des Heeren klein geacht, ja veracht, onze vermaningen niet gelovende, noch aannemende; maar nu zijt gij God den Heere zelfs lastig of moeilijk, dewijl gij Zijne genade, die Hij U aanbiedt, veracht."

De Heere brengt ons een bezoek met de aanbieding van Zijn genade en het is geen geringe zaak, dat te verachten. Als de Heere Jezus nabij kwam en de stad zag, weende Hij over haar zeggende: „Och, of gij ook bekendet, ook nog in deze Uwe dag, hetgeen tot Uwe vrede dient!" Luk. 19 : 42. Door niet te komen tot deze bekentenis zou het oordeel der verwoesting uitgegoten worden over Jeruzalem. „Daarom dat Gij den tijd Uwer bezoeking niet bekend hebt." Luk. 19 : 44. De tijd Uwer

bezoeking is de tijd der genade, waarin de Heere tot de mens komt met de aanbieding van Zijn genade." Namelijk in welke U door de predikatie des Evangelies de genade Gods nu wordt aangeboden", zegt de kanttekening. Wanneer de Heere Zijn dienstknechten uitzendt, dan zent Hij hen uit met de aanbiedingen van Zijn genade, want de bruiloft, die door den Koning bereid is, wordt door hen aangeboden in de Naam des Heeren. Matth. 22 : 2 en 3. Maar zie, de mens heeft de dingen van deze wereld liever, dan de bruiloft der eeuwige zaligheid, waartoe hij geroepen wordt. Hierom werd den dienstknechten des Konings smaadheid aangedaan en zij werden gedood, want de genoodigden wilden niet door deze dienstknechten verklaagd worden bij den Koning over de smaadheid, die zij Hem en Zijn Zoon aandeden, door de aanbiedingen van Zijn genade te verachten.

„Door deze gelijkenis wordt voor oogen gesteld de groote ondankbaarheid der Joden, die, van God door de predikatie des Evangelies tot de gemeenschaps Zijns Zoons en der zaligheid geroepen zijnde, dezelve veracht hebben en daarom zwaarlijk gestraft en verworpen zouden worden en dat de Heidenen daarna in hun plaats zouden worden geroepen", zegt de Kanttekening.

Vervuld met de Heilige Geest kwam Stefanus tot het Joodse Volk met de beschuldiging, dat zij verraders en moordenaars waren van den Rechtvaardige, Die zij niet wilden aannemen." Hij is gekomen tot het Zijne en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen". Joh. 1 : 11. Hierom heeft Stefanus gezegd: „Gij hardnekkigen en onbesnedenen van hart en oren; Gij wederstaat altijd den Heiligen Geest; gelijk Uw vaderen also ook gij". Hand. 7 : 51. Daarom werd hij dan ook door hen gestenigd. Dat zou niet plaats gehad hebben, zo hij hen maar niet veroordeeld had in het verwerpen van Christus en in het wederstaan van den Heiligen Geest.

In Openb. 3 : 18 zegt Christus tot mensen, die niet wisten dat zij ellendig, jammerlijk, arm, blind en naaktwaren: „Ik raad U, dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden en de schande Uwer naaktheid niet geopenbaard worde; en zalf Uwe oogen met oogenzalf, opdat gij zien moogt."

„Dat is: Begeert, of zoekt te verkrijgen, niet door eenige uwer verdienste, maar uit genade en om niet, door het gebed,

gelijk verklaard wordt, Jes. 55. Zie ook Matth. 11 : 28", zegt de Kantteekening.

Wat het in heeft, de aanbiedingen van Gods genade te verwerpen, zegt Paulus in 2 Thes. 1 : 7, 8 en 9. „In de openbaring des Heeren Jezus van den hemel met de engelen Zijner kracht, met vlamvend vuur wraak doende over degenen die God niet kennen *en over degenen* die het Evangelie onzes Heeren Jezus Christus niet gehoorzaam zijn; dewelke zullen tot straf lijden het eeuwig verderf van het aangezicht des Heeren en van de heerlijkheid Zijner sterkte". En zoo zullen degenen, die tot den hemel toe verhoogd zijn, tot de hel toe nedergestooten worden, zie Lukas 10 : 15. Dit bevestigt het woord van den Heere Jezus." En die dienstknecht welke geweten heeft de wil zijns Heeren en zich niet bereid noch naar zijnen wil, gedaan heeft, die zal met vele slagen geslagen worden. Luk. 12 : 47.

Het aanbod van Gods genade rust niet op de uitverkiezing, maar op de algenoegzame offerande van Jezus Christus, wat ons duidelijk gezegd wordt in de verklaring van het „Kort Begrip" der Westminsterse Synode, in 1763 op last der Schotsche Synode opgesteld en door Ds. G. H. Kersten in 1948 uitgegeven en aanbevolen. Vraag 93: Hoe bedient Hij het verbond aan zondaren uit het menschedom, zonder enige beperking?

Antwoord: „In het *algemene* aanbod van het Evangelie, hetwelk is een „verkondiging van grote blijdschap, die al den volke wezen zal". Luk. 2 : 10 en waarin *allen, zonder onderscheid*, verklaard worden welkom te zijn. Spr. 8 : 4. Mark. 16 : 15.

Vraag 94: Wat is de grondslag van de onbeperkte bediening van het verbond in het Evangelie-aanbod.

Antwoord: Die rust *niet* (onderstreeping van mij, K.) op de verkiezing, maar op de wezenlijke algenoegzaamheid en dood tot behoudenis van allen. Joh. 1 : 29: „Des anderen daags zag Johannes Jezus tot zich komende en zeide: Zie het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt".

Dit is niet alleen vastgelegd in het Kort Begrip der Westminster-Synode, maar ook in onze Belijdenis-geschriften: Dordtsche Leerregels, hfdst. I art. 3 en 4. En opdat de mensen tot het geloof worden gebracht, zendt God goedertierenlijk verkondigers van deze zéér blijde boodschap, tot Wien Hij wil, en wanneer Hij wil; door wier dienst de mensen geroepen worden tot bekering en het geloof in Christus, den gekruisigde „want hoe zullen zij in Hem geloven van welken zij niet gehoord hebben? en hoe zullen zij horen, zonder die hun predikt? en hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden wor-

den?" (Rom. 10 : 14 en 15).

Die dit Evangelie niet geloven, op die blijft de toorn Gods. Maar die het *aannemen*, en de Zaligmaker Jezus met een waarachtig en levend geloof omhelzen, die worden door Hem van de toorn Gods en van het verderf verlost en met het eeuwige leven begiftigd. (Joh. 3 : 36, Mark. 16 : 16).

Dordtsche Leerregels, hfdst. 3 en 4 art. 9: Dat er velen door de bediening des Evangelies geroepen zijnde niet komen en niet bekeerd worden, daarvan is de schuld niet in het Evangelie, noch in Christus, door het Evangelie (cursivering van mij, K.) *aangeboden* zijnde, noch in God, Die door het Evangelie roept, en zelfs ook die Hij roept (cursivering van mij, K.), *onderscheidene gaven mededeelt*; maar in degenen, (cursivering van mij, K.), *die geroepen worden*, van dewelken sommigen zorgeloos zijnde, het Woord des Levens niet aannemen; anderen nemen het wel aan, maar niet in het binnenste huns harten, en daarom is het dat zij na enige kortstondige blijdschap van het tijdelijke geloof, wederom terugwijken; anderen verstikken het zaad des Woords door de doornen der zorgvuldigheden en wellusten der wereld, en brengen geen vruchten voort; hetwelk onze Zaligmaker leert in de gelijkenis van het zaad. (Matth. 13).

Sommigen nemen Christus, door het Evangelie aangeboden zijnde, niet aan, vanwege hunne groote zorgeloosheid en afkeurigheid; anderen nemen Hem wel aan, maar niet in het binnenste huns harten; bij de eersten treedt op den voorgrond onwil en bij de tweeden vertrouwen op eigen kracht. Tot de eersten zegt Christus: „En Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben”. Joh. 5 : 40. Maar tot de tweeden zegt de Heiland: Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader Die Mij gezonden heeft hem trekke; en Ik zal Hem opwekken ten uiterste dage”. Joh. 6 : 44. Deze mensen waren tot Hem gekomen, wilden Hem nemen om Hem Koning te maken en dat wordt door Hem veroordeeld, want daarmede werd het werk des Vaders veroordeeld. De zalving, waarmede de Vader Hem gezalfd heeft in de stille eeuwigheid, werd geheel miskend. Deze mensen hadden geen behoefte aan de trekkingen des Vaders, ze waren zelf in staat tot Christus te komen en daarom wilden zij Hem wel aannemen, naar hun vleselijke overleggingen, maar niet in het binnenste huns harten. Nooit en nog eens nooit zal de mens Christus aannemen in het binnenste Zijns harten, zonder de trekkingen des Vaders. Tot mensen, die *niet* tot Christus komen, zegt de Schrift: U *wilt*

tot Hem niet komen; en tot mensen die komen *in eigen kracht* zegt de Waarheid: Gij *kunt* tot Hem niet komen zonder de trekkingen des Vaders, die U veracht, daar U Zijn Goddelijke zalving miskent.

„Maar dat anderen door de bediening des Evangelies geroepen zijnde, komen en bekeerd worden, dat moet men de mens niet toeschrijven, alsof hij zichzelf door zijn vrije wil zou onderscheiden van anderen, die met even grote of genoegzame genade tot het geloof en de bekering voorzien zijn (hetwelk de hovaardige ketterij van Pelagius stelt); maar men moet het Gode toeschrijven, Die gelijk Hij de Zijnen uitverkoren heeft in Christus, alzo ook diezelve in de tijd krachtiglijk roept, met het geloof en de bekering begiftigt en uit de macht der duisternis verlost zijnde, tot het Rijk Zijns Zoons overbrengt, opdat zij zouden verkondigen de deugden desgenen, die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht, en opdat zij niet in zichzelf, maar in de Heere zouden roemen, gelijk de Apostolische Schriften telkens getuigen”, art. 10. En zo stelt onze belijdenis het geloof dat uit God is, tegenover het ongeloof, dat uit den mens is. Het gaat in het geloof en in het ongeloof om de aanbidding van Christus in het Evangelie. Wat door het oprechte, door Gods Geest gewerkte geloof met verwondering en aanbidding wordt aangenomen, wordt door het ongeloof verworpen.

De Heere komt in het aanbod niet tot de mens op grond van willen en kunnen, want het is bij hen een niet-willen en een niet-kunnen; maar op grond van Zijn soevereine genade, die door de mens veracht wordt. Alles wat van de mens is, haat en veracht Gods soevereine genade. Hierom heeft Kaïn Abel gedood, Ismaël Izak bespot. Ezou Jacob vervolgd, Saul David gehaat en werd Jesaja in stukken gezaagd. Hoe duidelijker het aanbod van Gods soevereine genade gepredikt wordt, hoe scherper de mens in de vijandschap van zijn ongeloof, zich komt te openbaren. De Joden zouden zo vijandig niet gestaan hebben tegenover de Heere Jezus, zo Hij hen maar niet veroordeeld had in hun ongeloof. „Want God heeft Zijnen Zoon niet gezonden in de wereld opdat Hij de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou *behouden* worden. Die in Hem geloofd wordt niet veroordeeld; maar die niet geloofd is alrede veroordeeld, dewijl hij niet heeft geloofd in de Naam des eniggeborene Zoons van Gods.” Joh. 3 : 17 en 18, Joh. 15 : 22. Van dag tot dag worden zij door de prediking van Christus gestriemd in hunne wettische dienstbaarheid en

eigengerechtigte godsdienst, waarmede zij zich dachten te dekken in hun goddeloze handelingen, door weduwen in hare armoede en kinderen in hunne liefde te verslinden.

De Catechismus noemt het aanbod van Gods genade een Goddelijke toezegging, die door de H. Doop verzegeld wordt. In Zondag 27 vraag 74 lezen wij: Vraag: Zal men ook de jonge kinderen dopen? Antwoord: Ja; want mitsdien zij alzowel als de volwassenen in het Verbond Gods en in Zijn gemeente begrepen zijn, en dat hun door Christus' bloed de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, Die het geloof werkt, niet minder dan de volwassenen toegezegd wordt, zo moeten zij ook door den Doop, als door het teken des Verbonds, den christelijke Kerk ingelijfd en van de kinderen der ongelovigen onderscheiden worden, gelijk in het oude Verbond of testament door de besnijdenis geschied is, voor hetwelk in het Nieuwe Verbond de Doop ingezet is."

Deze goddelijke toezegging heeft de Heere gegeven bij de instelling van de Heilige Doop. *Aan alle creaturen*, zonder onderscheid, moet het Evangelie verkondigd worden en die prediking is een Goddelijke toezegging. Alles wat de goddeloze, vijandige Adamskinderen van node hebben, is vervat in de Goddelijke toezegging van het Heilig Evangelie. Niemand is te slecht, te oud of te jong voor de aanbieding van Gods genade.

Het woord toezeggen is een Bijbels woord, dat het eerst voor komt in Joz. 2 vers 4 „En nu, de Heere Uw God, heeft Uwe broederen rust gegeven, gelijk Hij hun toegezegd had; keer dan nu weder en gaat gij naar Uwe tenten, naar het land Uwer bezitting, hetwelk U Mozes, de knecht des Heeren, gegeven heeft op gene zijde der Jordaan." Toen het volk Israël optrok uit Egypte, deelde het *ganse* volk in deze Goddelijke toezegging en toch zijn er duizenden omgekomen in de woestijn vanwege hun ongeloof, (1 Cor. 10 : 6), daar zij deze goddelijke toezegging niet voor waarachtig hielden en de geestelijke zaken, daarin vervat, niet begeerden. *De Goddelijke aanbieding van het Evangelie is de baarmoeder des geloofs*, want het geloof is uit het gehoor, enz.

Is het niet door ons innerlijk zijn in de staat des ongeloofs en der ongerechtigheid, dat wij de goddelijke toezeggingen, die ons geschonken zijn in het Evangelie, niet voor waarachtig houden, noch in oprechtheid begeren?! In het geloof hebben de goddelijke toezeggingen *waarde* en krijgen zij steeds meer waarde. Hiskia zegt: „Gelijk Hij het mij heeft toegezegd, also heeft Hij het gedaan." Jes. 38 : 15. De toezegging om te komen

uit de banden des doods en de macht der vijanden heeft de Heere hem geschonken in de weg des geloofs.

Als Jozua zich gereed maakt om het tijdelijke met het eeuwige te verwisselen, dan zingt hij zijn lofzang tot verheerlijking van Gods naam: „En ziet, ik ga heden in de weg der ganse aarde en gij weet in Uw ganse hart en in Uw ganse ziel, dat er niet één enig woord gevallen is van al die goede woorden, welke de Heere, Uw God, over U gesproken heeft; zij zijn U *allen* overkomen, daar is van dezelve niet één enig woord gevallen". Het was dus ook in het hart van Jozua gelijk als in dat van Hiskia: gelijk Hij het mij heeft toegezegd, alzo heeft Hij het ook gedaan.

In de strijd met het ongeloof onder de verbergingen van Gods aangezicht klemmt de dichter van Psalm 77 zich vast aan des Heeren toezegging; hij vraagt dan: „Heeft de toezegging een einde van geslacht tot geslacht?" En zie, de Heere, Die Zijn Goddelijke toezegging getrouw is, gaf verandering in de gesteldheid zijns harten om te vertrouwen op Zijn God: „Maar de rechterhand des Allerhoogsten verandert". De dichter van Psalm 119 vond in de goddelijke toezeggingen leven, genade, ondersteuning en vrolijkheid voor zijn ziel. Niet minder dan elf maal gaat hij met de goddelijke toezeggingen naar de troon van Gods genade tot verbinding aan den Heere:

Hoor wat Casper Olevianus zegt van de Heilige Doop in zijn werk over het Genade Verbond blz. 497 in de uitgave van 1739:

„Het Verbond nu der Genade, door zo groot een bevestiging gestaafd, n.l. door den dood des Middelaars, wordt in de prediking des Evangelies niet alleen aan ons, maar aan alle geslachten aangeboden, dewijl Zijn goedheid en barmhartigheid is tot in het duizendste geslacht, en dat het Verbond der Zaligheid, hetwelk den vaders en hun kinderen beloofd was, ook tot ons en onze kinderen behoort, en tot die allen, welke God er toe roepen zal, dit leert het Evangelie duidelijk, Hand. 2 : 39. Ja, de plechtige nodiging en verzekering van Christus zelve, bevestigt het: „Laat de kinderkens tot mij komen, want derzulken is het Koninkrijk der hemelen". Hetwelk daarom naarstig waargenomen moet worden opdat wij het daarvoor houden, dat de genade van Christus, of het Genadeverbond, door de prediking des Evangelies niet slechts aan de ouders, maar ook aan de kinderen wordt aangeboden. En de ouders het Evangelie horende, het daarvoor hebben te houden, dat hun de beloften hunner eigen zaligheid niet alleen zijn toebetrouwd, maar ook

der zaligheid hunner kinderen, opdat ook zij in het geloof in Christus opgevoed worden als erfgenamen derzelfder beloften.

„Daarom antwoordden de Apostelen den stokbewaarder op zijn vraag, wat hij doen moest om zalig te worden: „Geloof in den Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden, gij en Uw huis”. Hand. 16 : 31. En alzo zijn ook onze kinderen heilig uit kracht van het Verbond: „Ik zal Uw God zijn en Uws zaads Gods”. Zie 1 Cor. 7 : 14, Esra 9 : 2. En dat de belofte des Evangelies uitdrukkelijk aan onze kinderen geschied is, blijkt uit Deut. 30 : 6. En dit daarom dewijl het niet genoeg is voor zeker te houden, dat de beloften des Verbonds onze kinderen in den Doop aangeboden worden, gelijk sommigen denken, dat de Doop de eerste ingang is der zaligheid en dat hun daarin allereerst de zaligheid beloofd wordt, door welke mening de vorige beloften des Evangelies, die hun reeds gedaan zijn, voor zij nog geboren waren, uitgesloten worden, maar dat moet in de prediking des Evangelies voornamelijk vastgesteld worden, want de zegelen zien op het Woord des Verbonds, of de prediking des Evangelies zelve; welke tekenen zichtbaar verzegelen, datgeen, wat den gelovigen in het Evangelie ten opzichte van hun zaad beloofd wordt; want hoe komt het dat wij den Jood zijn kind niet met geweld ontnemen en na het gedoopt te hebben hem teruggeven, opdat het zalig moge worden? Omdat het zalig worden niet van de Doop, maar alleen van het geloof afhangt! omdat het Evangelie de Verbondsgenade aan de ouders met hun kinderen aanbiedt, tot in het duizendste geslacht; indien nu de ouders het aangeboden Verbond versmaden, kunnen de kinderen daarin niet opgenomen worden en bijaldien den Jood zijn kind ontnomen en met geweld gedoopt werd, zou dit niet anders zijn, dan een gruwelijke ontheiliging van de Heilige Doop, dewijl het zegel des Verbonds zou gedrukt worden op degenen, die niet tot het Verbond behoren en alzo zou noch het bevel gehoorzaamd, noch de belofte verzegeld worden. God beveelt het, opdat de kerk in de zichtbare gemeenschap der heiligen zou gezien worden, van welke Hij in dit en in het eeuwige leven erkend en verheerlijkt wordt in Christus, opdat alle volwassenen op het gehoor des Evangelies (hetzij zij kinderen hebben of niet) het zegel-teken des geloofs mogen ontvangen tot een getuigenis van onderlinge overeenkomst tussen Christus en hen, dat n.l. God, Vader, Zoon, en Heilige Geest hun en huns zaads God is; en dat ook zij daarom door Zijn genade Hem willen leven en hun kinderen als Zijn eigendom Hem opvoeden. Dit bevel

gaat zekerlijk de kinderen der ongelovigen niet aan, noch hun ouders, maar wel de bedreiging: „Die in den Zoon niet gelooft, de toorn Gods blijft op Hem”.

In het kort, God gebiedt de ouders, dat zij in Christus zouden geloven, Die hun in het Evangelie aangeboden wordt en hun kinderen Hem zouden opvoeden en tot een getuigenis van toestemming gezamenlijk ontvangen het zegelteken des Geloofs, zo zij zelven als hun kinderen, dewijl de beloften niemand geldt dan de gelovigen en hun kinderen. 1 Cor. 7 : 14, Esra 9 : 2.

Op blz. 506 lezen we: „Derhalve heeft men in de prediking des Woords een aanbieding van de belofte en een bevel om ze te omhelzen; beide worden zo tot de uitverkorenen als tot de verworpenen gericht, maar in de uitverkorenen alleen, werkt God datgene, wat Hij beveelt”. 2 Cor. 4 : 4-6. Hand. 13 : 48.

Ja, maar dat Gods kinderen een recht gebruik kunnen maken van de Goddelijke toezeggingen, is duidelijk, maar dat kan de mens die nog leeft in de staat des ongeloofs niet. Wat baat die aanbieding van Gods Genade zolang de mens nog in zijn doodstaat voorleeft? Het lijkt op zijn zachtst gezegd, wel een beetje Arminiaans. Je moet die mensen hun doodstaat prediken, de Wet prediken, vertellen hoe slecht ze zijn, en dat zij, wanneer zij zo blijven, naar de hel gaan.

Wil het mij niet ten kwade duiden, maar dat lijkt mij op zijn zachtst gezegd wel tweemaal op Arminiaanse gevoelens. Die zegt dat Gods kind geloven kan, *omdat hij kind van God is*, loochent het werk des Geestes. Het geloof is niet alleen een gave Gods bij den aanvang, maar ook bij de voortgang. Zonder de lieve werkingen des Heiligen Geestes kan een kind van God niet wandelen op de weg des geloofs. Thomas kon door de discipelen, hoe welmenend zij ook met hem spraken, niet verlost worden uit het ongeloof, daar moest de Heere zelf aan te pas komen. Als U zegt, dat Gods kind kan geloven, dan is dit in de grond der zaak Arminiaans. Dat Gods kind gelooft, en opwast in het geloof, is waar, maar dat is geen vrucht van zijn kunnen, doch van de dierbare werkingen des Heiligen Geestes. Neen, wanneer wij goddeloozen en zondaren wijzen op de aanbiedingen van Gods genade, dan gaan wij daarbij niet uit van de gedachte, dat er nog wel iets in den mensch is, dat er door opgewekt kan worden. Wij zijn er van overtuigd tot in de diepste diepten van ons hart, dat de mens ligt in de staat des doods en des ongeloofs en toch gevoelen we ons gedrongen tot hem te gaan met de aanbiedingen van Gods genade en de toe-

zeggingen van het Evangelie. Wij *moeten* spreken in de naam des Heeren tot dode zondaren, gelijk Ezechiël in de naam des Heeren *moest* spreken tot dorre doodsbeenderen. Door de prediking van het Evangelie wordt het dode zondaren toegeroeven: „Ontwaak gij die slaapt en sta op uit de doden en Christus zal over U lichten, Efeze 5 : 14.

Zo even is door U gezegd, dat men onbekeerde menschen alleen de wet moet prediken, hun doodstaat voor oogen houden, vertellen hoe slecht de mensch is, en dat zij, zoo voortgaande, naar de hel gaan. Maar wij antwoorden: Het zijn Arminiaanse gevoelens, als U denkt dat het profijtelijk is zo te prediken. Het is niet mogelijk, dat door de vloeken der Wet of door de verschrikkingen der hel, een nieuw leven geplant kan worden in het hart des menschen. Al wordt de consciëntie er door in beroering gebracht, dan is dat nog geen nieuw leven. Beide, dood en leven, vloek en zegen, wet en Evangelie moeten gepredikt worden in de Naam des Heeren. De zondaar moet er van overtuigd worden, dat hij afkerig is van *Christus*. Wij godsdienstige menschen zijn van nature verraders en moordenaars van Christus en daarvan overtuigt de Heilige Geest den zondaar met Zijn komst in het hart ten leven. Joh. 16 : 3-9. Het gaat hier in de eerste plaats om de verschrikkelijke zonde des ongeloofs: „Van zonde, omdat ze in Mij niet gelooven”.

In die vijandschap van het ongeloof tegen Christus leeft de mensch zijn doodstaat uit. Gods Heilige Wet eischt geloof in Jezus Christus, anders kan de Wet geen tuchtmeester zijn tot Christus. Dat geloof in den Heere Jezus is alleen te bekomen door de verheerlijking van Gods souvereine genade, die ons gepredikt en aangeboden wordt in het Evangelie. Het hart, dat door Gods genade is getroffen, en verslagen in boetvaardigheid zijn zonde belijdt en beweent, ontvangt een onderwerpelijke openbaring van Christus en zegt met Paulus: „Het heeft Gode behaagt, Zijne Zoon in mij te openbaren.” Gal. 1 : 15 en 16.

Nooit mogen wij de voorwerpelijke aanbieding en de onderwerpelijke openbaring van Christus in het hart, vaneen scheiden, want door de voorwerpelijke aanbieding van Christus heeft de onderwerpelijke openbaring van Christus plaats in het hart der uitverkorenen door het geloof, dat de H. Geest werkt.

Dat de aanbieding van Gods genade is gepredikt door onze vaders blijkt duidelijk uit hunne geschriften. Wij laten nu in de eerste plaats Johannes Calvijn spreken. In zijne uitlegging op de Handelingen der Apostelen, hfdst. 3 vers 25, blz. 46, zegt hij: „Gij zijt kinderen der profeten en des Verbonds enz.

Petrus geeft te kennen, dat de genade des Verbonds, dewelke God met Abraham gemaakt had, henlieden eigenlijk aangaat. En gelijkerwijs hij ze tevoren met dreiging en straffen gedreven had om het Evangelie gehoorzaamheid te bewijzen, alzoo lokt hij ze nu wederom met zoetheit, dat zij de aangeboden genade in Christus aannemen zouden. Alzoo zien wij, dat God niets onderwegen (achterwege) laat, daarmede Hij ons tot hem brengen mochte. Zulks is ook het ambt van een trouw leeraar, degenen die lui en traag zijn ernstiglijk alzoo te drijven, dat hij nochtans met zoetheit leidde degenen die hen wel laten gezeggen. Deze manier van leeren staat wel aan te merken, daar Petrus zegt, het Evangelie den Joden toe te hooren, want hen is niet genoeg, dat ons de genade en goedheid Gods in het gemeen gepredikt wordt, tenzij dat wij weten, dat ze ons door een zekere ordinatie Gods *aangeboden* worde. Daarom is het dat Paulus zulke arbeid doet om de beroeping der heidenen te bewijzen en te beweren. Rom. 15 : 18, Efeze 3 : 3 en 4."

In het zelfde werk in Hoofdstuk 4 : 12 zegt hij: „Dit moeten in alle en elke weldaad Gods aanmerken, n.l. dat Jezus Christus de eenige fontein en oorsprong der zaligheid is. Ook zoo heeft Petrus met deze woorden de priesteren tot in het harte willen treffen zeggende, dat er geene andere zaligheid zij dan in Christus Jezus, welke zij gaarne ganschelijk onderdrukt gezien hadden. Alsof hij zeggen wilde dat ze dubbelder veroemenissen schuldig zijn, omdat ze niet alleen de zaligheid verwerpen, die God hun aangeboden heeft, maar trachten ... of deden hun best dezelve te niet te doen en hoewel hij scheen als voor een doof mans deure te roepen, nochtans zoo predikte hij hen van de genade Gods, of ter bij avonturen iemand waar, die dezelve met geloove wilde aannemen: zo niet, dat U door één alzulke getuigenissen overtuigd zijnde, des te min onschuld oft excusatiën voor te wenden hebben."

J. CALVYN in zijn „Uitlegginge op de brieven aan die van Corinthe op 2 Cor. 6 : 1: „Hier worden de dienaars geleerd, dat het niet genoeg en is, zoo zij de leer eenvoudiglijk *voorstellen*, maar zij moeten *arbeiden*, dat zij *aangenomen* wordt: en dat niet eenmaal, maar zonder ophouden. Want dewijl zij middelboden zijn tusschen God en de menschen, zoo is het eerste haars ambts de genade Gods *aan te bieden*; het tweede is, met aller naarstigheit te arbeiden, dat ze niet zonder nut aangeboden zij". (Editie Leiden 1582, pag. 165)"

Wij zijn bereid, zoo het begeerd mocht worden, nog ver-

schillende stukken uit de werken van CALVYN te leveren, waarin hij duidelijk en krachtig spreekt over de aanbieding van Gods genade.

Hoe onze vaders het aanbod van Gods genade kwamen te binden op het hart der onbekeerden, blijkt uit de toepassing waarin zij spraken tot hunne onbekeerde medereizigers naar de eeuwigheid.

A. HELLENBROEK, zegt in zijn toepassing op Jes. 33 vers 17 het volgende: „Gij onbekeerde en onbegenadigde, die nog in de natuurstaat zijt, o! laat het eens een slag maken op Uw hart, ik zeg het U ook: Uwe oogen zullen hier den Koning zien in Zijne schoonheid. Hier zal de schone Jezus U ook voorkomen; de groote Zone Gods, de verheerlijkte Middelaar Gods en der menschen, de waarachtige God en het eeuwige leven; voorkomen zooals hij het groote schuldoffer geworden is tot verzoening van zondaren, als de eenige en zekere weg. Voorkomen, niet om tot U te zeggen, dat Hij Uw zaligmaker, Uw Koning al is, maar, dat Hij *gereed* is het te willen worden Hij zal zich in al Zijn zalige schoonheid daaronder die sacramentszegelen voor Uwe oogen laten zien, aan Uw verstand voordragen. O! wat een privilege dat U dat nog mag gebeuren! Waarom heeft de Heere U in Uwe onbekeerde staat niet al lang met den dood verrast? Waarom zien Uwe oogen niet in de hel al dien vorst der duisternis in zijne leelijke verschrikkelijkheid. O gij merk eens de lankmoedigheid van God op over U; niet om U stoutelijk te verbeelden dat die Koning met Zijne schoonheid ook al de Uwe is: die gemene dwaling van avondmaalgangers uit de *aanbieding* ook haar *aandeel* vaststellende: maar om zonder uitstel van dien schoonen Koning gebruik te maken en vereniging met Hem, dien Gij no gniert hebt, te zoeken. Och! dat gij dan boven die oogen, die gij nu hebt van uiterlijk bezien en kennen, ook eens oogen krijgt, die op een recht geestelijke wijze tot in het schoon van den Heere Jezus inzagen, oogen die U wegvoerden in een Heilige verwondering, die U van vreugde deden smelten, van tranen deden wegvloeien, over zulk een schat van zaligheid als zich in dien schoonen Koning ontdekt; oogen die U wezenlijk op Hem deden verliefd worden, die U in levendige geloofsoefeningen naar Hem uitlokten, die U in ootmoed en ontzag voor Hem deden wegzinken, en met een volle gewilligheid U aan Hem als den alleswaardigen Koning deden onderwerpen.” Mengelstoffen blz. 93 en 94.

Hoor wat JUSTUS VERMEER zegt in zijn toepassing op

Zondag 18:

„Kunt gij nu niets zien van hetgeen gij mist? Blijft gij zo blind in Uzelven, en zult gij zo sterven, mens? O, wat zal het naar zijn, Jezus te hebben kunnen krijgen en Hem te hebben verworpen! Menschen, de opvaart van Jezus ten hemel zal U tot nadeel zijn, Hij zal met een ijzeren scepter de goddeloozen als pottenbakkersvaten in stukken slaan en van daar wrake oefenen.

Ja, zal Jezus eens zelf komen op de wolken des hemels, in grote kracht en heerlijkheid, en zullen alle oogen en wij allen ook die hier zijn, Hem zien; wanneer alle goddeloozen van alle geslachten der aarde weenen zullen. O! hoe gelukkig, die dan een nauwe betrekking op Hem hebben, en hoe onzalig, die dan verschrikken zal; bevinge zal den huichelaren aangrijpen.

Och menschen, roept tot Jezus die gij hoort dat in den hemel is, dat Hij door Zijne Geest U aanwijze hoe gij te ontvlieden hebt den toekomende toorn en bijzonder den toorn des Zoons". Blz. 379.

Hoor wat THOMAS WATSON zegt in zijn toepassing op Psalm 32 vers 6.

„Zoodanigen als Christus nu verachten en zeggen, Hij heeft geen gedaante noch heerlijkheid, dat wij Hem zouden begeerd hebben (Jes. 53 : 2). Daar staat een dag op korte te komen, wanneer Christus haar evenzooveel zal achten; Hij wil haar zoo *licht* achten, als zij Hem, en zeggen, Ik kenne U niet. Luk. 13 : 27. Wat een veracht woord wil dat zijn, wanneer de menschen zullen roepen, Heere Jezus behoed ons, en Hij zeggen zal, Ik was U *aangeboden*, maar gij *wilde* Mij niet. Ps. 81. Gij verachtet Mij, en nu wil Ik U en Uwe zaligheid licht stellen, wijkt van Mij, Ik ken U niet, dit is al dat de zondaars verkrijgen, door de verwerping van de Heere des Levens: Christus wil haar verachten in de dag des oordeels, welke Hem veracht hebben in de dag der genade." Het merkteken in een heilig mensch, blz. 31.

Hoor wat A. COMRIE zegt in zijn Catechismus blz. 44.

„Laten de leeraars en ook de hoorders hieruit weten, wat ze voornamelijk bedoelen moeten in hunne behandelingen voor zielen: het is niet het voornaamste einde om verschrikkingen in de consciëntiën te veroorzaken, de aarde in een hel te veranderen, en dan de menschen te laten liggen. Neen, slaan (zeggen) wij, het moet met een oogmerk zijn om te genezen en wij moeten als dienaren van Christus alleroervloedigst zijn, om de

troostleer voor te houden. Ik heb in het beloop van mijn leven en ook van mijn bediening ondervonden, dat het prediken van de vrije genade, van de heerlijkheid van de persoon des Middelaars, van het aanbod van zaligheid, van de gewilligheid van Christus om te zaligen en van de voorrechten van dezulken die in Hem zijn, het meest teweeg brengt, om de harten onder liefelijke aandoening te brengen". enz.

Hoor wat Th. VAN DE GROE zegt in zijn catechismus blz. 134.

„O, wij zijn van God gezonden om Christus Jezus hier onder U lieden te prediken, en U lieden de zaligheid en de verzoening met God in en door Hem te verkondigen. Wij zijn de getuigen en de gezanten van onze Heere Jezus Christus, om Hem door het woord der prediking alle zondaren voor te dragen en aan te bieden tot een *Middelaar* en *Verlosser*; tot een Profeet om hen te leeren, tot een Hoogepriester om al hunne zonden bij God te verzoenen; en tot een Koning om hen te heiligen en te bekeeren.

Ach menschen wie of hoedanig gij ook zijn moogt, veracht of verwerpt toch dit heerlijke geschenk van Gods vrije genade toch niet langer! Maar erken toch eens Uwe geestelijke armoede, blindheid, en doemwaardige machteloosheid. O, wordt er toch eens ongerust om, verlegen en verslagen en gaat toch eens uit Uzelven, als uit een grondelooze kuil van eeuwige rampzaligheid en ellende, en opent Uw harten toch eens voor de groote en algenoegzame Middelaar Christus Jezus en laat U van Hem uit vrije genade behouden en verlossen." enz. enz.

Hoor wat F. J. v. d. KEMP zegt in zijn Catechismus blz. 127.

„Het Evangelie is de leer der zaligheid, waardoor de mensch tot zaligheid, volgens het Genadeverbond wordt opgeleid, beschreven in de boeken des Ouden en Nieuwen Testaments: Het woord der waarheid is toch het Evangelie der zaligheid. Efeze 1 : 13. Dewijl nu Christus met Zijne weldaden de inhoud van het Evangelie is, zo wordt dat het Evangelie van Christus genoemd. 2 Cor. 4 : 4 zie ook Rom. 1 : 1-4, 16 en 17, alwaar dat men dan in de Heilige Schriftuur leest van Christus en Zijne weldaden, daar heeft men het Evangelie: Waardoor dan (a.) Christus als de Middelaar en Verlosser, van God aan den zondaar wordt bekend gemaakt en dat in Hem alleen alle heil te zoeken en te vinden is. Want door het

Evangelie wordt verkondigd de onnaspeurlijke rijkdom van Christus enz. Ef. 3 : 8-11. (b.) Daardoor wordt ook de Middelaar en alle zaligheid in en door Hem den zondaar aangeboden en hij tot Hem genoodigd en geroepen, opdat hij zich tot Hem wende en behouden worde. Jes. 45 : 22, Jes. 55 : 1-3. Hij heeft U geroepen door ons Evangelie tot verkrijging der heerlijkheid van onze Heere Jezus, zegt de Apostel, 2 Thess. 2 : 14. (c.) Door het Evangelie wordt ook den zondaar bevolen, dat hij in de Middelaar geloove tot zaligheid: Jezus predikte het Evangelie en zeide: Geloof het Evangelie. Mark. 1 : 14 en 15. Waarom het ook wel een wet genoemd wordt. Jes. 2 : 3, en wel de wet des geloofs. Rom. 3 : 27 dewijl het een iegelijk tot welken het gebracht wordt, verplicht om het aan te nemen en wel met zware bedreigingen voor degenen, die zich onttrekken. Hebr. 10 : 38. (d.) Nog wordt door het Evangelie de gelooven- den toegezegd en beloofd, dat hij zekerlijk door het geloof in Christus de straf zal ontgaan en wederom tot genade komen. Mark. 16 : 15 en 16. Joh. 3 : 16 en 36. Hand. 10 : 43 en zo wordt door het Evangelie Gods geloovig volk getroost en naar het hart gesproken". Jes. 40 : 1 en 2. Jes. 61 : 1-3.

Op blz. 138 spreekt F. J. v. d. KEMP aldus:

„Zelfs nodigt Hij allen, die onder het Evangelie leven, ja ook, die lauw en van inbeelding opgeblazen zijn in hoogmoed als het volk van Laodicea: want Hij zegt Openb. 3 : 18: Ik raad U dat gij van mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden en witte kleederen, opdat gij moogt bekleed worden en de schande Uwer naaktheid niet geopenbaard worde; en zalf Uwe oogen met oogenzalf, opdat gij zien moogt. Waartoe hebt gij de leeraars, en waartoe verkondigen zij U het Evangelie? Is het niet opdat zij U tot het geloof bewegen en U tot dien genoegzame verlosser, om Hem aan te grijpen, lokken? Zo zijn wij dan gezanten van Christus wege, alsof God door ons bade: wij bidden van Christus wege, laat U met God verzoenen. 2 Cor. 5 : 20. Moogt gij het wel nalaten Hem op Zijne aanbiedingen aan te nemen? Is U dat niet geboden? Mag men ongeloovig blijven? Staat het aan U of gij Gods Zoon omhelst of niet? Immers neen: wilt gij dan wettens en willens ongehoorzaam zijn, en verloren gaan? Wie, wie is er onder U, die met zulk een boos en ongeloovig hart wil afwijken van de levendige God? En is er iemand zoo boos, wel, wordt gij toch behouden van dit verkeerd geslacht. Hand. 2 : 40. Grijpt Gods sterkte aan, opdat gij vrede met Hem moogt

maken. Jes. 27 : 4, 5. Geloof in den Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden. Hand. 16 : 31. Wel, zondaar, zult gij tot Hem de toevlucht niet nemen? Zoudt gij te vergeefs komen en Hem aannemen? *Neen*. Al wat tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen, zegt Hij in Joh. 6 : 37. De zaligheid zult gij niet missen, indien gij slechts met een volkomen hart Hem aanneemt en U overgeeft: die gelooft zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, zegt de mond der Waarheid, reis op reis. Mark. 16 : 16. Joh. 3 : 16, 17, 36. Hij bevestigt het met Zijn dubbel voorwaar. Joh. 5 : 24. Ja, als met een eed. Ezech. 33 : 11. Wilt ge niet komen, maar in Uzelven blijven, weet dan, dat gij de allerverschrikkelijkste zonde doet; gij versmaadt Hem. Zijne volheid en liefde, dat de duivels niet doen kunnen, want Hij wordt hun niet aangeboden: Gij maakt God tot een leugenaar. 1 Joh. 5 : 10. Hij verwijt het U met toornigheid, dat Gij tot Hem niet wilt komen, opdat gij het leven moogt hebben. Joh. 5 : 40. Zijn toorn is en blijft op U. Joh. 3 : 36. Als U benauwdheid en angst overkomt en gij tot hem roept, dan zal Hij U ook niet antwoorden, maar in Uw verderf lachen. Spr. 1 : 20-33. Wel heden dan, zo gij Zijne stemme hoort, verhardt Uwe harten niet, Ps. 95 : 7, 8. Want hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zulke groote zaligheid geen acht nemen? Hebr. 11 : 3.

Denk aan SMIJTEGELT, hoe hij met groote teederheid de menschen vermaant en opwekt, den Heere te zoeken: Van de vele bewijzen, die hij daarvan heeft nagelaten, noemen we slechts zijn Catechismus, Zondag 6, blz. 91, e.v. (Malga):

„Die U het pardon en het Woord prediken, haat gij die niet? Is het niet evenzooveel, alsof gij het pardon uit des brengers hand nam en zeide: Ik haat U er om? Is het niet eveneens, alsof gij zeidet: Ik haat U, omdat Gij het pardon predikt? Ja, alsof gij zeidet: Heere Jezus! ik haat U? Is Hij u niet als een steen des aanstoots en als een rots der ergernis? Niemand is er bij u minder geëstimeerd (geacht), als de Heere Jezus. Gij moogt nog van die zoete klank van dat woord wat houden, maar den Persoon en de zaak bemint gij alle niet, die niet door Hem verlost zijn. Gij wilt niet gaarne van Hem hooren; en als gij er nog al zit, ('t is slecht genoeg!) dan wilt gij er uw aandacht niet eens toe leenen; gij zijt benauwd, dat gij overtuigd en bekeerd zoudt worden: Gij denkt niet eens: Ach God! laat ik zoo tegen U niet zondigen! En als gij nog al eens komt, gij hebt er geen estime (achting) voor. Of God u liefheeft, dat acht gij niet. Of God in den hemel u bidt en smeekt, dat acht gij niet. Ik wil

niet tot U komen, zegt gij. In al uw doen zijt gij zoo gesteld. Wel, arm schepseltje! mogen wij u wel eens aanspreken? Arme zondaar! gij zijt nog een vijand en vijandin van God. Wat beeldt gij u al in, als gij uzelf zoo aanstelt? Zult gij God overwinnen? Zult gij u tegen den Heere verhard en vrede hebben? Zal Zijne hand Zijne vijanden niet eens vinden? En zal Zijne rechterhand Zijne haters niet eens vinden Hij kan u zoo haast wegnemen. Weet gij wel, dat het Hem licht valt, u te dooden? Gij kunt niet zoo gemakkelijk een mug dooddrukken, als de Heere u dooden en vernielen kan. Heeft Hij er niet duizenden middelen toe? Hij heeft die adem, die gij in uw neus draagt, maar een oogenblik in te houden: Hij heeft u maar een hartvang toe te zenden en het is met u gedaan. Ziet het eens in Rabsaké en zijn leger: Ziet het in Egypte: In één nacht werd er in elk huis een doode gevonden. Hij kan met u ook zoo doen. Wij moeten er nog een woordje bijdoen.

Moet gij niet erkennen, zondaar! die en die dingen doe ik zoo, maar wat maak ik mijzelf vervloekt? Ik heb zooveel plezier, maar ik kom in Gods Huis niet. Gij zit nu bij elkander te rellen; het mag u nog zoo zoetschijnen, maar de tijd zal komen, dat, zoo gij niet bekeerd wordt, gij zult moeten uitroepen en schreeuwen: Bergen valt op ons en verbergt ons van het aangezicht Desgenen, Die op den troon zit en van den toorn des Lams, Openb. 6 : 16. Als gij voor den Richter der gansche aarde zult gesteld worden, dan zult gij uitschreeuwen: Wie is er, die bij een verteerend vuur wonen kan? Wie is er, die wonen kan bij een eeuwige gloed? Jes. 33 : 14. Waarom toch moest die rijke man zijn oogen anders in de vlammen opslaan, als om zijn zorgeloos leven? Luk. 16 : 24, 25. Mogen wij nog wel een woord tot uw opwekking spreken? Ach, dat gij het nog wist ten dezen uwen dage, wat tot uwen vrede diende! Luk. 19 : 42. Ik zoude tot u zeggen: Daar staat nu de Middelaar; Hij is de Volkomene, de Waarachtige, de Eenige, de Noodige Middelaar. Wij willen Hem u niet alleen voorstellen; maar Hij staat daar, en Hij laat u door ons bidden, dat gij u met God zoudt laten verzoenen, 2 Cor. 5 : 20. Daar schreit Hij als over u: en Hij zal ook misschien haast afscheid van u nemen. Wat zal u dat dan niet tot zonden gerekend worden, als gij Hem weigert *a a n t e n e m e n*: als gij Hem *v e r w e r p t*: het is de waarachtige God en het eeuwige leven, dat gij *v e r w e r p t*: en dan kunt gij geen hoope hebben en dan zijt ge in die toestand, als er Efeze 2 : 12 staat: te weten: vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoope hebbende en zonder

God en zonder Christus in de wereld.

O, mocht het den duivelen gebeuren! o, mocht het den verdoemden in de hel gebeuren! wat u gebeurt? O, mocht het gebeuren, als gij in de hel zult zijn, dat het p a r d o n u gepredikt wierd, — wat zoudt gij blijde zijn! En nu wilt gij niet hooren!

Well! zult gij in uw hart licht denken: Wat moet ik dan doen?

Eerst: Erkent tenminste, dat het uw schuld is, dat gij het p a r d o n nietgewild hebt; zegt: Ach Heere, ik ben al zoo oud en nog heb ik er geen deel aan. Gij en de predikanten hebt het mij ontdekt, dat ik het nog mis.

Ten tweede: Valt met gebeden en smeeingen voor den Heere neer, en bidt, dat de Heere u belijft te vergeven uwe onkunde en uwe achteloosheid, en al die zonden van uwe uitspanningen, die gij in den tijd van uwe onbekeerlijkheid gedaan hebt.

Ten derde: Wanhoopt niet, gij zijt nog niet dood. Het is met u nog niet in de hel. Daar is nog een heden van genade voor u. God kan u nog in uw hart grijpen: Hij zou het deze dag kunnen gedaan hebben; of nog doen kunnen, als gij naar uw huis zult gaan: zoodat gij zoudt moeten zeggen: Ach God, ik kan niet meer.

Nog eens: Kom dikwijls onder het gehoor; en als gij er naar toe gaat, en er onder zit, zegt dan: Ach God, mocht dit de man, dit het middel, dit de stonde van mijne verandering wezen! Mocht dit de stof zijn, waardoor mijn hart geraakt werd, en de tijd, dat God Zijn oog op mij wierp! Wilt gij zoo doen, de zegen Gods zal over u wezen, dat durven wij u beloven. Wilt gij niet? Gij zult ondervinden, dat het u bitter zal zijn.

Dit voorbeeld is door onze leeraars altijd gevolgd:

Van de vele, zo gewaardeerde uitspraken van Ds. KERSTEN omtrent het aanbod van genade, noem ik er slechts enkele. In de Saambinder van 27 Mei 1937 kunt U vinden:

„De Heere komt in de verkondiging van het Evangelie tot elk, die het woord hoort, met de aanbieding der zaligheid. Hij doet door Zijne knechten elk hoorder met veel ernst en oprechtheid noodigen tot Christus. Paulus is ons daarvan een bewijs, als hij zegt in 2 Cor. 5 : 20. Zo zijn wij dan gezanten van Christus wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus wege, laat U met God verzoenen. In de naam des Heeren, naar den last, dien Christus zijn knechten geeft, hebben zij den zondaar

te bidden, opdat deze zich met God laten verzoenen.

Als de ernstige en getrouwe prediking van het Woord Gods geen vruchten ter bekeering draagt, is het door onze eigen schuld. Wij willen tot Christus niet komen, om het leven te hebben in Zijn Naam. Wij willen niet zalig worden uit genade. Onze vijandschap, hoogmoed, eigengerechtigheid komen er tegenop, om uit genade alleen in Christus gezaligd te worden. Het is dan ook door de zaligmakende bediening des Heiligen Geestes, dat de bediening vrucht dragen zal. Doch dit neemt geenszins des mensen verantwoordelijkheid weg van het Woord, dat hij gehoord heeft, of heeft kunnen hooren. Eenmaal zal ieder rekenschap geven voor Gods rechterstoel en de prediking van het Evangelie zal zijn een reuk des doods ten dode, zowel als (en dit door genade alleen) een reuk des levens ten leven".

De Saambinder van 11 Juli 1935:

„In de bediening van dit verbond „biedt God het leven en de zaligheid door Jezus Christus, om niet aan zondaars aan eischende van hen het geloof in Hem, opdat ze behouden mogen worden." Ofschoon Christus, in dit verbond, slechts een bepaald aantal uit de menschheid vertegenwoordigde, die „in Hem uitverkoren (waren) vóór de grondlegging der wereld", toch wordt, in de bediening van het verbond, de vrije aanbieding van genade door Jezus Christus gericht tot zondaars uit het menschengeslacht, zonder beperking en algemeen, Joh. 6 : 32, Jes. 55 : 1, Openb. 22 : 17. Deze aanbieding is niet beperkt tot bewuste zondaren, (zoals de Baxterianen beweren) of tot zulken, die overtuigd zijn van hun zonden en hun behoefte aan een Verlosser; want ze wordt gericht aan personen, die in algeheele ongevoeligheid over hun eigen ellenden en nooden weggezonden zijn, Openb. 3 : 17, 18. Deze aanbieding wordt even welgemeend gericht tot dezulken, die haar ten slotte verwerpen, als tot dezulken, die haar ten slotte aanneemen; want, als dit niet het geval was, kon de eerste soort van Evangeliehoorders niet om hun ongeloof geoordeeld worden, Joh. 3 : 18, 19."

De Saambinder van 27 October 1921:

„Verachters van Gods Woord, ge moogt wel beven! Gij vermaadt de openbaring Gods tot uwe zaligheid. Uw beeld is getekend in het Israël ten tijde van Zedekia; „zij spotten met de boden Gods en verachtten zijn woorden, zij verleidden zichzelf tegen zijn profeten — totdat — o, hoort toch — totdat de grim-

migheid des Heeren tegen Zijn volk opging, dat er geen heelen aan was". Deed God u buigen voor Zijn Waarheid, eer uw breuk onherstelbaar zijn zal; en in uw verderf eeuwig u zal toeklinken: geen heelen meer! Ge leeft in de tijd der genade; in de mogelijkheid van zalig worden.

Betuijt eens, zal de Heere van U niet vrij zijn, als ge verloren gaat? Wat heeft Hij meer aan Zijn wijngaard te doen, dat Hij er niet aan gedaan heeft? Was de aanbieding in het Evangelie niet oprecht.

Werd u niet voorgesteld leven en dood? Durft ge ontkennen? En zo neen, ach mijn medereiziger naar de eeuwigheid, wat blijft u dan over, dan 't zelfverwijt: eigen schuld! ik heb niet gewild!" Geef prijs u werelds vermaak: offer uw genoegens, die, hoe onschuldig ze misschien ook op zich zelf mogen zijn, die de kracht der waarheid van uw consciëntie rooven; geef er uw vrienden en bekenden aan en zonder u af voor God of Hij Zijn Evangelie ook U ontsluiten wil, en ook gij een zaligmakende kennis van Christus moogt ontvangen. Want dit is het eeuwige leven, dat ze U kennen, den eenigen en waarachtigen God en Jezus Christus dien Gij gezonden hebt".

De Saambinder van 26 Juni 1924:

„Als Mozes het Israël Gods nogmaals, eer hij heengaat, bepaalt bij de band des verbonds door God zelf om hen gelegd, spreekt hij uitdrukkelijk ook van de kinderkens, ja van de geslachten, die nog geboren zullen worden, als degenen, die hier heden bij ons niet is; ook de kinderkens zijn in het verbond begrepen. Welk ontzettend verwijt treft het goddelooze volk, dat de kinderen den Moloch offerde: „dat gij *Mijn kinderen* geslacht hebt, en hebt ze overgegeven, als ge dezelve voor hen door het vuur hebt doen gaan". Mijn kinderen, spreekt de Heere; de kinderen Israëls waren Zijne als kinderen, die in het verbond Gods begrepen waren, niet minder dan de volwassenden. In het Verbond en *in Zijn genade*. Roept Joël zelfs niet op degenen, *die de borsten zuigen*? Zij ook behoren tot de gemeente Israëls. Zij zijn geboornen in Israël; zij behooren ook tot dat krachtens het Verbond geheiligde volk. En pas nu dit maar toe op de gemeente van alle eeuw; op de kerk des N-Testaments; de in die kerk geboornen d.w.z. de kinderkens van ouders, die behooren tot de kerk (naar haar zichtbare openbaring) zijn begrepen in het verbond en in de gemeente. De tweede vraag van ons doopsformulier doet elk ouder van zijn kind bevestigen, „dat onze kinderen in Christus geheiligd zijn, en daarom

als lidmaten Zijner gemeente behooren gedoopt te wezen".

Wil dat nu zeggen, dat al die geheiligden in Christus, allen die in het Verbond en Zijn gemeente begrepen zijn, ook zijn wedergeboren? Volstrekt neen! Israël geve u daarvan bewijs. Geheel dat volk, zijn kinderkens inbegrepen, stond in het Verbond, doch het was niet al Israël wat in Israël was. Hoort wat Paulus leert in de Corinthenbrief; hij, de Hebreër uit de Hebreëen, somt de voorrechten op van het Israël Gods. „Ik wil niet broeders! dat gij onwetende zijt, dat onze vaders *allen* onder de wolk waren, en *allen* door de zee doorgestaan zijn, en *allen* in Mozes *gedoopt* zijn in de wolk en in de zee; en *allen* de zelfde geestelijke spijs gegeten hebben; en *allen* de zelfde geestelijke drank gedronken hebben; want ze dronken uit de geestelijke steenrots, die volgde, en de steenrots was Christus". Kunt ge 't schooner zeggen? De weldaden van het oude Bonds-volk heerlijker roemen? *Allen* gedoopt; *allen* spijs en drank, neen *geestelijke* spijs en *geestelijke* drank gesmaakt, gegeten en gedronken; allen uit Christus bediend, want de steenrots waaruit ze dronken was de *geestelijke* steenrots, n.l. Christus. Nooit had de hemel brood geregend, nimmer in de brandende woestijn de rots water van zich doen vlieten, zoo niet het volk Israëls ware gedragen in de kracht van de Middelaar; allen hadden zij aan Hem gemeenschap krachtens het verbond. En toch — o, hoor het met ontzetting — „in het *meerder* deel van hen heeft God geen welgevallen gehad, want ze zijn in de woestijn ter nedergeslagen". Het is dus mogelijk gedoopt te zijn; uit Egypte uitgevoerd; van de Heidenen gescheiden te worden; geestelijke spijs en drank te nuttigen; uit Christus te worden bediend, en..... verloren te gaan!

Wij en onze kinderen zijn in het Verbond en in de gemeente begrepen; krachtens dat verbond hebben wij allen een geschonken recht (Verbonds-gewijs) op de goederen des Verbonds; zijn onze kinderen heilig, gelijk het bonds-volk en zijn zaad heilig was; komt onze kinderen de doop toe, en toch wij zijn en blijven eeuwig verloren, zo ons niet een ingang in het verbond geschonken wordt, die dit krachtens geboorte er in begrepen zijn overtreft. Daar lag de wortel van het vreeslijk omkomen in de woestijn. Wel had God Zijn Verbond Israël ontsloten; wel had Jehovah het volk in een verbondsbetrekking tot Hem geplaatst; doch Israël miste het inzijn in het Verbond door het geloof; door ongeloof zijn zij omgekomen.

En dan de *beloften*, die de kinderen niet minder dan de volwassenen toezeggen, de verlossing van de zonden door Chris-

tus bloed en de Heilige Geest, die het geloof werkt.

Gewis ja, die beloften zijn er. „De Sacramenten zijn niet ijdel noch ledig, om ons te bedriegen”. Ik zal Mijn Geest op *Uw zaad* uitgieten, en Mijn zegen op *uw nakomelingen*”, profeteerde Jesaja. „De Heere zal” (zo sprak de dichter in Ps. 105) „de zegen over ulieden vermeerren, en over *uw kinderen*”. Was het niet Davids troost bij het sterven van zijn kindeke, een troost, die hem, tot verbazing van geheel zijn hof, deed opstaan uit de smart, doorstaan in de krankte van dit kind? Werd in des goddeloozen Jerobeams zoon niet gewrocht de genade, die in dat kind wat goeds deed zijn voor de Heere? Zullen niet kinderen zalig worden zoowel als volwassenen? Liggen ook voor kinderkens niet de beloften Gods? Doch niet voor *alle* in de gemeente geboornen. 't Staat nietzoo, dat alle gedoopten zalig worden, alle ongedoopten verloren gaan. Dan ware ook Judas niet omgekomen. De scheidslijn loopt niet tusschen de zichtbare kerk en de goddelooze wereld, doch midden door het instituut van de kerk heen, wijl velen geroepen, maar weinigen uitverkoren zijn. Dat mogen we nimmer loslaten; ook niet in de veronderstelling, dat wedergeboren zijn, die ten Doop gebracht worden. Tegen de doodelijke gerustheid, die onze dagen kenmerkt, ga een ernstig protest; de kerk ontwake uit de slaap, waarin zij indommelde en rekene met de ontzettende werkelijkheid, dat het meerendeel van Israël is omgekomen in de woestijn.

En toch, men zie niet voorbij, wat God in Zijn verbond ons gaf; wat Hij in de doop bevestigde; wat belofte Hij schonk ook voor kinderkens, die daarom door de doop, als door het teeken des verbonds, der Christelijke Kerk ingelijfd, en van de kinderen de rongeloovigen onderscheiden moeten worden, gelijk in het Oude Verbond of Testament door de besnijdenis geschied is, waarvoor in het Nieuwe Verbond de Doop ingezet is. Want eenmaal zullen we van deze weldaden rekenschap geven voor Gods rechterstoel. Hoe veel zwaarder zal 't ons dan vallen, zo wij terwijl God de Heere het teeken en zegel aan ons voorhoofd schonk van Zijn genade, betuigend de trouw aan Zijn verbond, dan die allen, die de naam van Jezus nimmer hoorden noemen. Moge aan deze zijde van het graf uw oogen worden geopend, opdat Gods bemoeienissen met u tot uw winst worden, eer de deur der genade eeuwig zal zijn gesloten. Niet alleen het teeken van de Doop, maar de beteekende zaak, Christus' bloed en Geest is u van noode. De Heere doope u met de Heilige Geest en met vuur.

O, ouders, gedenk veel aan wat ge voor God beloofdet. Hoe teeder zouden we zijn over onze kinderen, indien we meer bedachten en verstonden, dat God ze als Zijn kinderen toespreekt in Zijn Woord! Zouden wij ze niet meer nog afhouden van de zonde? Meer vermanen met de wereld niet mede te doen? Ze weerhouden van het zielverdervend slenteren langs de straten, bioscoopbezoek, comediespel en wat dies meer zij? Zouden we hen niet ernstiger wijzen op hun eeuwige belangen. Op de noodzakelijkheid der waarachtige bekeering? En vooral zouden we niet met levendige verzuchtingen hen opdragen aan de troon der genade? 't Kostelijkst, wat ons geschonken is, zijn toch onze kinderen! Hoe weinig weegt ons in der waarheid hun geestelijk en eeuwig belang. Wij zijn dikwijls meer bezet met hun tijdelijke nooden, met wat ze leeren of werken, eten of drinken zullen dan met hun zielsbelang. De slappe opvoeding in vele huisgezinnen spreekt ontelbare aanklachten, en de droeve gevolgen blijven niet uit. God make ons getrouw en vrij ook van het bloed onzer kinderen. Bovenal Hij heilige de Doop aan hun hart. David was niet de eenige, die een Amnon en Absalom had. Meerdere Hiskia's hebben een Manasse, menig Josia een Jojakim, onder wie ze lijden. Maar het staat geschreven als een aanklacht tegen Eli: „Als zijn zonen zich hebben vervloekt gemaakt, zoo heeft hij hen niet eens zuur aangezien". Zij ons dat ten afschrik; en drijve bij weerbarstigheid de smart ons gedurig met sterk zuchten tot de onveranderlijke Verbonds-Jehovah. Ook u mocht bewaarheid worden: „Een kind van zooveel gebeden kan niet verloren gaan".

Hij doe u tot rechte inkeer komen, jongeling of jongedochter! Zullen al die betuigingen Gods; al die vermaningen, die tranen, die gebeden van uw ouders en leeraars eens tegen u moeten getuigen vanwege uw ongeloof! Zal uw hart zich blijven verharderen onder de aanhoudende drop van Gods daden? Zal nooit één Doopsbediening u bepalen bij uw eigen doop; zal dan uw ziel de wereld liefhebben boven God en Zijn dienst? Dat zal het ja! tenzij de herscheppende genade u van zonde en schuld reinige, verlosse, gelijk dat in de Doop betuigd en verzegeld is. Valt God te voet; vraagt naar de Heere en Zijn sterkte, opdat ge door het geloof verwaardigd moogt worden het verbond met God te sluiten, waardoor Hij uw eigendom wordt en gij het eigendom Gods. Al hadt ge met Manasse de opvoeding van uw godvruchtinge ouders verwaarloosd; al waart ge geworpen in de gevangenis, er is nog een mogelijkheid, dewijl ge zijt in het lieflijk heden der genade, dat ge tot de erkenning komen zult, dat

de Heere God is. De Heere verwaardige ons onze Doop te beleven, in de vervulling Zijner beloften aan Zijn uitverkorenen gedaan; tot hun zaligheid”.

De Saambinder van 6 September 1923:

„O, dat Gods Kerk het Woord uitroepe tot aan de einden der aarde; dat ze de blinde heiden het Evangelie brenge; offer aan de zending, opdat niet geslacht aan geslacht verloren ga. Want hoe zullen ze gelooven indien hun niet gepredikt wordt? Van het begin der wereld tot het einde toe wil Christus zóó zijn gemeente vergaderen. Nimmer zal Hij andere weg bewandelen. Dat bindt dus aan de middelen. Want goddeloozer is niet, dan van Gods souvereine liefde een dekkleed te maken voor onze zonden; dan te zeggen: „als ik uitverkoren ben, zal ik wel zalig worden”. Zóó spreekt niemand in zijn natuurlijk leven. Als God de wasdom niet geeft, wat baat uw mesten, ploegen, zaaien. Ook kàn hij doen groeien waar gij *niet* gezaaid hebt. Maar niet een mensch ter wereld zal de armen over elkaar slaan en spreken: „als God wil zal 't er wel komen”. Zoudt ge dan de genademiddelen verzuimen, die meer dan tijdelijk goed uw eeuwig welzijn bewerken? Of meent ge dat Ezau, Saul, Judas voor Gods rechterstoel zouden ter verontschuldiging inbrengen: „Ik was niet uitverkoren”. Wee U, onverschillige, uw eeuwig verderf wacht om uw eigen schuld. In de verworpene zal God naar Zijn onkreukbaar recht verheerlijkt worden vanwege diens moedwillig bedreven kwaad en versmading der genade. Koopt uw dagen uit. Haast u om uws levens wil. Vraagt naar Gods Woord en om de Geest. Doet dat Woord klinken tot de verstgelegenen aan de zee. Neen, niet om te rusten bij uitwendige roeping, maar om als een van God geroepene door Zijn Geest de Zoon te mogen kussen, eer Zijn toorn ontsteke en gij op weg vergaat. Dit is het, wat onze Vaderen zoo kostelijk in de 5 artikelen tegen de Remonstranten hebben gezegd: Eigen schuld, zo we onder het Woord verloren gaan; vrije genade, zoo we door het Woord mogen behouden worden: Vrije genade, waarvan de kerke Gods roemen zal: 't Is door U, door U alleen om 't eeuwig welbehagen.

Maar dan ook noopt deze belijdenis ons tot ernstige zelfbeproeving. Zijn wij levende leden van de Kerk? Of zijn we als niet vruchtdragende ranken in de wijnstok? Ook die ranken trokken uit de wijnstok sappen; wijl ze met de wijnstok verbonden waren; doch nimmer geven ze vrucht, daarom zijn ze afgesneden en in het vuur geworpen. O, onbekeerde, van God en

Christus vervreemde kerkganger; naar uw innerlijke staat dood in de zonden en de misdaden, ontwaakt eer het te laat is. Hoort de roepende stemme Gods, eer ook gij wordt weggeworpen in het eeuwige vuur, dat de duivel en zijn engelen bereid is. Doop noch lidmaatschap der kerk kunnen u redden. Gij zult uit de dood moeten overgaan in het leven. Dan alleen zal het wel met u zijn; dan zal Gods verkiezing ook in u verheerlijkt staan, en uw ziel zal met de onderwijzer grond hebben te getuigen: „Ik ben een levend lid der kerk en zal dat, ook als alle instituut eens verdwijnt, eeuwig blijven”.

De Saambinder van 26 September 1940:

„Dewijl dan Christus volkomen zalig maken kan, mijn geliefden, wat zouden we anders voor een Verlosser zoeken? Er is geen. Doch waarom leven we dan voort zonder Hem te zoeken? Waarom is dan onze ziel zo afkerig van Hem, dat we tot Hem niet willen komen, om de zaligheid te verkrijgen? Niemand zal toch God de schuld kunnen geven van zijn onbekeerlijk harte; niemand zal Christus de oorzaak kunnen wijten. Die de zondaar vriendelijk noodigt en bidt, de wateren des levens te drinken om niet? Moet uw eigen consciëntie u niet veroordelen? Zegt zij u niet, het is eigen schuld, dat ik in zulk een rampzalige staat verkeer en er in voortleef? Geef eens nauwkeurig acht op uw eigen leven; waar is de ernst om God te zoeken? Wat zijn uw eerste gedachten, als gij op staat en uw laatste als gij uw oogen sluit? Leeft een mensch daar niet heen, als een beeld. En dat zelfs, hoewel hij, verkeerend onder het Woord Gods, zooveel meer weet dan duizenden, die van God nimmer hoorden, dan om Hem te vloeken. O, hoe zwaar zal uw oordeel eens zijn als de Heere u voor Zijn rechterstoel dagen zal. Als een worm zal uw consciëntie knagen in het eeuwige vuur en in uw aangezicht vliegen, roepende: „Eigen schuld, eigen schuld”.

De Saambinder van 11 Juni 1925:

„De avondstond is voor sommigen een tijd van vergadering; de Heere vergadert sommigen in de avondstond van hun ouderdom, dus vinden we, dat Abraham vergaderd werd in zijn ouderdom, zijnde 75 jaar oud, toen God hem eerst riep (Gen. 12 : 4), en het is ook waarschijnlijk, dat Nicodemus een oud man geweest is, eer hij wedergeboren is geworden, gelijk blijkt uit Joh. 3 : 4. O, zijn dus ook hier eenige oude zondaren, die van kindsbeen af overtreders zijn geweest en die al hun dagen geleefd hebben buiten Christus?

O! het is meer dan tijd, dat gij tot Silo vergaderd wordt. Heeft de Satan de morgen- en middagstond van uw dag gehad en zoudt ge hem de avondstond daarbij geven? O, hij heeft reeds te veel van uw tijd gehad, laat Christus dan nog het overige daarvan hebben, nu gij Hem toch niets meer kunt geven. Ik durf niet zeggen, dat hij niet zal nemen hetgeen de satan overgelaten heeft, want ik heb uit het Woord geen grond om te zeggen, dat de ouderdom niet zou kunnen zijn een tijd van vergadering, maar ik ben verzekerd, dat mijn tekst niemand, hetzij oud of jong, uitsluit, want tot Hem zal de vergadering der volken zijn. Laten dan zelfs oude en stervende lieden tot deze versche en levende weg vergaderd worden, welke voor ons is ingewijd door het voorhangsel van Christus' vleesch; deze weg is gewisselijk de beste die ge in kunt slaan, eer ge in het graf vergaderd wordt".

De Saambinder van 28 Februari 1935.

„Het heeft de Heere behaagd in Zijn eeuwige raad alzo te bepalen, dat Hij het geslacht des menschen uit Adam en Eva bouwde, niettegenstaande in de val de mensch zich de dervoudige dood onderwierp. Maar God sneed het geslacht in het Paradijs niet af. Hij gaf zonen en dochteren, om uit dit geslacht zijn uitverkorenen te behouden. Om de Zijnen bijeen te brengen draagt Hij de wereld; doet Hij ze brood voortbrengen de eter. Doornen en distelen draagt het gevloekte aardrijk om de zonden; spijs en drank is er alleen omdat Christus Zijn bloed voor de Zijnen gaf, en verwierf dat eens zijn zal een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waar op gerechtigheid wonen zal. De verworpenen delen dus in de zegeningen voor het tijdelijke leven al hoewel Christus voor de Zijnen alleen geleden heeft en gestorven is. Door Hem wordt de wereld gedragen; en door Hem is God aan allen goed.

Verdiensten aan schepsels zijde zijn er niet. Alle weldaden, die de Heere geeft, zijn verbeurd. De vloek over het aardrijk is de verdienste des menschen. In de val hebben we de eeuwige dood verdiend. En wat we boven de hel hebben is onverdiend. Niet uit kracht van schepping, maar als vrucht van Christus kruisverdienste deelt geheel het aardrijk in de tijdelijke zegeningen, die echter alleen uit Gods gunst aan Zijn volk toekomen. Het dragen van de wereld, het voeden en onderhouden ook der verworpenen, staat dus in verband met de verlossing der uitverkorenen. Om hunnentwil draagt God de wereld. Vruchtgevolgen van de voldoening van de schuld der uitverkorenen komen over geheel de wereld. Algemeene genade

schenkt God aan alle menschen. Echter is in die algemeene genade-gaven niet de bediening der particuliere genade. Gods volk ontvangt ook de tijdelijke zegeningen in Gods gunst. Dat geldt niet van de wereld. Het weinige van de rechtvaardige is beter dan de overvloed der goddeloozen. Het verbond der genade, dat met de uitverkorenen wordt opgericht, doet deze ook ontvangen wat voor dit leven hun noodig is".

De Saambinder van 26 Maart 1931:

Brahe, predikant te Vlissingen, schrijft dan:

„Eindelijk brenge men hier niet tegen in dat dus de weg wordt toegemuurd om het Evangelie aan allen, die onder deszelfs bediening leven, te prediken en de zaligheid in Christus algemeen aan te bieden, zonder eenig aanzien van personen. Ik weet wel dat sommigen daarin vrij wat zwaarigheid maken, maar ik vind geen reden om hier een oogenblik in twijfel te staan, daar onze bevelbrief, uit Jezus' eigen mond opgeschreven, van deze inhoud is: Gaatheen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen. En om deze zaak, die onder rechtzinnigen onbetwistbaar behoort te zijn en welker waarheid allen die zich aan de Dordtsche canones of regels houden, behooren te erkennen en te betrachten, nu niet verder uit te weiden, zeg ik alleen dat ons die waarheid niet tegen maar voor is. Want als we Christus en de beloften van bekeering en vergeving der zonden in Zijn naam prediken aan allen, zelfs de grootste zondaren, en hen allen opwekken om in Hem als zoodanig te gelooven, zoo maken we aan allen die ons hooren niet wijs, dat Christus het Verbondshoofd van hen allen hoofd voor hoofd is en zij dit zoo maar blootelijk moeten voor waarheid houden en daarop gerust zijn. Verre van dat! Wij prediken aan allen een Christus die hun van noode is en zoeken de menschen tot erkentenis daarvan te brengen door de ontdekking van hun ellendestaat. Wij prediken aan allen een Christus die alleen genoegzaam en gepast is voor allen, zelfs de grootste zondaren, ja Wiens verdiensten zoo oneindig groot zijn, dat indien de Goddelijke maatregelen zoo lagen, millioenen werelden, zoo gesteld als de onze, door Dezelve hadden kunnen verlost en behouden worden. En we kunnen geen te groote, noch te volle Christus prediken. Wij prediken verder een Christus, die te gewillig Zich voor vloekwaardige zondaren in de bres stelde en al de geëiste verbondsvoorwaarden vervulde, dan dat er bij Hem zulk een grimmigheid zou zijn, dat Hij een eenige, zelfs de grootste zondaar, die tot Hem

kwam, zou uitwerpen. En die gewilligheid kan nooit te groot worden uitgemeten, noch te liefelijk voorgesteld en is ten hoogstegeschikt deels om de ongeloovige te doen begrijpen dat zijn onwilligheid, evengoed als zijn onmacht, hem veroordeelt, deels om de onvrijmoedigen aanmoediging te geven, door dat getrouw en aller aanneming waardig woord dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zelfs de voornaamste zondaren zalig te maken.

Nog eens, wij prediken algemeen een Christus aan allen die ons hooren niet omdat die allen hoofd voor hoofd waarlijk door Hem aangenomen zijn, maar opdat er plaats voor het geloof blijve en niemand denken zou, dat hij in de aanbieding zou zijn uitgesloten; dat in de een losheid en in de ander vertwijfeling zou baren. Daarbij wij prediken een Christus bij Wien alles gereed is en Die eenvoudig laat noodigen: komt tot de bruiloft. Niet om de mensch daardoor zorgeloos te maken, maar om hem tot een dadelijk en vrijmoedig komen en eten aan te zetten; om hem van alle eigen werken en geschiktheden af te trekken: om hem te doen zien dat de voorwaarden van Gods verbond niet in ons zelf, maar in de Borg te vinden zijn en daar moeten gezocht worden; en om de hoogmoedige natuur haar eigen ik en de benauwde consciëntie haar „ik durf niet” te benemen. Verder: wij prediken een Christus teneinde men in Hem gelooven zou en Hem aannemen. Niet opdat iemand hetgelooven tot een grond van zijn recht op Christus' goederen maken zou, maar omdat elk verplicht is Gods geheele getuigenis in geloof aan te nemen en omdat God een verband tusschen het geloof en het genot der zaligheid gelegd heeft. En dus zeggen we in het algemeen: die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem. Joh. 3 : 36.

Ook prediken wij een Christus tot alles, en dus tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en volkomen verlossing, teneinde vooreerst niemand deze dingen van elkander scheiden zou en b.v. wel rechtvaardigmaking en verlossing bij Christus, maar bekeering en heiligmaking buiten Hem zoeken; en ten andere teneinde niemand verkeerde rekening maken zou en zich de troost in Christus op valsche gronden of langs verkeerde wegen toeëigenen. Eindelijk, wij prediken Christus zoowel aan verworpingen als uitverkorenen om verschillende redenen; neem eens omdat onze last medebrengt „het Evangelie aan alle creaturen te prediken”, omdat we ook in Gods verborgen raad

niet hebben ingezien, noch volmacht gekregen hebben om Christus aan de menschen eerst aan te bieden als zij naar onze zin diep genoeg vernederd zijn of wij eenige waarschijnlijkheid ontdekken, dat ze onder het zegel der verkiezing liggen. Wij stellen eenvoudig de weg voor om op Gods aanbieding en bevel in Zijn Verbond, in de Middelaar des verbonds, de tweede Adam, in te treden en er door een levendig geloof de voordeelen van te trekken. Die deze welmeenende aanbiedingen verworpt, heeft het voor zijn rekening. Daartegenover staat de heilrijke vrucht, in allen die door Gods genade tot het geloof in Christus gebracht worden, in welke ook van achteren blijkt dat ze in dat verbond van God met Christus waarlijk begrepen waren. En deze manier van prediken strijdt zoomin tegen de waarheid van Gods eeuwig verbond in Christus, als de leer der bijzondere verkiezing de algemeene plichtprediking wegneemt. Ja 't is veeleer de wijze ordonnantie van de Heere Jezus om alle verontschuldigungen aan de verworpelingen te beneemen en om tevens alle uitverkorenen, die voor het gehoor des Woords vatbaar zijn, op een redelijke, overredende en door de H. Geest krachtige wijze tot de gemeenschap aan dit verbond te brengen en daar in te besturen, te vertroosten en te bewaren. En als we hierin eenvoudig Jezus' bevel en het voorbeeld van Hem en zijn apostelen volgen, dunkt mij dat wij best aan onze plicht voldoen, de genadeleer best staven en volgens het ambt van Evangeliedienaren, geen wettische predikers des geloofs zijn, maar predikers van de wet des geloofs blijven".

De Saambinder van 28 October 1926:

„En redelijk schepsel bleef hij ook na de val. Gewis hij verdierf zich moedwillig; hij stelde zich schuldig aan Gods gerechtigheid, hij stortte zich in de dood; geestelijk dood wordt hij geboren; verduisterd in het verstand; willend wat God niet wil. Maar dan toch bleef de mens een *willend* wezen, ook na de val; met een wil, die vijandig is tegen de wille Gods; vijandig ook van de zaligheid in Christus, uit genade.

„Gij *wilt* tot Mij *niet* komen, opdat gij het leven hebt in Mijn Naam", sprak de Heere.

„Die niet *gewild* hebben, dat ik koning over hen ben, brengt ze hier en slaat ze voor Mijn voeten dood", zal het vreeselijke woord des oordeels zijn over hen, die de stem des Zoons Gods zijn ongehoorzaam geweest. Wie achter zijn onmacht wegschuilen wil; heimelijk op God de schuld werpt van zijn ellende, hij bedenke wel, dat wij niet zalig *willen* worden".

De Saambinder van 14 Januari 1921:

„Betuig eens, gij mijn medereiziger naar de eeuwigheid, heeft God iets nagelaten, wat tot ons behoud dienen kan? „Wat heb Ik meer aan mijn wijngaard te doen, dat ik er niet aan gedaan heb?”

En welke vrucht dragen wij? van nature *geene!* Erger! wij dragen *stinkende* vruchten. Wij houden ons leven in de zonde vol; weigeren voor God te bukken, omdat we niet willen en daarom ook niet kunnen; we slaan de Heere in het aangezicht en zeggen: „Wijk van ons, aan de kennis uwer wegen hebben wij geen lust”.

De Saambinder van 24 November 1927:

„Wie leeft onder het Woord Gods wordt van God geroepen ter zaligheid. Tot ieder hunner klinkt het woord: „Ga uit uw land en uit uw maagschap”. Wendt u naar Mij toe, spreekt de Heere, want Ik ben God en niemand meer”. Zijn gezanten bidden ons, alsof God door hen bade, laat u met God verzoenen! Laat ons er toch op mogen merken, dat de Heere aan de deur van ons hart staat en klopt, dat we zullen open doen; want de versmading van de roepstem Gods, zal eens ons oordeel verzwaren. De roeping Gods ligt geheel ter onzer verantwoording, en het zal zoo eeuwig op ons branden, wanneer het Woord Gods ons niet ter bekeering leidt”.

Van de vele uitspraken, die Ds. FRAANJE hierover heeft gegeven, noemen wij er enkele. „*In het wonder van Jezus menschwording*” zegt hij op blz. 47: „En gij onbekeerde menschen in ons midden, hebt ge het beluisterd, die naam welke de engel Jozef noemde? Maar behoort gij nog tot de millioenen op aarde, die nooit in waarheid Kerstfeest mochten vieren, al doen zij het uitwendig. Die duizenden die wel mede belijden dat heug'lijke feit, maar nooit de waarde ervan in hun ziel kenden. Nooit de heugelijke komst in hun hart geheiligd vonden. En nochtans, Hij is geboren. O, dat het Uw aandacht toch eens trekken mocht, wat Hij op aarde zijnde, tegen de Joden sprak en zei: Zo ik niet gekomen was, zij hadden geen zonde, maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hun zonde.

Dat zal wat zijn, zooveel jaren het Kerstfeest meegevierd, de aanbieding gehoord, de reden vernomen, waarom Hij mensch geworden is, dat is om de mensch te kunnen verlossen, maar altijd aangehoord in snoode miskenning. Als Bethlehems bur-

gers Uw hart gesloten en met sprekende daden gezegd: voor Hem geen plaats. O, het zal eenmaal tegen U getuigen, op dat wonder aller wonderen geen acht geslagen te hebben. Wij vermanen U nog, in Naam van dat Heilig Kind Jezus, die groote steen, zonder handen gehouwen, niet langer een plaats te ontzeggen" enz. enz.

Op blz. 268 zegt Dr. Fraanje: „Daarom, terwijl het ons vergund wordt in uitwendige vrede bij elkander te zijn, jongelingen en jonge dochters, ouderen onder ons, wij dringen aan. Nog is aan U de aanbieding van den eenigen Naam, Die onder de hemel gegeven is" enz. enz.

Het aanbod van Gods genade door de Arminianen geloochend.

Op verzoek van de Gedeputeerden der Zuid- en Noordhollandsche Synode hebben de Leidsche Hoogleraren der Godgeleerdheid: Joh. Polyander, And. Rivetus, Ant. Walaeus, Ant. Thysius, het aanbod van Gods genade verdedigd tegenover de Remonstranten in een „censure" op het geschrift van Episcopus, de boezemvriend van Arminius.

Op blz. 213, uitgave 1627 van „Censure", lezen we: „Daar-
enboven zoo wordt het eerste hoofdstuk van den wille Gods
nietgenoegzaam verklaard met deze woorden, „dat het vervat
die dingen die God van Zijn zijde, door Jezus Christus Zijn
Zoon voorgenomen heeft, in of omtrent ons te doen, opdat wij
de eeuwige zaligheid zouden deelachtig worden". Want zulke
verklaring laat na, niet alleen het besluit Gods van Christus te
zenden en Hem tot een Hoofd van alle uitverkorenen te stellen,
(hetwelk nochtans in het Evangelie ons ook geopenbaard is;) maar
ook het besluit van het eeuwige leven in den Raad Gods te
schenken en in de tijd *hetzelve aan te bieden*. Want het
schijnt, dat zij (de Remonstranten) als buiten twijfel stellen,
dat in het Evangelie niets is geopenbaard van het eeuwige le-
ven of van de aanbieding daarvan, maar alleen van die dingen,
die God van Zijn zijde door Jezus Christus voorgenomen heeft
te doen, opdat wij die zaligheid mochten deelachtig worden.
Doch het is wat anders, van de zaak zelve te handelen en wat
anders, van de manier hoe iemand dezelve deelachtig mocht
worden. Wordt dan in het Evangelie alleen van de manier ge-
handeld, en niet van de zaak in haar zelve, en van de aanbie-
dingen derzelve?"

.....Het zou daarom noodig zijn, dat hier door hen (n.l. de Remonstranten) werd uitgedrukt, dat door het Evangelie geopenbaard is het voornemen Gods van de zaligheid door Christus te weeg te brengen en *aan te bieden*: Mitsgaders dat dezelve te zijner tijd teweegebracht en *aangeboden is*, en daarna nog zal uitgewerkt worden". Uit het bovenstaande blijkt dus, dat de Remonstranten er niet van willen weten, dat de aanbieding van Gods genade *alles* omvat, wat ter zaligheid van noode is, omdat zij des menschen totale doodstaat loochenen.

Hoe is het nu mogelijk, om hen, die naar het gevoelen van onze reformatorische vaders, het aanbod van Gods genade aan allen, die onder de bediening van het Evangelie leven, prediken, om hen, zeg ik, van arminiaanse gevoelens te beschuldigen, zoals in de Saambinder van 24 Maart 1949 in het stuk van H. te P. gedaan wordt.

Immers hier lezen we:

„Er waren er nog, die opkwamen voor de leer, die naar de godzaligheid is en die niet ervan weten wilden, wat die drie-verbonden-menschen altijd zoo met vuur verdedigen willen, dat er beloften liggen voor onbekeerde menschen en die, *in strijd met Gods Woord*, leeren willen, dat het *aanbod van genade* tot allen komt. Ons zijn die godonteerende en zielsbedriegende leerstellingen helaas niet onbekend. De *Arminiaan* is nog niet dood. Zelfs is te vreezen, dat hij meer aanhang telt, dan menigeen wil weten". (cursiveering van mij, K.).

Aan duidelijkheid laat dit stuk niets te wenschen over, maar aan juistheid alles. Immers, hoe kunnen wij het aanbod van Gods genade verbinden met de leer der Arminianen, waar dezen, ook op dit punt aangevallen door de Leidsche Professoren, juist het volle aanbod van Gods genade miskennen?

Dit zijn, zonder dat die menschen er erg in hebben, Arminiaansche gevoelens. Wordt het gepredikt, dat het noodzakelijk is Jezus Christus als een verloren zondaar door een oprecht geloof te leeren kennen en aan te nemen, dan hebben zij onder die prediking geen zegen. Zij willen opgebouwd worden in hunne werkzaamheden en zalig gesproken worden buiten de geestelijke kennis van Christus, Die in het Evangelie aangeboden wordt, om. De Schrift zegt: Maar zoo velen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijne Naam gelooven. Joh. 1 : 12. In die daad des geloofs wordt de verkiezende liefde gesmaakt en de geloovigen zeggen met verwondering en aanbidding: „Wij

hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft." 1 Joh. 4 : 19.

De predikers van het aanbod der genade zijn, zoo zegt dat stuk van H. te P., drie-verbonden-menschen. Dat kan alleen maar gezegd worden door hen, die niet weten, wat de drie-verbonden leer inhoudt en onze reformatorische vaders niet kennen, of niet gelooven. Al de reformatorische vaders hebben het aanbod van Gods souvereine Genade gepredikt en verdedigd tegenover de Arminianen en dat waren werkelijk geen drie-verbonden-menschen. Straks hopen wij uit de geschriften van meer dan twintig oudvaders te bewijzen, dat het aanbod van Gods Genade door hen gepredikt en verdedigd is.

Wat zijn dat voor menschen die drie-verbonden-menschen?

Wat leeren zij? Dat zijn menschen, zo zegt men, die onderscheid maken tusschen het Verbond der Verlossing en het Verbond der Genade. Zij leeren, dat het Verbond der Verlossing in de stille eeuwigheid is opgericht tusschen den Vader en den Zoon tot heil en zaligheid van de uitverkorenen en dat het Verbond der Genade is opgericht terstond na de val. En dan spreken zij natuurlijk nog van het Verbond der Werken. En daarom zijn het drie-verbonden-menschen. En dat is onschriftuurlijk, want de Schrift spreekt van twee verbonden. Het eene van den berg Sinai, tot dienstbaarheid barend, hetwelk is Agar, en het andere verbond, dat is het Verbond der Genade, waarin het eeuwige leven om niet beloofd wordt. Maar wij, broeders, zijn Kinderen der belofte, als Izak was. Gal. 4.

Het is te begrijpen dat velen, die over deze zaken maar oppervlakkig denken, daarom zoo tot de gedachte komen, dat deze menschen de gewraakte drie-verbonden-leer leeren. Maar wat wij niet begrijpen is dit, dat menschen, die zeggen, dat zij de oude waarheid kennen, niet weten dat de theologen, die leeren, dat het Verbond der Genade is opgericht in de stille eeuwigheid, spreken van een *eeuwig verbond* en van een *tijdelijk verbond*.

Nupoort vraagt in zijn eenvoudige catechisatie blz. 255: Wat moeten wij, om de natuur van het Genade Verbond wel te begrijpen en deszelfs waarheid met grond te bevestigen, nopens hetzelfde in aanmerking nemen? En dan antwoordt hij: Dit, dat hetzelfde in een tweederlei opzicht te beschouwen is, te weten I. als een *eeuwig verbond*, tusschen God in den Persoon des Vaders en Zijnen Zoon, aangemerkt als het Hoofd der uitverkorenen. II. Als een *tijdelijk Verbond*, tusschen God in den Per-

soon des Vaders en de uitverkorenen in Christus.

Petrus van Mastricht zegt in zijn praktikale Godgeleerdheid hetzelfde op blz. 373 van het tweede boek:

Daar is nu een tweederlei Genade Verbond: het eene *eeuwig*, het andere *tijdelijk*. Dat van eeuwigheid is ingegaan tusschen Vader en Zoon over en aangaande de herstelling van den uitverkoren zondaar; *dit in den tijd*, wordt ingegaan tusschen God en den uitverkoren zondaar.

Wie verkeerd wil, moet hier ook van drie-verbonden spreken, want de partijen van het eeuwig Verbond zijn *Vader en Zoon* en van het tijdelijke Verbond de *Vader en den uitverkorenen zondaar*.

De onderscheiding van de partijen is hier gelijk aan die van het Verbond der Verlossing en dat der Genade, gelijk Brakel en anderen leeren. En toch is hier, noch bij de een, noch bij de ander sprake van drie Verbonden, daar het fundament van het Verbond, dat God door Christus in den tijd sluit met de uitverkoren zondaar, ligt in de eeuwigheid. Beiden leeren, dat alleen de uitverkorenen door het geloof wezenlijk zijn of komen in het Verbond der Genade en dat de mensch van nature slechts een uitwendige gemeenschap aan het Verbond der Genade heeft. Hij is onder de Wet en niet onder de Genade, terwijl de geloovigen niet onder de wet zijn, maar onder de genade, Rom. 6 : 14.

Al spreekt de een van een *eeuwig Verbond* en een *tijdelijk Verbond* en de ander van een *Verbond der Verlossing* en een *Verbond der genade*, zoo bedoelen zij toch hetzelfde en wel dit, dat wij hier in den tijd in innerlijke verbondsgemeenschap moeten komen met den Heere door de zaligmakende bearbeiding des Heiligen Geestes.

Hoe de zondaar overgaat in dit Verbond? Dat gaat geheel van God uit. De Heere neemt het hart van den zondaar in door de dierbaarheid van het Evangelie en door de uitlatingen van Zijne liefde, zoodat hij zich met vernedering des harten en verachting van alle eigengerechtigheid aan den Heere overgeeft en verbindt. „Nu is het in zijn hart een Verbond te maken met den Heere”, 2 Kr. 29 : 10; en dat heeft plaats, daar de Vader den Zoon Zijner liefde heeft gegeven tot een Verbond des Volks vanuit de stilte der eeuwigheid. Uit dit verbond leefde David en daarom zegt hij: „Hoewel mijn huis al zoo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig Verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is”, 2 Sam. 23 : 5.

Dit Verbond is een Verbond van Goedertierenheid en Vrede: „Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijne Goedertierenheid zal van u niet wijken en het Verbond Mijns Vredes zal niet wankelen, zegt de Heere Uw Ontfermer". Jes. 54 : 10.

Op grond van dit Verbond heeft de Heere tot Abraham gezegd: „Wandel voor mijn aangezicht en wees oprecht", merkt Calvijn op, Institutie 4, 16, 3. Zóó kwamen Gods kinderen in Verbondsgemeenschap met den Heere.

In het boek van Thomas Boston, dat handelt over het Verbond der Genade en door Dr. A. Comrie en door Ds. G. H. Kersten ons hartelijk aanbevolen wordt, lezen wij op blz. 35: „'t Is wel waar, dat vele rechtzinnige Godgeleerden zichzelve in deze zaak anders uitdrukken, onderscheid makende tusschen het Verbond der Verlossing en het Verbond der Genade, hetwelk als het volgens de Schriftuur uitgelegd wordt, met hetzelfde oogmerk volslagen overeenkomt en geenszins strijdig is met de vrijheid of opperhoofdigheid van de genade van Jehova".

Het is onrechtvaardig, wanneer men mannen, die nooit een wezenlijk onderscheid gesteld hebben tusschen het Verbond der Verlossing en dat der Genade, drie-verbonden-menschen noemt.

Maar het kenmerk der drie-verbonden-menschen zien wij duidelijk in de Verbondsbeschouwing der Joden in de volheid des tijds, zooals wij dat geteekend vinden in Johannes 8. Die Verbondsbeschouwing bepaalde zich tot de uiterlijke zegeningen des Verbonds: Zij waren kinderen van Abraham, onderhielden de wetten, droegen het teeken des Verbonds aan den lijve; en daarmede dachten zij deelgenooten te worden van de eeuwige heerlijkheid. Deze Verbondsbeschouwing, die geheel op kwam uit een wettische dienstbaarheid, is door Christus veroordeeld, want Hij zegt: „Indien gij Abrahams kinderen waart, zoo zoudt gij de werken Abrahams doen", en dat waren de werken des geloofs! Daar dus in hun Verbondsbeschouwing geen plaats was voor het *wezenlijk* en *geestelijk inkomen* in het Verbond *door het geloof in Jezus Christus*, werd daarmede het Verbond der genade door hen losgemaakt van het Verbond der Verlossing. Van het staan voor de eisch en het zijn onder de vloek der Wet, zooals daarvan gesproken wordt in Zondag 4, was bij hen geen sprake meer. Wie de eisch van Gods heilige Wet loslaat en de vloeken der Wet niet aanvaardt, heeft geen behoefte aan de innerlijke geloofsvereniging met, en de

geestelijke kennis van Christus, noch aan Zijn algenoegzame offerande; en dezulken weten niet, wat het is, door de Wet als Tuchtmeester, gedreven te worden tot Christus.

Deze zaken nu moeten op grond van Gods Woord van dag tot dag gepredikt worden, met de wetenschap, dat de Heere die zaken werkt en werken zal in het hart der uitverkorenen, voor wie Christus Borg geworden is in het Verbond der Verlossing of de Raad des Vredes.

Onder de bearbeiding des Heiligen Geestes wordt de zondaar door de eischen en vloeken van Gods heilige wet tot Christus gedreven om door Hem geleerd en wijs gemaakt te worden tot zaligheid. Wanneer de zondaar door het geloof treedt in de school van Jezus, dan laat de wet hem los. Gestorven aan de wet, leeft hij nu door het geloof in den Heere Jezus Gode: Gal. 2 : 19.

Leven deze menschen nu, zijnde in het geloof, wetteloos? In geen geval; al zijn zij gestorven aan de wet, dus geheel bevrijd van de eisch en vloek der Wet, daarom leven zij niet wetteloos. De Heere heeft Zijn wet, de Wet der liefde, geschreven in hunne harten en dat is daarom de wet des Geestes, des geloofs of de wet van Christus. De geloovigen leven niet onder het juk der wet, als eisch van het Verbond der Werken, maar wandelen door het geloof naar den regel van de wet van Christus.

Dit volk mag zich bij het licht des Geestes verblijden in de aanbiedingen van Gods genade en begeeren door het geloof van dag tot dag van Christus en Zijn weldaden een recht gebruik te maken en zich te versieren met een Evangelische gehoorzaamheid en spreken daarvan niet alleen met Gods kinderen, maar ook met hunne onbekeerde medereizigers naar de eeuwigheid. Zij hebben een innig medelijden met allen die den Heere missen.

Geheel in onderscheiding van de oprechten zijn de drie-verbonden-menschen afkeerig van het aanbod der Genade. Jesaja, die zoo ruim en lieflijk was in de aanbieding van Gods genade, is door die menschen in stukken gezaagd. Zij hadden geen behoefte aan Gods genade. Als de Profeet met die rijke en ruime aanbieding van Gods genade gaat tot Achaz, dan moet hij er niets van hebben, want hij had aan zijn eigengerechtigde Godsdienstigheid genoeg.

De Joden hadden genoeg aan hunne wettische godsdienstigheid en vonden het beleedigend wanneer men tot hen kwam

met de aanbieding van Gods souvereine Genade. De Farizeeër had geen genade noodig, de tollenaar wel. Deze man verwondert er zich over, dat de Heere tot hem komt met de aanbieding van Zijn Genade, die hij in zijn gebed aangrijpt en niet loslaat.

Het verval van Gods Kerk openbaart zich altijd in hare verzwakking omtrent het aanbod van Gods genade. Hoe is het gesteld in het hart van den zondaar, die den Heere Jezus heeft leeren kennen? Eet hij die buit alleen op? Denkt hij niet aan degenen die nog liggen onder het oordeel des doods? Gewisselijk denken zij aan die menschen. Gelijk de vier melaatschen het niet konden verzwijgen dat zij een groote buit gevonden hadden, kon de Samaritaansche vrouw het niet verbergen, dat zij den Heere Jezus had leeren kennen. Zij gaat het alle zondaren in de stad, waarmede zij in de zonden geleefd heeft, vertellen, wat in Christus te bekomen is en noodigt hen, om met haar tot Hem te gaan. En gekomen zijnde tot den Heere Jezus zeggen deze menschen tot haar: „Wij gelooven niet meer om Uws zeggens wil; want wij zelf hebben Hem gehoord en weten, dat deze waarlijk is de Christus, de Zaligmaker der wereld. Joh. 4 : 42.

Zie, deze dag was in den vollen zin des Woords een dag van goede boodschap.

Drie-verbonden-menschen gelooven, dat ze bekeerd zijn, maar nooit hoort men hen roemen in Gods souvereine genade en nimmer ziet men hen branden in het liefdevuur van Christus om anderen de weg der zaligheid te verkondigen. Zij zijn blind voor het *volle* aanbod van Gods genade. Hieruit blijkt, dat nòch de Arminianen, nòch de drie-verbonden-menschen het *volle* aanbod van Gods *souvereine* genade kunnen verdragen, laat staan prediken. Oordeel nu zelf hoe erg het is, het aanbod van Gods genade, dat komt tot allen die leven onder het Evangelie, te verachten. Niemand is in staat een boek aan te wijzen van onze reformatorische Vaders, waarin het aanbod van Gods genade geloochend wordt, al spreken zij er niet allen met evenveel klaarheid van, wat verband houdt met de mate van het licht in de Waarheid en de beleving van de Waarheid.

Wat is het groot Gods dierbaar woord in huis te hebben en van dag tot dag omringd te worden met de welmeenende aanbiedingen van Gods genade.

GIJSBERTUS VOETIUS, de man, die het langstlevend lid der Dordtsche Kerkvergadering geweest is, zegt in zijn „Proe-

ve van de kracht der Godzaligheid", uitgave 1763, op blz. 296: „Wij komen wat nader: Deze stukken staan klaar in Gods Woord en bij *alle ware christenen* buiten twijfel, dat velen, dien het Evangelie *aangeboden* wordt 't zelve verwerpen en niet willen komen; en dat velen, die het wel hooren, nochtans Christus in hetzelfde niet met een waar geloof aannemen en zulks wegens hunne eigene boosheid en verdorvenheid: Hebr. 3 : 13, 14. Op blz. 471 zegt Voetius: Dat is, zoo ons geloof op een geheel Christus steunt, zonder dat wij, aan de eene zijde niemand hier uitsluiten, dan die in zijn eigen gevoelen, conscientie en onbekeerlijk hart zichzelven uitgesloten vindt en uitsluit; zonder dat we personen aan zien, of eenige weinigen *utpikken*, dien we Christus zouden *aanbieden*, want wij weten niet, wien de Heere daartoe roepen en nabij brengen zal, hoe verre hij nu ook mocht wezen, maar door alle middelen arbeiden of God hem te eeniger tijd de bekeering gawe: 2 Tim. 2 : 25.

Wij planten, wij maken nat, verwachtende den wasdom van God, gelijk de landbouwers, de gansche wereld over, niet te vergeefs arbeiden, hoewel zij niet gelooven, dat voor alle en ieder akker of voet lands de vruchten of den wasdom bij God bereid zijn, ja veel eer in 't gemeen het tegendeel gevoelen."

Wie de kostelijke preeken van onze reformatorische Vaders kent, weet, dat zij spraken tot en met hunne onbekeerde medereizigers naar de eeuwigheid, over het heil van hunne onsterfelijke zielen. Gedachtig aan het woord van den Heiland: Ga uit in de wegen en heggen en dwing hen in te komen, opdat mijn huis vol worde: Luk. 14 : 23, poogden zij met Paulus hen te bewegen tot het geloof in Jezus, Hand. 28 : 23, wetende den schrik des Heeren: 2 Cor. 5 : 11. Zij kwamen in den naam des Heeren met de aanbieding van Zijne Genade tot aan de poorten van hunne harten en nooit hebben zij gezegd, wat thans wel eens beluisterd wordt: „Onbekeerde menschen, voor U heb ik niets".

Vervuld met een innig medelijden, zochten zij het te binden op hunne harten, den Heere te zoeken en Zijne genade van Hem af te smeeken. In mijn jeugd las ik die werken reeds met graagte en vooral de toepassing, want ik gevoelde, dat die menschen belang stelden in het heil van mijn onsterfelijke ziel.

Met liefde prijzen zij den dienst des Heeren aan en met gevoel wijzen zij op het einde der goddeloozen. Wie geen medelijden heeft met onbekeerde, en van God vervreemde menschen en niet weet wat het is hen biddende te vermanen, wordt niet gedreven door de liefde van Christus, zooals Pau-

lus, toen hij sprak: Zoo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus' wege: laat u met God verzoenen. 2 Cor. 5 : 20.

Het is niet te zeggen hoe verderfelijk en Gode onteerend het is, te leeren dat de Heere niet komt tot alle menschen, die leven onder het Evangelie, met het welmeenend aanbod van Zijne genade.

Wat de bediening van het Verbond der genade betreft, komen al de oudvaders met het welmeenend aanbod van Gods genade in de prediking des Woord tot de *geheele* gemeente, om de zorgeloozen in hunne zorgeloosheid te veroordeelen en de bedroefden in hunne droefheid te bemoedigen en de geloovigen in hun geloof te versterken. Hierin behooren alle predikanten één te zijn, want een huisgezin, dat tegen zichzelf verdeeld is, verwoest zich zelf. Zoo komen wij dan tot deze gedachten:

1. Wie het aanbod van Gods genade loochent, doet de Schrift geweld aan, want zij biedt allen die onder het Evangelie leven kleederen aan om bekleed te worden en oogenzalf om ziende te worden. Openb. 3 : 17, 18.
2. Wie het aanbod van Gods Genade loochent, kan met de Heere Jezus niet weenen voor de poorten van Jeruzalem, gelijk Paulus deed in de gemeente van Filippi, daar het aanbod van Gods genade werd veracht. Filip. 3 : 18.
3. Wie het aanbod van Gods genade loochent, kan met Paulus een iegelijk mensch niet vermanen en leeren zijne volmaaktheid in Christus te stellen en te zoeken, gelijk de kantteekening het ons zegt: Col. 1 : 27, 28.
4. Wie het aanbod van Gods genade loochent, kan met de gemeente des Heeren zij nstern niet opheffen tot God, om het Woord van Zijne genade met vrijmoedigheid te verkondigen aan vijanden. Hand. 4 : 24-32.
5. Wie het aanbod van Gods genade loochent, kan niet als een gezant van Christus bidden:
Laat U met God verzoenen. 2 Cor. 5 : 20.
6. Wie het aanbod van Gods genade loochent, kan zich niet vrijmaken van het bloed der hoorders, daar hij onbekeerden den weg der zaligheid niet kan prediken, want hij heeft niets voor hen. Ezech. 33 : 6.
7. Wie het aanbod van Gods genade loochent, kan de hardnekkigen en onbesnedenen van hart en ooren niet bestraffen, omdat zij den Heiligen Geest wederstaan, want hij gelooft niet, dat de Heere klopt aan de poorten van hunne

- harten met de aanbidding van Zijne genade. Hand. 7 : 51.
8. Wie het aanbod van Gods Genade loochent, neemt het beslag van Gods Woord op de conscientie weg, wat leidt tot verharding, terwijl de Heere zegt: Verhard uwe harten niet. Hebr. 3 : 7, 8.
 9. Wie het aanbod van Gods Genade loochent, kan het tegenover de ongeloovigen niet opnemen voor de offerande van Jezus Christus, daar zij het bloed des Testaments onrein achten, door hen verzwaring van straf aan te kondigen. Hebr. 10 : 29.
 10. Wie het aanbod van Gods Genade loochent, komt daarmee de Goddelijke aanklacht tegen de eerste wereld aan te tasten, want door de aanbidding van Gods genade te verachten is zij ondergegaan in ongerechtigheid. Gen. 6 : 6.
 11. Wie het aanbod van Gods Genade loochent, kan de aanbidding van het eeuwig leven in het Verbond der Werken niet voor waarachtig houden, daar het vast lag in Gods besluit dat de mensch zou vallen en dat alleen de uitverkorenen door het geloof in Jezus Christus deelgenooten zouden worden van het eeuwige leven. Efeze 1 : 4.
 12. Wie het aanbod van Gods Genade loochent, kan het niet verklaren hoe het mogelijk is, dat de heiligen de wereld zullen oordeelen, daar zij in zichzelf niet beter zijn dan de wereld. De heiligen zullen de wereld oordeelen en veroordeelen, daar de wereld het welmeenende aanbod van Gods Genade veracht.

Deelende in de liefde Gods door het geloof in den Heere Jezus Christus, zegt Paulus: Voorts Broeders, bidt voor ons, opdat het Woord des Heeren zijn loop hebbe en verheerlijkt worde. 2 Thes. 3 : 1. Wat wordt het Woord Gods in zijn loop gestuit vanwege het ongeloof. In afhankelijkheid van den Heere wekt de Apostel de gemeente des Heeren op Hem te bidden om de krachtdadige werkingen des Heiligen Geestes, opdat het Woord ingang zou mogen bekomen in het hart van ongeloovige zondaren, met de wetenschap, dat het geloof niet aller is en nooit aller zal worden.

Met de zekerheid, dat alleen de uitverkorenen het zaligmakend geloof deelachtig worden, zocht hij desniettemin met al de kracht die in hem was zijn medemenschen te bewegen tot het geloof en daarom zegt hij:

Opdat ik er meer zou winnen: 1 Corinthe 9 : 19.

Met ontroering denken wij aan de zorgeloosheid van Gods kerk in de donkere tijden, die wij beleven. De wijze en dwaze maagden zijn in slaap gevallen, door zich uit te strekken op het bed van zorgeloosheid en geen gebruik te maken van het aanbod der genade. Die genade hebben in hunne harten, denken, het is genoeg, en staan niet naar meer om den Bruidegom met de vaardigheid en waardigheid des geloofs tegemoet te treden. Die geen genade hebben in hunne harten kunnen het stellen met het licht van hunne belijdenis en houden zich met hunne gemoedelijke werkzaamheden er van verzekerd, dat zij zullen ingaan in de hemelsche bruiloftszalen. O, wat een bittere teleurstelling, wat een verschrikkelijke gewaarwording, vanaf de poorten des hemels, die gesloten waren, verwezen te worden naar de buitenste duisternis. Door te leven in den slaap der zorgeloosheid hebben de wijze maagden het jammerlijk verzuimd, de dwaze maagden te waarschuwen.

Deze tijden zijn gelijk aan die van Amos toen hij het uitriep in den naam des Heeren: „Wee den gerusten te Zion en den zekeren op den berg van Samaria, die de voornaamsten zijn voor de eerstelingen der volken en tot dewelke die van den huize Israëls komen”: Amos 6 : 1. De Joden, die zich Abrahams kinderen noemden, waren geen rechte en ware kinderen Abrahams, daar zij Christus zochten te dooden, in Wiens dag Abraham zich door het geloof verblijd had. Hierom heeft Paulus gezegd: „Maar die is een Jood, die het in het verborgene is; en de besnijdenis des harten, in den geest, niet in de letter, is de besnijdenis wiens lof niet is uit de menschen, maar uit God.” Rom. 2 : 29. Het onderscheid tusschen het leven der wijze en dat der dwaze maagden wordt ons door de Schrift duidelijk aangetoond, wat door onze Reformatorische Vaders met klaarheid gepredikt werd. En toch kwamen zij met het aanbod van Gods genade tot de geheele gemeente en stelden zich zoowel tegenover de zorgeloosheid der wijze als tegenover die der dwaze maagden.

Wat Caspar Olevianus zegt over de bediening van het genadeverbond; Mazijk's Uitgevers-Bureau, R'dam.

Deze schrijver werd 10 Aug. 1536 in Trier geboren. Toen hij student in de rechten was, werd hij voor de Reformatorische leer gewonnen. Hij stierf in 1587.

Stuk 14 — blz. 14.

Maar al is het nu ook waar, dat niet allen Christus door het

geloof aannemen, zoo wordt hij daarom niet minder aan allen tot wie het Woord des Evangelies komt, aangeboden, 2 Cor. 5 : 20, 21. Want van het Woord der genade gaat niets af, om de ondankbaarheid der menschen. Die Hem aannemen, hunne harten heeft God geopend, die Hij te voren daartoe reeds uitverkoren had; Tit. 1 : 1. Die Hem niet aannemen, die nemen Hem door, en ten gevolge van hunne vrijwillige blindheid niet aan, 2 Cor. 4 : 3, 4; Hand. 2 : 13, Hand. 13 : 16. Want Gods Genade wordt nooit verworpen zonder de boosheid en hardnekkigheid des harten.

Stuk 54 — blz. 77.

Deze manier der plechtige oprichting des Verbonds is volgens het oogmerk van het Goddelijk raadsbesluit geschikt. Want dewijl het oogmerk van Gods raadsbesluit is, het Verbond der genade uitsluitend aan alle uitverkorenen krachtadig mede te deelen, opdat Hij in Zijn onmetelijke barmhartigheid verheerlijkt worde ook in dit leven, zoo in de ziel als in het lichaam der uitverkorenen, maar de verworpenen alle verontschuldiging te benemen, opdat Hij verheerlijkt worde in Zijn lankmoedigheid en rechtvaardigheid, terwijl Hij volgens Zijn wijsheid, bij de noodiging tot Zijn genade, omdat er zich vele geveinsden mede inlaten, het bevel voor de belofte wil doen gaan, in die plechtige verbondsonderhandeling, zoodat Hij gelijk Hij de uitverkorenen uit vrije ontferming geeft, wat Hij eischt, Zich daarentegen aan de verworpenen die Zijn bevel verachten, niet verbindt.

Dezen weg dan gebruikt de Heere, opdat zij door het aanbieden van de Genade des Verbonds, door de prediking des Evangelies en het nevensgaande bevel: „Heden, indien gij Zijne stem hoort, zoo verhardt Uw hart niet”, gelast worden te voorschijn te komen, die genegen zijn met hun zaad, het verbond met den Heere aan te gaan, opdat er dan van het bevel, hun harten niet te verharden, een aanvang gemaakt worde, en naderhand de verzegeling der belofte geschiede; of, opdat zich van de zijde der doopelingen vertoone de eisch der toestemming aan de aangebodene genade, en naderhand de verzegeling der aangeboden genade geschiede; want deze orde moet in het oprichten des Verbonds door de zichtbare getuigenissen (de welke, alzoo zij bijvoegselen zijn, van het voornaamste, namelijk de prediking des Woords, niet moeten afgescheiden worden), waargenomen worden, zoo om de uitverkorenen als om de verworpenen; want vooreerst biedt het Evangelie, na de

zonde en de verdiende verdoemenis uit de wet aangetoond te hebben, den gekruisten Christus allen aan, en beveelt hun, hun harten niet te verharderen.

Derhalve heeft men in de prediking des Woords een aanbieding van de belofte der Genade en een bevel om ze te omhelzen; beiden worden zoo tot de uitverkorenen als tot de verworpenen gericht, maar in de uitverkorenen alleen werkt God datgene, wat Hij beveelt, 2 Cor. 4 : 4-6; Hand. 13 : 48.

Opdat nu uit die geheele schare een kerk zou te voorschijn komen, welke God met Zich vereenigt in Christus, zoo begint God in die plechtige onderhandeling als in een huwelijks-verdrag, niet met de verzegeling der Genade in het algemeen aangeboden (want velen verwerpen die openlijk, en daarom kan ze aan hen niet verzegeld worden; ten andere, wil ook de Heere zich aan de geveinsden, die zich heimelijk verharderen, niet verbinden, hetwelk geschieden zou, indien Hij Zelf eerst verzegelde); maar met datgene, dat in de wijze van aanbieding der genade het laatst is geweest, maakt Hij in de oprichting door de zichtbare teekenen een begin, namelijk, opdat wij aan het Goddelijk bevel, waardoor Hij noodigt tot het ontvangen van de aangeboden genade, ons met ons zaad onderwerpen, of onze harten niet verharderen; dan volgt er de verzegeling der eerste in het Evangelie aangeboden genade en de bijzondere verbintenis Gods.

R. Erskine, uitgave Malga 1861 over Galaten 4 : 28, behandelt 301—328 conscientie gevallen.

- 1e geval. De vrage is of een zondaar, als zondaar, eenig recht heeft op de belofte. En wat soort van recht hij daarop heeft? (lees en zie 301 + 302).
- 2e geval. Zijn niet de beloften alleen gedaan aan de geloovigen? En daarom denk ik, dat ik geen recht heb om dezelve aan te nemen. Ik antwoordde: degene die dadelijk-geloovigen zijn, die hebben een recht van dadelijke bezitting van de belofte, doch hun recht is niet uitsluitend het recht van *toegang en van vrijheid*, om de belofte te mogen gelooven en te omhelzen, hetwelk *alle* ongeloovigen en goddelooze menschen hebben, dewelke het Evangelie hooren en aan welke de belofte voorgesteld wordt als een deur der hope en als een grond des geloofs; enz. enz. (lees en zie 302 t/m 304).

- 3e geval. Zegt gij: Indien de beloften gedaan zijn aan zondaren, als zondaren, zoo moeten het dan uitverkorene zondaren zijn, aan welke God alleen betoogt de beloofde zaak te schenken en nu weet ik niet, of ik een uitverkorene ben en daarom kan ik niet gelooven. (zie en lees het antwoord 304 t/m 306).
- 4e geval. Zegt gij: Maar indien ik de uitwendige roeping des Geestes niet in mijn bezit heb, mag ik dan tot de belofte wel gaan, en dezelve aannemen, voor dat zij tot mij komt met Kracht? En zoo ja, dan vrees ik voor vermetelheid en dat ik in mijn eigen kracht gelooven zal.

Ik antwoorde:

- 1e. de regel des geloofs is *God sprekende in Zijn Woord en niet in het harte*, het voorwerp is de verklaring van het Evangelie en niet de werkingen van den Geest.
- 2e. Gij moet zorgvuldig onderscheid maken tusschen *het recht* om te mogen gelooven en tusschen *de kracht* om te kunnen gelooven. *Uw recht* om te mogen gelooven is gegrond op *het aanbod* en op *de belofte* van het Evangelie en tegelijk ook op Gods bevel, hetwelk *Uw plicht*, om te gelooven vaststelt en *Uw ongeloof* tot *Uw zonde* maakt. Maar de *kracht* om te kunnen gelooven, is van den Geest Gods en door Zijn Zaligmakende werkingen. Derhalve moest gij bidden dat de Geest der kracht de bediening van het Woord verzellen mag, blz. 306.
Zie ook verder 306—328.

(Hoe zijn de conscientie gevallen op te lossen zonder het aanbod van Gods Genade? Wie het aanbod van Gods Genade loochent is gelijk aan een dokter die de kranken wel bezoekt maar geen medicijnen voor hen heeft. Die ziek zijn hebben den medicijnmeester noodig en hij is verplicht de kranken medicijnen aan te bieden. Matth. 9 : 12.

In de ambtelijke bediening wordt het ons steeds duidelijker dat wij Goddelijk onderwijs van noode hebben om conscientiegevallen recht te behandelen).

De onnaspeurlijke rijkdommen van Christus,
door Jacobus Durham, geb. 1676 en 1732 overl.
Fa. Romijn & Van der Hoff - Gorinchem. 1933.

blz. 72.

De zevende opmerking was, dat het de plicht van allen is tot wien de goede tijding van deze bruiloft komt, daarheen te gaan; en wanneer zij ten huwelijk worden genoodigd, zich terstond zonder uitstel te geven.

Heeft dit nog eenig bewijs noodig? Noodigen niet het zenden van den Meester en het komen van de dienstknechten daartoe? Vereischen niet het bereiden van alle dingen Zijn noodigen tot het huwelijk, en Zijn vermanen van hen, die niet komen, en de groote noodzakelijkheid voor ons, het dringend?
blz. 76.

1. Er worden niet een of twee, of slechts enkele groepen, niet alleen de grooten, of alleen de geringen, niet alleen de heiligen noch alleen de onheiligen, maar gij wordt allen genoodigd, de roeping komt tot een ieder Uwer in het bijzonder: arm en rijk, hoog en laag, heilig en onheilig. De Heere roept als het ware met een „hoort“, met een driemaal herhaalde openbare afkondiging uit Jes. 55 : 1, „Die dorst heeft kome, en die geen geld heeft kome; en (Openb. 22 : 11), die wil, die kome, en neme het water des levens om niet“. Onze gezegende Heere is niet nauw in Zijn roeping, en wij mogen ook eenigermate in nederigheid zeggen, dat wij niet nauw zijn in onze ingewanden. In Zijn naam noodigen wij U allen en wij bieden U Jezus Christus aan om Uw Man te zijn; opdat gij een plaats moogt innemen onder hen die staan en eeuwig bij Hem zullen zijn. Ik zeg, w ijdoen deze aanbieding aan u allen, aan u, die Godlooचनाars zijt, aan u, die goddeloos zijt, aan u, die onwetend zijt, aan u, die huichelaars zijt, aan u, die lui en lauw zijt, aan de beschaafden en aan de goddeloozen. Wij bidden, wij smeeken, wij bezweren U allen: „Komt tot de bruiloft“.

De Heere zegt: „Breng de armen en verminkten en kreupelen en blinden hier“ en „Ga uit in de wegen en heggen en dwing ze in te komen“.

Genade kan meer en grootere wonderen doen dan de zoodanigen te roepen, zij kan hun niet alleen het huwelijk aanbieden, maar kan het ook tusschen Christus en hen krachtdadig tot stand brengen.

Wij zullen niet zeggen, wij durven dat niet doen, dat gij allen Christus tot Man zult krijgen, maar wij moeten Hem in werkelijkheid aan U allen aanbieden, en het zal Uw eigen schuld zijn, indien gij Hem mist en zonder Hem blijft. Voor- dat wij daarom verder gaan, betuigen wij plechtig en voor God en Zijnen Zoon Jezus Christus: onthoudt, dat u heden deze aanbieding is gedaan, en dat U in Zijn naam is gezegd, dat de Heere Jezus gewillig is, u te ondertrouwen, ja de on- heilgste en goddelooste onder u, indien gij gewillig zijt met Hem te trouwen. Hij noodigt u ernstig tot de bruiloft te ko- men, en als gij iets kunt aanwijzen aan Zijn zijde of aan uw zij- de, dat niet gereed is, het kan door genade worden gereed gemaakt, indien gij wilt, moogt gij komen; doch dat is onmo- gelijk. Het verbond toch is „in alles wel geordineerd en be- waard”, en dit zijn geen woorden van een mensch, maar van den waarachtigen en getrouwen Getuige, waarop gij kunt re- kenen en staat maken, wanneer wij gestorven zijn en er niet meer zijn.

„Hij heeft Zijn ossen en Zijn gemeste beesten geslacht en Zijn middagmaal bereid en Zijn gasten genoodigd.”

Alle dingen zijn gereed, en zoo 't behoort in orde, zoowel aan uwe als aan Zijne zijde, als gij gewillig zijt toe te gaan en de overeenkomst te sluiten. Hij heeft het contract opgemaakt en ons daarmede tot u gezonden, om u te smeecken, dat gij het onderteekent, en als gij daartoe bereid zijt, vraagt Hij anders niets van u.

Nu, ik kom tot u allen met de vraag of gij het wilt onder- teekenen of niet? Ik stel niemand uwer buiten het bereik van deze noodiging. Wij zijn, helaas! zeer vleeschelijk in u Zijn meening te zeggen, doch wij wenschen de Genade van onze Heere niet te verduisteren, noch te beperken. Hij roept u allen tot de bruiloft. Hij heeft ons, hoewel de onwaardigste van al- len, als Zijn dienstknecht uitgezonden, om heden het huwe- lijkscontract met u te sluiten, indien gij gewillig zijt. Komt dan, o komt en teekent, en het zal inderdaad een overeenkomst zijn; indien gij door genade met uwe harten kunt zeggen: „Wij zul- len Hem nemen”, dan zeg ik u: „Neemt Hem en hebt Hem met den zegen des Vaders”.

Jacobus Durham.

Christus gekruyst of het merg des Evangeliums.

Uitgave: Mulder-Woerden. 1926.

Over Jez. 53 : 1, blz. 17.

Denkt toch veel hier aan, wanneer gij het Evangelium hoort prediken, als ook dat God u nog noodigen laat en dat Christus u zoo nabij gebracht wordt: het woord des Geloofs legt Hem zoo nabij, dat gij niet meer of anders te doen hebt, dan alleen de aanbiedingen van Hem aan te nemen, te gelooven, en met Hem te vereenigen; tot Hem als levendige steenen te komen, om op Hem als een vast Fondament gebouwd te worden.

Vraagt men: Hoe komt dit Evangelium zoo nabij? Of hoe brengt het Christus den zondaren zoo nabij?

1. Het Evangelium kondigt Christus aan, en brengt de tijding dat Hij geboren is, dat Hij geleden heeft, dat Hij gestorven is, en wel tot zulk een einde, opdat wij de weldaden daarvan zouden deelachtig worden, op zulke en zulke voorwaarden: het maakt Hem bekend bij wijze van Verhaal, ons verhalende wat Hij gedaan heeft, welke goederen door Hem te bekomen zijn, en hoe wij die verkrijgen kunnen.

2. Het Evangelium doet een aanbieding van die goederen op de voorwaarde op welke die verkregen worden, invoegen het nooit zegt, dat Christus gekomen is, of het zegt ook, dat het leven in Hem voor u te bekomen zij, indien gij de weg wilt inslaan, op welke het u wordt voorgesteld: hierom is het, dat wanneer de aankondiging wordt gedaan, „alle dingen zijn gereed”, waar direct op volgt, „komt tot de Bruiloft,” Matth. XXII : 4; en wanneer Hij met het eene woord zegt: „Ziet ik sta aan de deur en Ik klop”, zo zegt Hij met het andere woord, „Indien iemand Mijn stem zal hooren, en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen en Ik zal Avondmaal met hem houden, en hij met Mij: Openb. III : 20 en wanneer in Jez. XXVIII : 16 gezegd wordt: Ziet, Ik leg een grondsteen in Zion, eenen beproefden steen, eenen Kostelijken Hoeksteen, die wel vast gegrondvest is”, zoo wordt er met het andere woord daar bijgedaan: „wie gelooft, die zal niet haasten”, of gelijk de Apostel het uitdrukt: „die zal niet beschaamd worden”. 1 Petr. 2 : 6.

Dit doet het Evangelium een blijde boodschap zijn, omdat het altijd met een aanbieding van Christus komt, en van het leven in Hem.

(Lees het vervolg)

Wilhelmus à Brakel.
Hallelujah, of de Lof des Heeren over
het Genaden-Verbond.

Cap. IX, blz. 169.

Van de aanbieding des Genaden-Verbonds, in 't
bijzonder aan iedereen die onder desselfs bediening
leeft.

Werd getoond:

- I. Dat het Evangelie de waarheid is, 't welk alleen door den
H. Geest op 't hart des menschen bekrachtigd kan wor-
den, als middelen daartoe werd:
 - 1e. de ziel ingeleid tot vaststelling van eenige bij allen
bekende zaken.
 - 2e. Getoond de Geestelijkheid van de inhoud van het
Evangelie, en de Openbaring der Verborgenschap
der Schrifture.
 - 3e. De Prophetiën en der zelve vervulling.
 - 4e. De kracht des Evangeliums in het ten onder bren-
gen van zoo vele natiën in korte tijden, zonder ge-
weld.
 - 5e. De kracht deszelfs op 't harte van ieder geloovige.
- II. Dat het Verbond der Genade aan ieder mensch, die onder
de bediening leeft, in 't bijzonder wordt *aangeboden*.
Dit werd bewezen:
 - 1e. Door vergelijking van ons met de woeste heidenen.
 - 2e. Doordien men hoort de stemme der leeraren, en de
eigen woorden Gods, in de Schriftuur sprekende.
 - 3e. Dat vele verdoemden geroepen en genoodigd waren.
 - 4e. De algemeene aanbieding, die wil, die dorst heeft.
 - 5e. Omdat velen Christus verstooten, zoo was hij haar
dan eerst aangeboden.
 - 6e. Ongeloof is een schrikkelijke zonde.
 - 7e. Vermaning tot geloof en bekeering werden in één
graad gesteld.
 - 8e. Schrikkelijke straffen over de ongeloovigen.

Eindelijk wordt een zwarigheid van een zwakgeloovige op-
gelost.

WILHELMUS à BRAKEL.

Nu komt in bedenking of God ook roept allen, die onder de bediening des Evangelies zijn en niet zalig worden, dan of God alleen de uitverkorenen roept? Ik antwoord: God roept allen en een ieder, die onder de bediening des Evangelies leven. Dit dient wel opgemerkt, opdat men vrijmoedigheid hebbe om Christus aan te nemen, hetwelk men niet zou doen indien het Evangelie niet AANGEBODEN werd en opdat men erkenne de rechtvaardigheid Gods in het straffen van degenen, die op zoo groote zaligheid geen acht geven en het Evangelie niet gehoorzaam zijn. Bldz. 719, uitgave D. Bolle.

De vermaning tot bekeering en geloof worden bij elkander gevoegd: dat de vermaning tot bekeering een ieder raakt, zal niemand in twijfel trekken, zoo zal hij dan ook erkennen moeten, dat de vermaning tot geloof een ieder raakt, want zij staan in gelijken graad Mark. 1 : 15 „Bekeert u en gelooft het Evangelie”.

Het ongeloof is een schrikkelijke zonde, ja zulk eene zonde, dat hij God als een leugenaar acht: 1 Joh. 5 : 10 „Die God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, dewijl Hij niet geloofd heeft de getuigenis die God getuigd heeft van Zijn Zoon” Joh. 16 : 8 en 9 „En die gekomen zijnde zal de wereld overtuigen van zonde..... omdat zij in Mij niet gelooven”::

Indien Christus den ongeloovig-blijvende niet aangeboden werd, zoo ging het hem niet aan, hij had er niet mede te doen, het was hem geen zonde dat hij niet geloofd heeft; maar nu het hem een zonde is, dat is een klaar blijk dat hem AANGEBODEN was.

Dewijl de ongeloovigen een schrikkelijk oordeel te verwachten hebben, zoo wordt het hun voorzeker aangeboden en voorzeker zij waren geroepen. Ziet dit: 2 Thess. 1 : 8 „Met vlammend vuur wrake doende over degenen..... die het Evangelie van onzen Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn” Joh. 15 : 22 „Indien ik niet gekomen ware en tot hen gesproken had, zij hadden geene zonde, maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hunne zonde”.

Indien allen die onder de bediening des Evangelies zijn, niet geroepen waren en Christus hen niet aangeboden werd, hoe

kunnen ze dan daarom gestraft worden en hoe kan dan hunne verdoemenis zwaarder zijn, zoo het hun niet aangeboden was? Blz. 720.

Uitgave Banier 1941 met voorrede
van Ds. J. Fraanje.

Ds. H. Roelofsen over Hebr. 13 : 14 op bladz. 20 zegt:

Zondaar of zondares, nu nog roept de opperste Wijsheid overluid daar buiten: „Hoort naar Mij, gij stijven van harte, gij die verre van de gerechtigheid zijt. Ik breng Mijne gerechtigheid nabij, zij zal niet verre wezen en Mijn heil zal niet vertoeven". Jesaja 46 : 12 en 13.

Och menschen, ik kan u in Gods Naam zeggen, dat er voor den grootsten schuldenaar nog verzoening is. De genade-deur is nog niet gesloten, zij is nog open. Neen, de schaal van de gerechtigheid Christi zal wichtiger zijn dan uwe zonden, zoo gij maar tot Hem komen wilt. Bij Hem is het leven en de vrede. En dat zal toch wat te zeggen zijn, AANBIEDING VAN GENADE gehad te hebben en die roekeloos te hebben vermaad en licht geacht. Mocht God het op uw harte binden.

DE NATUUR EN GRONDEN DES GELOOFS

door

Jacobus Koelman.

Uitgave van H. Tulp — Zwolle.

blz. 125.

Ten elfde. Wacht U van te denken en te gelooven, dat eenig zondaar al te vroeg door het geloof tot Jezus kan gaan, om alles van Hem en door Hem en om Zijnentwille te ontvangen.

Dat men eerst een tijdlang moet liggen onder het gewicht van de zonden en verbroken en verbrijzeld zijn, zijn ledigheid, nietigheid en verloren staat gevoelende, totdat men een hartelijk en oprecht voornemen en vast besluit heeft om alle zonden met afgrijzen te verlaten. Dat men Christus als Koning en eenigen Heerscher wil gehoorzamen. En totdat men een ernstig verlangen en onverzadelijke dorst naar Jezus heeft. Zulk een dorst, die nergens door te lesschen is, dan door Christus alleen en die zulk een hooge schatting van Jezus Christus voortbrengt, dat men alles niets zoude achten ten opzichte van Christus.

Dit is een valsche meening en stelling, die een goede schijn in het eerste aanzien heeft, maar die zeer schadelijk en hinderlijk is voor de velen, die de daad des aanklevenden geloofs zouden oefenen. Want het wordt ondervonden, dat velen niet met vrijmoedigheid op het woord des gebods, Christus durven omhelzen en door Hem alle genade verzoeken en wachten, omdat zij de inbeelding hebben, dat aan de aanbieding niet terstond plaats is gegeven en Christus omhelsd mag worden. Zij moeten, dunkt hen, eerst een tijd onder den geest der dienstbaarheid gelegen hebben en eerst moeten zij waarlijk verbroken en verslagen harten hebben, wèl gewond door het gevoel van hunne zonden, gevoelig voor Gods toorn en voor de onvermijdelijkheid daarvan. Daarenboven moeten zij oprechte voornemens tegen het kwade en tot het goede hebben met een zeer ernstig hongeren en dorsten naar Christus en Zijne toegerkende gerechtigheid.

Deze zielen worden door zulk een meening zoo verduisterd en als met een mist omvangen, dat zij niet goed zien, hoe nog bij Jezus te komen. Want zij vreezen, dat het hun ontbreekt aan de behoorlijke voorbereiding en derhalve dat de aanbieding van de beloften en van Christus met het geheele verbond nog tot hen niet komt en dat zij al te vroeg zouden komen, om Christus te omhelzen voor hun Zaligmaker, waartegen eenige leeraars hen misschien gewaarschuwd hebben. Ik hoop klaar te spreken en deze hinderpaal van de oefening des geloofs weg te nemen.

Merkt dan deze navolgende dingen op.

E e r s t. Dit is zeker, dat een zondaar te vroeg kan gelooven, dat hij in een staat van zaligheid is door Christus. Men kan zich te vroeg inbeelden en hopen, dat men door den Zaligmaker zalig zal gemaakt worden, n.l. als men meent zekerlijk in den hemel en tot de heerlijkheid te komen door Jezus Christus en men heeft geen oog op eenige andere weldaad door Christus, dan enkel op die hemelsche heerlijkheid. Men zoekt niet door Hem eenige andere weldaden, die een ellendig zondaar noodig heeft en die mede voorgesteld worden in Christus.

Hij beeldt zich te vroeg in, dat hij door Christus zalig zal worden, die niet verwacht en uitzielt naar Christus om in zijn leven en praktijk een verandering te maken en zoodanige verzoening teweeg te brengen, waardoor hij met God in vrede mocht zijn en in vrede met Hem leven en wandelen. Ja, hij neemt Christus niet aan en hij neemt zijn toevlucht niet tot

Hem als tot een volkomen Zaligmaker, die tot Hem niet komt om geheel en volkomen door Hem zalig gemaakt en verlost te worden van allerlei kwaad, schuld en ellende waarin hij verzonken is, gelijk blijkt uit den aangehaalden tekst. Hebr. 7 : 25. Wanneer God Christus de Zaligmaker aanbiedt en de Zaligheid in Hem, biedt Hij twee dingen aan.

Hij biedt Christus aan om twee dingen te doen. 1. Hij biedt hem aan de verlossing van de schuld der zonde, dat is van de verbintenis tot straf en zoo biedt Hij hem de verzoening en vriendschap en vereeniging met Hem door Christus aan. Daarom kreeg Christus Zijn Naam Jezus. Gij zult, zeide de Engel, Zijn Naam heeten Jezus, want Hij zal zijn volk zalig maken van hunne zonden, Matth. 1 : 21.

Ten tweede. God biedt Christus aan om de zondaars te behouden en zalig te maken of te verlossen van de besmetting der zonde, waartoe die tekst dient, Tit. 2 : 14: Die zichzelf voo rons gegeven heeft, opdat Hij ons zoude verlossen van alle ongerechtigheid, en Zichzelf een eigen volk zoude reinigen, alsmede hetgeen staat in Hebr. 9 : 14: Het bloed van Christus zal Uwe conscientie reinigen van doode werken om den levenden God te dienen. Nu, wanneer een zondaar Christus tot die twee doeleinden niet aanneemt, die neemt Hem niet aan. Zoo kan men niet zeggen: hij neemt Christus te vroeg aan, maar: hij beeldt zich te vroeg in, dathij door Christus ten hemel gebracht zal worden.

Hij troost zich te vroeg, want hij heeft nog niet in Christus geloofd. Hij heeft Hem nog niet omhelsd tot dien einde, waartoe Hij voorgesteld en aangeboden is.

Ten andere. Een ziel kan niet te vroeg Christus omhelzen en aannemen en door Hem tot God gaan, om vrede, genezing en zaligheid. Het is onmogelijk dat zulks geschieden zou, want God roept ieder zondaar heden tot Christus en Hij gebiedt hem heden te komen, zonder uitstel of verontschuldiging. Nù moet hij komen, op dèze dag der genade en der zaligheid, Hebr. 3 : 7, 2 Cor. 6 : 3. God gebiedt de zondaars nù, Christus als een Middelaar te omhelzen en in Zijn Naam te geloven. Joh. 3 : 23. Nu, een zondaar kan Gods roeping niet te vroeg beantwoorden. Nù klopt de Heere aan hun hart. Zij moeten terstond openen. Toen de Koning het volk liet noodigen tot de bruiloft van Zijn Zoon (dat is van den Heere Jezus) zeggende: komt tot de bruiloft, alle dingen zijn gereed, zoo was hij zeer toornig, dat zij Zijn roeping en noodiging verzuimden en niet

terstond waarnamen, Matth. 22 : 2-8. Ook kan men niet te vroeg van onder Gods toorn, uit de vijandschap, en in een staat van vriendschap komen. Heden moet men daartoe komen. Men kan niet te vroeg komen tot de bekwaamheid en vatbaarheid, om iets te doen, dat Gode behaaglijk is. Heden moet men trachten in een gestalte te zijn, om een aangenaam gebed te doen, dat verhoord wordt. Dat kan niet te vroeg geschieden. De Heere eischt het nu en zonder eenig uitstel, maar dat kan niet geschieden zonder door het geloof tot Christus te loopen. Zoo kan men niet te vroeg in Christus gelooven.

T e n d e r d e. De aanbieding van Christus en van alle de beloften en zegeningen met Hem, geschiedt zoowel aan degenen die niet verbroken van harte zijn, als aan degenen die het meest verbroken en verslagen van geest zijn. Hoewel niemand dadelijk Christus zal aannemen, dan die zijn ellende zeer ter harte neemt, nochtans is het te allen tijde ieders plicht Hem aan te nemen en tot Hem uit te gaan.

Als iemand dan gewillig is, door gezicht van zijn armoede, machteloosheid en rampzaligen staat, tot Christus te gaan, zoo mag hij niet denken en niemand mag hem zeggen, dat hij te vroeg Jezus kan aannemen tot verzoening en genezing.

Want het gezicht en gevoel van de ellende zonder eenige instorting van genade en zonder een krachtige trekking van God, drijft niet naar Christus om rechtvaardigmaking of heiligmaking. Integendeel, alle gedachten aan God buiten Christus verschrikken en drijven den zondaar van God af, gelijk bleek bij Adam en Judas. Hij blijft evenwel onwillig, om die vervloekte wegen van vijandschap te verlaten en tot Christus te komen. Want niemand kan (of wil) tot Mij komen, zegt Christus, tenzij de Vader hem trekke. Joh. 6 : 44. Hoe meer men de uitwerking en vruchten van Gods rechtvaardigheid in het geweten gevoelt, hoe verder men van God afloopt, totdat een ingestorte of ingeschapene beschikking den zondaar noopt om den aangeboden Christus te ontvangen. Als hij dan tot Christus komt en Hem aanneemt, zoo kan hij nooit te vroeg komen en in Hem gelooven. Die meening van te vroeg Christus aan te grijpen en aan te matigen komt voort uit een dwalend begrip aangaande de eigen daad des geloofs, waardoor men heeft gedacht, dat het geloof een verzekerdheid en vertrouwen is, dat Christus mijne is en voor mij gestorven is en mij zal zalig maken, wat op pag. 8 wederlegd is.

T e n v i e r d e. Het is waar, dat degenen, die de benauwde

conscientiën behandelen, niet te gereed moeten zijn om die te troosten en te verzekeren, dat zij deel aan Christus hebben en dat de beloften des levens in Jezus Christus hun toekomen en dat zij zekerlijk aangenomen zijn in het Verbond des genade, want dat kan te vroeg geschieden.

Zo handelt men dan gelijk een chirurgijn, die de heezalf te vroeg toepast op een gevaarlijk gezwel of zwering, zonder dat hij eerst inbijtmiddelen gebruikt of de wond tot den grond toe zuivert, er maar voor zorgende, dat er vel over groeit, wat des patients leven maar te meer in gevaar stelt. Of wel men handelt gelijk een dokter die in plaats van zuiverende dranken hartsterkingen en voedende middelen geeft, wat sommige zieke lichamen ten verderve kan zijn. Een geestelijk medicijnmeester echter, zoo hij wijs is, (doch velen zijn onverstandige kwakzalvers en ziele-moordenaars), zal een benauwde ziel en overtuigd zondaar den Heere Christus aanbieden tot zuivering en genezing. Want er is geen ander geneesmiddel, geen zalf of balsem te gebruiken, hetzij tot uitzuivering, hetzij tot heeling, indien Christus zelven niet omhelsd wordt. Jezus Christus is de eenige medicijn en Medicijnmeester. Hij is alleen en heeft alleen de balsem Gileads. Niet één oogenblik mag men het uitstellen, om Jezus, die *aangeboden* is, aan te nemen. Maar het is wat anders, dat men iemand gaat verzekeren, dat hij met Christus vereenigd is. Dat kan men niet doen, voordat men de gevolgen ziet van de aanneming van Jezus tot vereniging. En hier kan de zondaar zelven veel vroeger de verzekerdheid ontvangen, dan neen ander die kan toepassen, want hetgeen onzichtbaar is voor alle anderen, is zichtbaar voor den mensch zelven, volgens hetgeen staat in 1 Cor. 2 : 11. Een zondaar kan een hartelijke gewilligheid en verlangende begeerte hebben en in zich bevinden om Christus te omhelzen en dadelijk te omhelzen, zooals Hij in het Evangelie voorgesteld wordt. Daardoor kan hij onder de medewerking van Gods Geest tot verzekerdheid komen en geen ander oog dan dat van God kan het zien. Ik heb het zoo breed moeten uiteenzetten omdat velen door deze verstrikkende gedachten opgehouden worden om rechtuit en terstond in geloof tot Christus te gaan, als zij hunne ellende zien en wel tot Hem wenschten te komen.

JODOCUS VAN LODENSTEIN zegt in zijn geschrift:

„Heerlijkheid van een waar Christelijk leven”, 3e druk, uitgegeven 1767 op blz. 19:

„Dikwijls moet men ook overdenken de waarheid en zeker-

heid van de beloften, ook de **OPRECHTHEID** en **WELMEENENDHEID** Gods in het beloven en hoe alles spruit uit een enkele onbegrijpelijke goedertierenheid en menschlievendheid: daarop uit zijnde, dat de menschen door de beloften ingewonnen tot Gods liefde en alzoo tot Zijn dienaars gemaakt mochten worden. Hierom **BIEDT** Hij de genade in Zijne beloften eenvoudig **AAN** en niemand hebbe te twifelen of het hun ook aangaat. Daarop ziet de Apostel als hij zoo in het lang uitbreidt des Heeren Eedzwering in de beloften: Hebr. 6 : 12-17, en zegt zulks te geschieden, opdat door twee onveranderlijke dingen, in welken het onmogelijk is dat God liege, diegenen, die den toevlucht genomen hebben om de voorgestelde hope vast te houden, een sterke vertroosting zouden hebben. Zie ook vers 18 en 19.

PETRUS VAN MASTRICHT, Hoogleeraar der Godgeleerdheid te Utrecht, overleden in 1706, spreekt in zijn Praktische Godgeleerdheid op blz. 210, handelende over de roeping, met een innige teerderheid over de **AANBIEDING** van Gods genade:

„De ellenden van die menschen zoudt gij kunnen zien en begripen zelfs uit de tranen, welke de roepende Verlosser Zelve, uit overdenking daarvan stortte. Luk. 19 : 41. En tevens ook uit de daarop volgende klacht: „Och of gij ook bekendet, ook nog in dezen uwen dag, hetgene tot uwe vrede dient! Daarom, dat gij den tijd uwer bezoeking niet bekend hebt, vers 42, 44, vergelijk Matth. 23 : 37, welke ellende gij ook nog klaarder zult doorzien, zoo gij onderscheidelijk overweegt:

- A — Aan de eene zijde de schandelijkheid van de verwaarloosde en versmade roeping, waardoor zij versmadden den roependen **GOD**, den **KONING**, die voor Zijn Zoon een bruiloft bereid en één- en andermaal Zijne dienstknechten uitgezonden heeft om de genoodigden te roepen: Matth. 22 : 2, 3 en 4.
- B — Dan, zooveel in hun is, trachten zij God te versteken van Zijn raad en te berooven van Zijn voornemen, Luk. 7 : 3, Hand. 7 : 51.
- C — Daarenboven, betoonen zij zich op het allerschandelijkste ondankbaar te zijn, niet alleen tegen de allervriendelijkste **NOODIGING** van den Roependen, Matth. 23 : 37 en 22 : 3, Openb. 3 : 20, Hooglied 5 : 2, maar ook

tegen deweldaden, welke in de roeping AANGEBODEN worden, Jes. 5 : 1, 2 en 4.

D — Voorts zondigen zij op vele wijzen tegen zichzelf, tegen hun eigen zielen en zaligheid door te verwaarloozen de hun AANGEBODEN Verlosser, de welangenamen tijd der zaligheid."

PETRUS VAN MASTRICHT, Godswetgevende wil, Boek I, blz. 405:

„Zoo willen wij liever stellen, dat God wil dat alle menschen zalig worden door Zijn wetgevenden wil, welke aangaande de uitkomst niets bepaalt; dat is, dat Hij beloofd heeft, dat zoovelen er gelooven, het eeuwige leven hebben zullen, te weten, uit kracht van het Verbond, hetwelk wij zoo aanstonds aangewezen hebben; en dat Hij uit kracht daarvan aan allen de zaligheid ernstig AANBIEDT en belooft: doch dat Hij niet wil dat allen en een iegelijk zalig worden door een besluitende wille, dat is, dat Hij niet besloten heeft dat allen de zaligheid met de daad verkrijgen zullen."

HERMANUS FAUKEEL, een geacht leeraar te Middelburg, die ook aangesteld was tot vertaling van het Nieuwe Testament, wat hij niet ten uitvoer heeft kunnen brengen, daar hij in 1625 overleed, spreekt in zijn „BRUILOFTSLIED TER EERE JEZU CHRISTI" (uitgegeven in 1628), van de genade des Evangelies die wordt AANGEBODEN, op blz. 140:

„Maar latende deze vijanden des Woords der waarheid, laat ons te meer achten deze weldaad Godes, als onze Heere Christus met Zijn Woord tot ons komt ingereden en vlijtig waarnemen dezen tijd der genadige bezoeking Gods, als Hij met Zijn Woord krachtig tot ons komt. En inzonderheid, dewijl nu de Heere ons Zijn genade des Evangelies AANBIEDT, laat ons Hem de poorten onzer steden en de deuren onzer harten niet sluiten noch als tot bolwerken, moedwilliglijk, maar veel meer openen om met triump en dankzegging tot ons te laten ingaan den Koning der Heerlijkheid, niet zittende op het veulen eener ezelinne, gelijk Hij eens zijn inrit heeft gedaan in Jeruzalem, zijnde in den staat zijner vernedering, maar komende heerlijk en openlijk tot ons ingereden, op het Woord der Waarheid en ingekomen zijnde, laat ons het Woord der Waarheid naarstiglijk hooren, uit de mond dergenen die ons het goede verkondi-

gen, hoorende ook bewaren, aannemen en gelooven ter zaligheid."

JOHANNES POLYANDER, leerling van de vermaarde Beza, Hoogleeraar der Godgeleerdheid te Leiden, werd afgevaardigd naar de Dordtsche Synode. De aanzienlijke graftombe in de Pieterskerk te Leiden spreekt nog van de achting die hem werd toegedragen. Geboren in 1568 en overleden in 1646. In zijn werk getiteld: „GROND ONZER ZALIGHEID" zegt Polyander op blz. 325:

„Dan wat is het? Wij zijn gemeenlijk in deze deelen onzes schuldigen plichts voor God den Heere zeer traag en nalatig en waaruit spruit dat, dan uit onze verkeerde natuur en beweging onzes harten, dewelke veel meer werks maakt van de lichamelijke goederen dan van de geestelijke zegeningen die God de Vader ons aanbiedt in Zijnen Zoon onzen Zaligmaker Jesu Christo? Waarin wij de kleine kinderen gelijk zijn, dewelke een appel of een stuk suiker liever hebben dan een rentebrief van hun ouders. Hiervan zouden wij vele getuigenissen kunnen voortbrengen, dewelke de dagelijksche ervarenheid ons genoegzaam voor oogen stelt; maar het is alleen noodig dat hierin een ieder hemzelve bezie en de genegenheid zijns gemoeds bij hemzelve wel overlegge."

Op blz. 325 zegt prof. Polyander:

„En voorwaar om onze voorouders en ons ook naderhand zalig te maken, zoo heeft God de Heere eertijds Zijn heilige Apostelen de Leer des Heiligen Evangeliums over de gansche aardbodem laten prediken en door haar allerlei menschen AANBIEDEN de genadige vergeving der zonden en de toerekening der rechtvaardigheid Jesu Christi ter zaligheid, wanneer ze gelooven.

Op blz. 326 zegt Prof. Polyander:

„Laat ons dan niet vertwijfelen aan den goeden wille des Heeren door dewelke onze zaligheid ons wordt AANGEBO-DEN, maar volgens de vermaningen der verkondigers Zijns heiligen Evangeliums, onzen Zaligmaker Jezum Christum door het geloove ontvangen en Hem aanhangen. Alsdan zullen wij gevoelen dat wij Zijner zaligheid deelachtig zijn tot troost onzer zielen."

Prof. Polyander sluit de verdienstelijkheid des geloofs geheel uit op blz. 339:

„Zoo iemand hier vraagt, zoo wij met de Efeziërs, als de Apostel ons leert, zalig zijn geworden door den geloove: hoe zegt dan hier dezelfde Apostel dat wij allen tezamen zalig zijn geworden door Gods genade? Wij antwoorden daarop, dat het geloof hier niet moet aangemerkt worden als een werk dat de zaligheid zoude verdienen, maar als een instrument of als een hand waardoor wij de zaligheid ontvangen en aannemen: want zoo wij willen zalig zijn, zoo is het van noode dat wij de middelen der zaligheid, die ons door Christum AANGEBODEN worden, hartelijk ontvangen en behouden; hetwelk niet kan geschieden dan door het geloof, hetwelk alleen de hand onzes harten is, door dewelke wij de weldaden onzes Zaligmakers Jezu Christi aannemen. Het geloof dan maakt ons eigenlijk noch in het geheel noch ten deele zalig; maar het ontvangt de zaligheid en zoo verder wordt het gezeid zalig te maken, als het de zaligheid ontvangt, zooverre is het dan vandaar, dat het geloof iets aan de genade Gods zoude onttrekken, dat de genade Gods zonder het geloof geen plaats in ons kan hebben.”

Prof. Polyander bewijst het dat het geloof in zijn wezen en in zijn oefeningen een werk is van Gods souvereine genade:

„Voorts, gelijkerwijs de Efeziërs het geloof niet hebben gehad, noch de zaligheid, uit de waardigheid van hunne personen of uit de krachten des wijzen willens: alzoo hebben zij ze ook niet gehad, omdat ze EERST daarnaar zouden gehaakt hebben, of God den Heere daarom gebeden. Geenszins, want hoe zouden zij daarnaar kunnen haken en verlangen? Of hou zouden die iets GOEDS kunnen bidden en van God begeeren, die daar ganschelijk dood zijn? Het is zoo ver vandaar, dat degenen die geestelijker wijze dood zijn, het geloof of de zaligheid zouden begeeren, dat zij daarentegen van God den Heere afwijken en Zijn AANGEBODEN GAVEN verachten. Daarom is het dat God de Heere aldus spreekt van onze voorouders: Jes. 65 : 1 („Ik ben gevonden van hen die naar Mij niet vraagden; Ik ben gevonden van degenen die Mij niet zochten; tot het volk dat naar Mijn Naam niet gedoemd was heb Ik gezegd: Zie, hier ben Ik, zie hier ben Ik.”)

De vertaling van Polyander van Jes. 65 : 1 luidt aldus:

„Ik heb Mij doen zoeken van die, die naar Mij niet vraagden; Ik heb Mij doen vinden van die, die Mij niet zochten en tot de Heidenen die Mijn Naam niet aanriepen, heb ik gezegd: Hier ben Ik, Hier ben Ik.”

Prof. ABRAHAM HEIDANUS, die met lof het Hoog-

leeraarsambt in de Godgeleerdheid te Leiden bekleed heeft en met zegen tegen de Remonstrantsche dwalingen mocht strijden, schreef een werk „DE ZAKE GODS VERDEDIGT TEGEN DEN MENSCH”, waarin we lezen op blz. 621:

„Tegenwerping: Indien op Christus vertrouwen is: zeker zijn, dat al wat Christus gedaan heeft, Hij dat voor ons gedaan heeft, zoo is het geloof onnoodig tot de rechtvaardigmaking of de vergeving der zonden”.

Dit bewijst hij den Arminiaan Episcopius: „die al hebben, dat is die dagelijks en effective al toekomt eer en al voren, dat zij gelooven de vergeving der zonden en de effective verzoening met God, die en behoeven niet te vertrouwen, noch haar te verlaten op God om de vergeving der zonden eerst te verkrijgen. Nu, voor wien dat Christus alles gedaan en geleden heeft, dat Hij gedaan en geleden heeft, eer dat zij geloofden, die komt al dadelijk toe, vergeving der zonden en de rechtvaardigmaking eer dat zij geloofden. Want anders zoude volgen, of dat zij gelooven hetgeen valsch is, of dat door haar gelooven maken dat hetgeen Christus voor haar gedaan heeft haar toekomt.

Antwoord: De eerste propositie wordt ontkend, want gelijk het niet genoeg is, dat men voor een gevangen MISDADIGER het rantsoen betaald heeft, maar verder vereischt wordt dat hem dat wordt aangezegd en bekend gemaakt, opdat hij wete, dat hij verlost is; (want dat neemt alle droefheid die hij uit des kerkers ongemak geleden heeft, weg en bevrijdt hem van de vreeze van de te verwachten straf;) alzoo is het niet genoeg, dat wij vergeving der zonden hebben en gerechtvaardigd zijn, zoo wij de WELDAAD niet erkennen en weten die ons bekend gemaakt zijnde niet gelooven. Wat baat ons een weldaad, zoo lang zij onbekend blijft? Maar als ons dat Woord der verzoening wordt aangezegd, zoo is het onze schuldige plicht aan te nemen, wat God AANBIEDT en dat te gelooven en zoo, die dat getuigenis aanneemt, verzegelt, dat God waarachtig is: Joh. 3 : 33. Zoo verkrijgen wij ook de vergeving der zonden niet door ons geloof, want die is ons verkregen door Christum. Door het geloof ontvangen wij vergeving der zonden: Hand. 26 : 18. Het geloof dan werkt noch, verkrijgt de vergeving der zonde niet, maar neemt die geschiede vergeving alleen aan en ontvangt alzoo, wat God in Zijn Woord AANBIEDT.

Nu gaat Prof. A. Heidanus bewijzen, dat het geloof een geschenk is van Gods souvereine genade op blz. 892:

„Zal men daaruit besluiten gaan, als Episcopus hier doet: Ergo „Het staat in des menschen macht te gelooven of niet en het geloof is des menschen eigen werk”, zoo zoude men daaruit mede mogen besluiten, dat het zoude gebeuren kunnen, dat niemand geloofde of altoos onzeker en gebeurlijk was of iemand zoude gelooven; het alzoo zoude kunnen gebeuren, dat deze belofte aan niemand zoude voltrokken worden of altoos niet als op een onzeker. Hiertegen gaat ons Christus WAPE-NEN wanneer Hij ons verders leert, dat, gelijk het God is, die ons het eeuwige leven belooft en geeft ALZOO VAN GE-LIJKEN HET GELOOVE Joh. 6 : 44, 45. „Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader die Mij gezonden heeft hem trekke; en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage”. Daar is geschreven in de profeten: „En zij zullen allen van God geleerd zijn. Een iegelijk dan die het van den Vader gehoord of ge-leerd heeft die komt tot Mij.” ZIET, gelijk niemand het eeuwige leven heeft, dan die gelooft, alzoo niemand gelooft, dan die de Vader trekt en leert. Een daarom, niemand heeft het eeuwige leven, dan die den Vader geeft te gelooven. De belofte des eeuwigen levens is aan niemand vast dan aan dengene in welken de eerste belofte van het *geven* des geloofs eerst vervuld is. Want die belofte is van geen kracht of nuttigheid, zooals in het gemeen en uitwendiglijk ALLEN MENSCHEN door de PREDIKATIE des Evangelies wordt voorgesteld, maar zooals zij wordt AANGENOMEN en GELOOFD. Maar zij kan niemand ten nutte komen, dan die zij hem toeëigent en die toe-eigening kan niet geschieden dan door den geloove. Het ge-loove als een gave Gods, niemand eigen, als die het gegeven is te gelooven. En niemand werd het gegeven van God dan met zeker effect en gewisse en onfeilbare uitgang. Al die deze gave van God gegeven wordt, die ontvangt ze ook en die ze ont-vangt die gelooft. Het kan niet wezen, dat, die de vermake-lijkheid van deze werking Gods gevoelt en smaakt en de liefde Gods in het hart wordt ingestort, dat zij dat hoogste goed, dat haar door de belofte wordt AANGEBODEN, verwerpen zou-den, opdat zij dat groote kwaad dat haar door de dreigemen-ten werd voorgesteld zouden willen aanhalen.

Prof. A. Heidanus heeft gezegd dat de genade des geloofs die God verheerlijkt in het hart, onwederstandelijk is en nu zegt hij op blz. 905 dat dit ten opzichte van de aanbieding wel mogelijk is:

„Heel anders is het gelegen met de AANBIEDING van de

genade, omdat in de aanneming derzelve waarlijk des menschen hoogste geluk gelegen is en in de verwerping derzelve zijn hoogste ongeluk. En dat zij van den Almachtigen God **GE-PRESENTEERD** wordt, die de souvereine macht heeft, om die op zulk een wijze Zijne creaturen voor te dragen, als het Hem gelieft. De genade kan zonder de hoogste dwaling des verstands en zonder de meeste verkeerdheid des willens niet verstooten worden."

Prof. A. Heidanus leert de aanbieding van Gods genade en dat de uitwendige aanbieding ongenoegzaam is zonder een inwendige en krachtige roeping Gods, op blz. 906:

„De genade Gods, zooals zij ons in de Schrift wordt bekend gemaakt, bestaat uit twee deelen: waarvan het eerste bestaat in een uitwendige voorstelling van den wille Gods die ons voorgedragen wordt door den dienst des Evangelies, genaamd het planten en natmaken door de dienaren, die ons wel kennis geeft van de wille Gods in onze zaligheid en den wil wel prikkelt en opspoort tot het goede, maar niet krachtig is om de banden der begeerlijkheid, daar den wille zoo sterk mede bezet is, te breken, tenzij dat daarbij kome die inwendige en krachtige trekking en roeping Gods die in ons werkt het willen en volbrengen en ons geve te willen, dat wij kunnen doen dat wat wij willen, dat is een vrije sterke, onoverwinnelijke en volhardende wille ten goede. Allen, die die uitwendige genade geschiedt, wordt daarom deze laatste trap en grond der genade niet medegedeeld, maar alleen dengene, over welken Gods welbehagen is, om haar het Koninkrijk te geven Luk 12 : 32. Deze genade wordt van geen hard hart verworpen, dewijl zij tot dien einde gegeven wordt om de hardigheid des harten weg te nemen. **DE UITWENDIGE AANBIEDING** dezer genade, dit effect niet kunnende werken, wat kon zij anders voor een uitgang hebben als dat zij of terstond of na een wijle tijds van den mensch veracht en verworpen wordt?

Prof. A. Heidanus toont het onderscheid aan tusschen verkiezing en verkorenen. De verkiezing is een daadwerkelijke verheerlijking van Gods verkiezende liefde in Christus wat alle uitverkorenen nog niet deelachtig zijn, waarvan hij spreekt op blz. 909:

„Zoo mede, indien het een zekere en onfeilbare connectie is, datwie verkoren is, ook verkrijgt, dat is, dat de verkorene de gerechtigheid en de zaligheid zekerlijk altijd verkrijgt, — zoo

moet dan niet verkoren zijn, die dit niet verkrijgt: dewijl de oorzaak van deze verkrijging is de VERKIEZING. Daarom dat ook gezegd wordt, dat de verkiezing het verkregen heeft: Rom. 9 : 11 en 11 : 15. Hetwelk meer is alsof hij alleen gezegd hadde: de VERKORENEN hebben het verkregen. Want behalve dat hij, dat mede zegt zoo geeft hij (de Apostel) nog daarenboven de reden van deze verkrijging: alsof hij zeide, de verkorenen alszoodanig en uit kracht alleen van de verkiezing hebben de gerechtigheid en het leven verkregen. Waarom hij daar ook bijvoegt: „En de anderen zijn verhard geworden”, Rom. 11 : 7. En indien het geloof Gods gave is, gelijk de Apostel spreekt Ef. 2 : 8: „En dat niet uit ons”, zoo hebben wij dat geloof niet, dan voorzoover wij het van God ontvangen hebben. Want hier geldt het ook: wathebt gij, dat gij niet ontvangen hebt? Het gelooven dan is niet alleenlijk omdat het AANGEBODEN en gepresenteerd wordt, maar ook omdat het den mensch van God gegeven en medegedeeld wordt”.

PROFESSOR J. TRIGLAND te Leiden, die ook lid was van de Dordtsche Synode en in 1654 is overleden, zegt in zijn „Christelijke en Noodwendige verklaring” op blz. 275:

„Nochtans antwoorden wij, dat die Spreuk (uit Calvijn aangehaald) eenigszins kan verstaan worden van het uiterlijke AANBIEDEN-Christi aan het Joodsche volk: Want zooveel die AANBIEDING belangt, is den Joden geopend den weg der zaligheid en gegeven macht om God te volgen; gelijk ook ten aanzien van zoodanige AANBIEDINGEN gezeid wordt, dat het rijk Gods gekomen is tot hen, dien het Evangelium verkondigd wordt. Ende zoo verstaan zijnde en *STRIJDT ZE TEGEN ONS NIET*, maar zoo men ze zoude verstaan van eenige macht des vrijen willens, waardoor het aan den Joden zou gestaan hebben, de AANGEBODEN genade Christi aan te nemen of te verwerpen, zo is ze gansch valsch en strijdende directelijk met de H. Schrift.

Bijna hetzelfde antwoorden wij op hetgeen pag. 35 uit Ambrosius over Psalm 118 aangetogen wordt. Want wat aangaat de genoegzaamheid van de voldoening Christi, bekennen wij, dat Hij voor allen is gestorven, voor allen is opgestaan. En wat aangaat de uiterlijke AANBIEDING is Christus ALLEN opgegaan, ALLEN gekomen, op welke aanbieding alleen Ambrosius gezien heeft, alzoo dat af te nemen is, uit de gelijkenis die hij gebruikt van de Zon die uiterlijk licht. Want gelijk de Zon

gezegd wordt ALLEN te zijn opgegaan, al is 't schoon dat ofte een blinde zij nlicht niet en verneemt, of een ander de vensters toe doende, zijn stralen buitensluit; — alzoo mag ook Christus, in het Evangelie aangeboden zijnde, gezeid worden, opgegaan te zijn, ALLEN DIEN HIJ WORDT VERKONDIGD, hoewel de menschen van nature blind zijnde, en in hare blindheid haarzelve behagende, niet kunnen noch willen het licht Zijner genade ontvangen, en zoo verstaan zijnde is het waar en volgens de meening van Ambrosius; maar verstaan zijnde alzoo, dat Christus zoo voor aller zonden zoude gestorven zijn, dat God besloten zoude hebben, door Hem allen en ieder mensch zalig te maken, is valsch en strijdig met de meening van Ambrosius, die op een andere plaats het Besluit Gods van des menschen zaligheid, alleen over de uitverkorenen uitstrekt en betoont dat in hen hetgeen voor allen en van de gansche wereld geschreven staat vervuld is."

Hier laat Prof. Trigland Prosper, die de leer van Augustinus verdedigde na diens dood, spreken, die ook met Ambrosius en Augustinus gestreden heeft tegen de verderfelijke leer van Pelagius, op blz. 291:

„Daarna bewijst hij (t.w. Prosper) dat God wil dat alle menschen zalig worden met het bevel des Apostels, hetwelk in alle kerken Gódzaliglijk onderhouden wordt, dat men God voor alle menschen bidt. Van welken wille kan dit verstaan worden, anders dan van de wille des blijkens, naar dewelke God ook vele verworpenen de zaligheid uiterlijk doet aanbieden en wil dat wij voor alle menschen zullen bidden?"

Nu zegt J. Trigland wat Calvijn zegt in zijn Commentaar op 1 Tim. 2 : 4 op blz. 331:

„Op hetgeen uit zijn (t.w. Calvijns) Commentaar op 1 Tim. 2 : 4 bijgebracht wordt, zeggen wij, dat hier de kwestie niet en is, of allen, dien het Evangelium aangeboden wordt, tot de hope des eeuwigen levens genoodigd worden (hetwelk wij met Calvijn bekennen), maar of God besloten heeft, dien allen de zaligheid te geven, die alzoo genoodigd worden."

Op blz. 330 laat Trigland Calvijn wederom spreken:

„Insgelijks dient ook tot deze zaak niet hetgeen uit zijn Institutie Lib. 4, cap. 14, het 7de stuk, wordt voortgebracht. Want het verschil is niet aangaande het aanbieden ende voorstellen Christi, maar aangaande het besluit Gods, om die allen

de zaligheid te geven, dien Christus aangeboden en voorgesteld wordt, waarvan Calvijn in die plaats in het minst geen gewag maakt."

(In het 4e boek, het 14e hoofdstuk, art. 7, zegt Calvijn letterlijk: „Maar deze genade en barmhartigheid wordt niet aangegrepen, dan alleen van diegenen, die zijn Woord en sacramenten met een vast geloof ontvangen, evengelijk als Christus, alhoewel Hij van den Vader allen menschen ter zaligheid aangeboden en voorgedragen wordt, nochtans van allen niet wordt bekend en aangenomen").

FLORENTIUS COSTERUS zegt in zijn werk: „De geestelijke mensch" op blz. 142:

„Maar het geloof komt hier te pas als het eenige middel, waardoor de zondaar den Heere Jezus aanneemt: God belooft in het Genadeverbond den zondaar vergeving der zonden, gerechtigheid en het eeuwige leven. Met één woord, al wat tot het leven en de Godzaligheid behoort. Hij openbaart dat in Zijn Evangelium, Hij BIEDT den zondaar Zijn ZOON aan als de Borg en Middelaar, Die dat voor hem heeft verkregen, Hij zegt, Mijn Zoon is uw Borg, Die heeft voor u betaald, in Hem hebt gij verzoening, welken God voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in Zijnen bloede, zegt de Apostel in Rom. 3 : 25. Daarop komt dan den radeloozen zondaar en gelooft dat en omhelst den Heere Christus als zijn eenige en eigene Borg en Zaligmaker en wordt door dat geloof met Hem vereenigd ende verkrijgt alzoo in Hem en door Hem rechtvaardigmaking, heiligmaking, aanneming tot een kind Gods en de eeuwige gelukzaligheid."

Op blz. 145 zegt Costerus:

„De schuldenaar die niet betalen kan, neemt zijn toevlucht tot zijn Borg; wij, bevindende, dat wij tienduizend ponden schuldig zijn en niets hebben om te betalen, moeten den Heere Jezus als onzen Borg in de armen nemen en zeggen met Hiskia: O, Heere, wees Gij mijn Borg. Jes. 38 : 14. Dus biedt hem de Heere Jezus zelf aan: Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, alle gij einden der aarde".

Hoor, hoe de opstellers van onze Heilelbergsche Catechismus spreken over het aanbod van Gods Genade!

ZACHARIAS URSINUS: Uit het Schatboek van Zacharias Ursinus blijkt duidelijk, dat deze reformatorische man het aanbod van Gods genade geleerd heeft. Dit boek werd uitgegeven in 1606.

Op bladzijde 65 lezen we:

„Handelende over den Middelaar is van noode, dat men ook spreke van de leer, in welke de Middelaar aangewezen, beschreven en AANGEBODEN wordt, dat is van het Evangelium en van het middel waardoor wij den Middelaar en al Zijn weldaden deelachtig gemaakt worden, dat is van het geloof en van het Evangelie behoort op deze plaats gehandeld te worden

- 1e. omdat in het Evangelie principalijk van den Middelaar gehandeld wordt. Want daarin wordt geleerd, wie en hoedanig de Middelaar zij.
- 2e. Omdat de Middelaar de Auteur is van het Evangelie. Want het Evangelie te ontdekken en te verkondigen behoort mede tot het ambt des Middelaars, gelijk de Schriftuur spreekt: „De eeniggeboren Zoon, die in de schoot des Vader is, die heeft het ons zelf geopenbaard.”
- 3e. Omdat het Evangelie een deel des Verbonds is; en het Nieuwe Verbond en het Evangelie komen alzoo overeen, dat het een voor het ander menigmaal genomen wordt.”

Op blz. 69:

„De oorzaak waarom niet allen door Christus behouden worden, en is niet, dat de verdienste en genade Christi niet zoude genoegzaam zijn, — (Want Hij is de verzoening der zonden der geheele wereld, zooveel de waardigheid en genoegzaamheid Zijner betaling aangaat 1 Joh. 2 : 2 „En Hij is een verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der geheele wereld”) — maar dat de menschen door hare ongeloovigheid de weldaden Christi, in het Evangelie voorgedragen en AANGEBODEN, verachten en verwerpen en HIEROM gaan ze verloren, niet door Christi, maar door haar eigen schuld.”

Op blz. 70:

„Tegenwerping Rom. 5 : 20 — De genade is overvloediger als de zonde Adams. Daarom zoo alle menschen door de zonde Adams verloren zijn gegaan, veel meer zullen ze dan door de

genade·Christi allen behouden worden.

Antw. De genade is overvloediger dan de zonde, zooveel aangaat de genoegzaamheid der voldoening, maar niet zooveel aangaat de toe-eigening van dien. Dat daarom niet alle door de genade Chrti behouden worden, moet toegeschreven worden niet Christo, dat Zijne voldoening niet zoude genoegzaam zijn, maar den **ONGELOOVIGEN DIE DE AANGEBODEN GENADE VERWERPEN** en de voldoening Christi met een waar geloove haar niet toeëigenen."

Op blz. 75:

„En wij weten dat wij het geloof hebben. Uit de getuigenisse des H. Geestes en het gevoelen zelve des geloofs, dat is uit een waarachtig en ongeveinsde begeerte om te ontvangen de weldaden van Christus, ons *aangeboden*. Want wie gelooft, die weet het ook dat hij gelooft. 2 Tim. 1 : 12 „Ik weet wien ik geloofd heb”.

Op blz. 212:

„Tegenwerping 1 Tim. 2 : 4 — God wil dat alle menschen zalig worden, daarom zoo en heeft Hij niemand verworpen.

Antwoord: Deze plaats Pauli moet met onderscheiding verstaan worden:

- 1e. Omdat de bekeering en de zaligheid van allen Hem behaagt en aangenaam is, want Hij heeft een vermaking in de zaligheid van allen; en verblijdt zich niet in den dood der goddeloozen, ten aanzien, dat het een dood is, dat is een pijniging en vernieling der creature. Maar dat Hij elders zegt: „Ik wil lachen in uw ongeval”, Idem, „Ik zal Mij troosten door Mijn vijanden”, dat moet verstaan worden van de straffen der goddeloozen, ten aanzien, dat ze zijn een uitrichting en verklaring van Zijne rechtvaardigheid.
- 2e. Omdat Hij **ALLE MENSCHEN** tot het geloof en tot boetvaardigheid noodigt. Daarom doet Paulus daarbij: en dat ze tot de kennis der waarheid komen. Maar Hij en wil niet, dat ze allen zalig en bekeerd worden metterdaad. Want indien Hij dat wilde, Hij zoude het ook kunnen doen, dat is, Hij zoude alle menschen zalig maken en zoude niet toelaten dat iemand verloren ga, nadien Hij almachtig is. En Paulus zegt niet, **DAT HIJ ALLE MENSCHEN WIL ZALIG MAKEN**, maar alleen dat

HIJ WIL DAT ALLE MENSCHEN ZALIG WORDEN, te weten omdat Hem de zaligheid voor allen behaagt en omdat Hij alle menschen daartoe noodigt. Hij doet allen menschen goed, opdat zij den Heere zoeken zouden of zij Hem doch gevoelen en vinden mochten. Hij noodigt alle menschen, Hij zegt het tot allen: bekeering en gehoorzaamheid behaagt Mij: Gij zijt Mij die allen schuldig. Maar Hij en zegt niet tot allen: Ik zal dit in u krachtiglijk werken, maar alleen tot de uitverkorenen. Daarom, de uitverkorenen hebben het verkregen en de anderen zijn verhard geworden, Rom. 11 : 7.

Is 'tzake, (indien) dat men deze onderscheiding der Goddelijke wil niet toestaat, zoo moet men toestaan, dat de Heilige Schriftuur met zichzelf strijdt, als Hij zegt: „God wil, dat alle menschen zalig worden” en op een andere plaats daartegen „velen zijn geroepen maar weinigen uitverkoren”. Hij ontfermt zich wien Hij wil en verhardt dien Hij wil.”

Op blz. 214:

„Tegenwerping — God en veinst niet noch en spot niet met iemand. Daarom als Hij ALLE MENSCHEN ROEPT, zoo en wil Hij niet alleen sommigen zaligmaken, want anders zoude Hij ofte veinzen ofte met ons spotten, aangezien degene geacht wordt te veinzen ofte spotten, die alle menschen roept en onder die, sommigen alleen wil zalig maken.

Antwoord: Hij *veinst* en *spot niet* wie alle menschen roept en niet en wil alle menschen zaligmaken, dat is tot Hem trekken en krachtiglijk doen, dat ze tot Hem komen en zalig worden; naar wie alle menschen roept en nochtans niet en wil dat zij allen tezamen tot Hem komen, ofte die tot Hem komen niet en wil zalig maken, die moet geacht worden te veinzen, spotten en bedriegen. Maar dit en doet God niet. Want hij roept alle menschen en wil ernstiglijk dat ze allen tot Hem komen en Hij wil ook alle menschen zalig maken, die tot Hem komen, hoewel Hij door Zijne onuitsprekelijke wijsheid niet besloten heeft noch niet en wil in allen werken, dat ze, geroepen zijnde, tot Hem komen en zalig worden, maar alleen de uitverkorenen. Want zoo Hij dat wilde, ofte getuigt had elders in Zijn Woord dat Hij het wil en nochtans niet en doet, zoo zoude Hij dan ofte onmachtig ofte veinzende genaamd mogen worden, omdat Hij ofte niet en zoude kunnen ofte niet en zoude willen doen, hetgeen dat Hij beloofd hadde.

Op blz. 245:

„Wij worden gerechtvaardigd door het geloof.

- 1e. Ten aanzien dat wij gerechtvaardigd worden door hetgeen waar ons geloof op ziet, dat is, door de verdiensten ofte gehoorzaamheid Christi, door het geloof aangenomen.
- 2e. Ten aanzien dat het geloof het instrument is in de hand aanvattende ende zich toeëigende rechtvaardigheid, die om niet in het Evangelie *aangeboden* wordt”.

Op blz. 6 (2e deel).

„Daarom den zondaars den dood te verkondigen en het Koninkrijk der hemelen te sluiten, is het eigen werk der wet, en het Evangelie ontleent dat van de wet, overmits den ongeloovigen verkondigd wordt dat zij dubbeler verdoemenis waardig zijn, eensdeels vanwege haar verdorven natuur, anderdeels omdat zij de AANGEBODEN GENADE niet aannemen, maar de boodschap des vredes verwerpen.

Te dien aanzien wordt aldus toevalliglijk het Evangelie genaamd in degenen die verloren gaan, een reuk des doods ten doode.

In Ursinus' Mengelwerk in vragen en antwoorden op blz. 11, lezen we:

„Vërre zij het ook van ons, dat God doo rde mond der dienaaren zoude liegen, bijaldien zij aan verworpen hypocrieten, die nog onbekend zijn, de sacramenten bedienen. Hebt Gij tegen Uzelve, goede God, de Waarheid niet gesproken, als Gij door de mond van Petrus, Simon gedoopt hebt? God biedt ERNSTIG EN WAARLIJK allen, zoowel in het Woord, als in de bondszegelen, de aanneming en Zijne genade aan, en wil ze schenken; maar onder voorwaarde van geloof en Hij gebiedt, dat ze gelooven en de aangebodene genade door het geloof aannemen.”

DE OOSTFRIESCHE BELIJDENIS.

Het mag ons niet onbekend zijn, dat de provincie Oost Friesland een der bakermatten der Reformatie geweest is en hierom te meer hechten wij waarde aan de Oostfriesche Belijdenis, die in 1594 opgesteld is doo rde Embdener leeraars.

Men vindt deze geloofsbelijdenis in het boek van E. Meinus over de Oostfrieslandsche Kerkgeschiedenis, gedrukt in 1739.

„Dit geloove is niet aller, gelijk Paulus zegt, maar een genadewerk Gods, als die niet alleen den Middelaar ons beschikken, toezenden, in het Evangelie AANBIEDEN en SCHENKEN moet, maar ook ons de hand der geloofs verschaffen, waarmede wij deze aangebodene genade en gave tot zaligheid aannemen. Blz. 581, art. 18.

Deze gerechtigheid wordt uit genade alleen in het Evangelie AANGEBODEN en is daarin van de gerechtigheid der wet onderscheiden, dat de Wet de gerechtigheid van ons door hare volkomene onderhouding vordert, maar het Evangelie dezelve buiten ons, alleen in Christus en Zijne gehoorzaamheid aanwijst. Blz. 585, art. 19.

En gelijk de uitverkorenen zich vanwege hunne verdiensten voor God niet hebben te beroemen, zoo kunnen de goddeloozen zich niet beklagen, naardien God vrijstaat te verkiezen en te verlaten die Hij wil, zijnde aan niemand met Zijne genade buiten Zijne beloften verplicht; en machthebbende met de Zijnen te doen wat Hij wil; doende ook de goddeloozen geen onrecht, dewijl zij zich moedwillig van Hem afscheiden, tegen Zijn bevel zondigen, Zijne gaven misbruiken en de aangebodene genade van het Evangelie verachten.

Hierom verwondert zich Paulus niet over der goddeloozen verdoemenisse, als zijnde gansch rechtvaardig, maar hij verwondert zich, dat God, het gansche menschelijke geslacht in Adam om der overtreding wille strafwaardig geworden zijnde, evenwel sommigen tot genade aangenomen, van de zonde en verdoemenisse om Zijns Zoons wille verlost heeft en ter eeuwige zaligheid zonder hunne verdiensten voeren zal. Blz. 597, art. 22.

De vereeniging van het teeken en de beteekende goederen in de van God ingestelde sacramenten is niet wezenlijk, dewijl de teekenen niet in haar wezen, maar alleen in haar gewoon en natuurlijk gebruik veranderd worden; ook bevatten ze de hemelsche gaven niet wezenlijk in haar, maar het is een sacramentele vereeniging, mits den menschen aan welke het bevel en de belofte gedaan is, als zij het teeken naar Gods instellingen gebruiken, het beloofde goed door een bekwame gelijkenis duidelijk uitgebeeld en van God zoo WAARACHTIG AANGEBODEN en GESCHONKEN; ook van den geloovige ontvangen wordt als zij de uiterlijke teekenen genieten, welke hun zonder de onzichtbare gaven zoo weinig nutten kunnen

als het bevel zonder de goddelijke beloften," blz. 605, art. 25.

Niet alleen de Hollandsche en Oostfriesche Belijdenis, maar ook de Bazelsche, Züricher, Zwitsersche, Saksische, Würtemberger, Fransche en Boheemsche Belijdenis spreekt van de aanbieding der genade, wat een ieder die er eenige kennis van heeft zal moeten bekennen.

GUIDO DE BRÈS liet in 1567 te Valenciennes het leven voor de zaak des Heeren. In zijn werk genaamd: „De wortel, de oorsprong en het fundament der Wederdoopers", zegt hij het navolgende in de uitgave van het jaar 1570:

Niet doopen op grond van verkiezing maar van het Verbond.

„En volgens deze hare rekening zoo en zoude Filippus niet weinig gezondigd hebben, Simon den Toovenaar doopende: ja, Christus de Heere zelf, die niet alleen Judas tot het Avondmaal toegelaten heeft, maar heeft hem ook in het getal der Apostelen aangenomen, daar nochtans de Heere van tevoren Judas wel kende en wist met wat geest hij gedreven was. 't Welk doende Christus ons heeft willen te kennen geven, wat Zijner gemeente dikwijls wedervaren zoude. Indien het zeggen der Wederdoopers bestaan moet, zoo zal dan God alleen zonder eenige dienaren doopen moeten, want (zoo wij gezegd hebben, Hij is alleen een Kenner der harten). En hoewel wij geen kennis en hebben, noch van den Geest, noch van de geloofve noch van de verkiezing der kleine kinderen, zulks kan ons niet verhinderen van daarmede te handelen naar de ordinantie des Heeren. Wij zullen hierin Zijn Woord navolgen en gehoorzaam zijn, gelijk ook in alle andere dingen, welk Woord ons en onze kinderen in het GEMEEN Zijne beloften aanbiedt, bevelende hier en tusschen God Almachtig de dingen die ons verborgen en onbekend zijn." Blz. 285.

„Daarom, zoo vermanen wij de menschen niet traag noch verzuimelijk te wezen in het voortbrengen harer kinderkens tot den Doop, opdat zij het zegel van zulker genade in groote goedigheid ontvangen mogen; en dat, indien iemand veracht, zijne kinderkens met dit teeken des Verbonds te doen teekenen, dat hij verzekert zij, dat hem God zulks nog eischen en aan hem straffen zal, mits dat hij zulks doende, de weldaad veracht en weigert die hem en zijnen zaden van den Heere aangeboden wordt." Blz. 301.

God biedt ons en onze kinderen Zijne genade aan.

„Daarom willen wij God ende Zijne genade die Hij ons en onze kinderen AANBIEDT, niet verwerpen noch van Hem gestraft wezen, zoo en moeten wij niet onachtzaam wezen van onze kleine kinderen voort te brengen en aan te bieden, om zoo een groot goed deelachtig te worden." Blz. 324.

Het verachten van de beloften des Verbonds.

„Wij belijden, dat ons de doop gedurende de tijd onzer onwetendheid en ongeloovigheid niet gebaat heeft, gemerkt dat de belofte die ons de Heere door den doop AANBOOD verworpen en veracht bleef, zonder dewelke de doop ons geenszins nutwezen kon. Maar nu, nademaal wij ons door de genade Gods begonnen hebben te beteren, zoo bekennen en beschuldigen wij onze verblindheid en hardnekkigheid des harten, van dat wij zoo langen tijd ondankbaar geweest en de goddelijke goedertierenheid over ons niet bekend hebben; maar hierentusschen gelooven wij niet, dat de belofte Gods daarom verdwenen geweest zij, maar wij aanmerken de zake en overleggen ze veeleer aldus: God belooft door den Doop vergeving der zonden en zonder twijfel, aangezien dat Hij getrouw is, zoo zal Hij alle geloovigen de belofte houden.

Deze belofte is ons in den Doop toegezegd en aangeboden geweest, zoo laat ons die dan nu door het geloove omhelzen en aannemen." Blz. 331.

WESTMINSTERSCHE CATECHISMUS, uitgave H. B. te A, 1945.

Vraag 63 — Welke zijn de bijzondere voorrechten van de zichtbare Kerk?

Ant. De zichtbare kerk heeft het voorrecht van te zijn onder Gods bijzondere zorg en regeering. Jes. 4 : 5 en 6, 1 Tim. 4 : 10, van beschermd en bewaard te zijn in alle tijden, ofschoon alle vijanden zich daartegen stellen, Psalm 11 en 15, Jes. 31 : 4 en 5, Zach. 12 : 2-4, 8 en 9, en van te genieten de gemeenschap der heiligen, de gewone middelen ter zaligheid, Hand. 2 : 39 en 42. AANBIEDING der genade door Christus aan al de lidmaten derzelve in de dienst des Evangelies, betuigende dat een iegelijk die in Hem gelooft zalig zal worden, Psalm 147 : 19 en 20, Rom. 9 : 4, Ef. 4 : 11 en 12, Markus 16 : 15 en 16, en niemand uitsluitende die tot Hem komen wil, Joh. 6 : 37.

Vraag 67 — Wat is de krachtige roeping?

Antw. De krachtige roeping is het werk van Gods almachtige kracht en genade, Joh. 5 : 25, Ef. 1 : 18-20, Tim. 1 : 8 en 9, waardoor Hij uit Zijne vrije en bijzondere liefde tot Zijne uitverkorenen en als niets in hen was, hetwelk Hem daartoe bewegen kon, Titus 3 : 4 en 5, Ef. 2 : 4 en 5, 7-9, Rom. 9 : 11, in Zijn aangename tijde hun noodigt en trekt tot Jezus Christus door Zijn Woord en Geest, 2 Cor. 5 : 20, 6 : 1 en 2, Joh. 6 : 44, 2 Thess. 2 : 13 en 14, hun verstand der zaligheid verlichtende, Handelingen 26 : 18, 1 Cor. 2 : 10 en 12, den Wil vernieuwende en krachtiglijk bepalende, Ezech. 11 : 19, 36 : 26 en 27, Joh. 6 : 45, zoodat zij, alhoewel in zichzelf dood door de zonden, hierdoor gewillig en bekwaam gemaakt worden om vrijelijk op Zijne roeping te antwoorden, aan te nemen en te omhelzen de genade welke daarin toegediend en AANGEBODEN wordt, Ef. 2 : 5, Phil. 2 : 13, Deutr. 30 : 6.

Vraag 68 — Worden de uitverkorenen alleen krachtig geroepen?

Antw. Alle uitverkorenen en die alleenlijk worden krachtig geroepen, Hand. 13 : 48, alhoewel anderen kunnen, ja dikwijls uiterlijk geroepen worden door den Dienst des Woords, Matth. 22 : 14 en eenige gemeene werkingen des Geestes hebben, Matth. 7 : 22 en 13 : 20 en 21, Hebr. 6 : 4 en 5, welke, omdat zij MOEDWILLIG de genade, hun AANGEBODEN, verzuimen en versmaden, rechtvaardig gelaten zijn in hun ongehoof, nimmer waarlijk tot Jezus Christus komen, Joh. 12 : 38-40, Hand. 28 : 25-27, Joh. 6 : 64 en 65, Ps. 81 : 12 en 13.

PETRUS IMMENS, een vermaard leeraar te Middelburg, zegt in „Godvruchtige avondmaalganger” uitgave 1758, blz. 36:

„Tracht toch te leeren zien, hoe het gemis van het geloof u aller rampzaligst en ellendigst maakt en te meer omdat gij leeft onder de RUIME en GULLE AANBIEDING van genade en zaligheid: Hoe zult gij ontvlieden, indien gij op zoo een groote zaligheid geen acht geeft?

Dan raad ik u verder, laat eens uw vorig werk daar zonder te oordeelen of het ooit waarheid was of niet en overdenkt eens deze vier dingen:

a — de uitnemende en onbegrijpelijke liefde van een drie-eenig God, die Hij in het zaligen van zondaren betoont.

- b — de algenoegzaamheid, noodzakelijkheid en dierbaarheid die er in de Heere Jezus is tot heil van zondaars.
- c — de VOLLE, RUIME, GULLE en WELMEENENDE AANBIEDINGEN van leven en zaligheid, die God laat doen in het Evangelie.
- d — en dat die geschiedt aan allen, die onder het Evangelie leven, zonder iemand uit te sluiten, hoe langdurig, hoe zwaar en groot hij gezondigd heeft, dat de Heere Jezus betuigt: Al die maar tot Mij wil komen, die maar erkent dat hij ellendig is en het leven van zijne ziel bij Mij zoekt, wie hij ook zij, Ik zal hem geenszins, om geen waarom uitwerpen: Neen, Ik stel er Mijn eer in, om de grootste zondaars te zaligen en die tot voorwerpen van Mijn liefde te maken". Blz. 148.

„En wat is toch de stoffe van uw roem? Niet anders, dan dat de wereld heeft en geeft, de een op grootheid en rijkdom, de ander op gaven en bekwaamheid; maar te roemen in God, in verdrukking, in de hope der heerlijkheid, daar kent gij in het geheel niets van: och zondaars, dat God het u nog eens deed zien, datgij nog eens aan uzelf ontdekt werd, dat uw staat van vijandschap u nog eens op uw hart woog! Nu wordt de vrede met God u nog aangeboden, ofschoon gij als rebellen en vijanden Gods nog leeft; ik heb den Pardon-brief van den God des hemels, die betuigt, dat Hij vrede met u wil maken zoo gij vrede met Hem wilt maken. Ai, leg dan de wapens van vijandschap neder, breng uw vijandig hart voor God, met gebeden en smekingen, dat God zelf alle hoogten wil nederwerpen; zoekt den vrede alleen in Jezus bloed en dat zal den weg zijn tot ware blijdschap. Och, geloof het toch, dat de vreugde der wereld maar ijdelheid is en haast voorbijgaande, maar de blijdschap van Gods volk wezenlijk en bestendig, ja dat zij, zelfs in de tranen die zij in het verborgene voor God storten om hunne zonden, meer blijdschap hebben dan gij ooit ondervondt in al wat in de wereld is. Bidt dan met David: „O, Heere gedenk mijner naar het welbehagen tot uw volk, laat ik mij ook verblijden met de blijdschap van uw volk en roemen met uw erfdeel", Ps. 106 : 4 en 5, Blz. 232.

„Hier heb ik allereerst een woord voor u, ellendige, onwetende en zorgelooze zondaren die nog buiten het Verbond zijt. Tot u moet ik zeggen, dat ik een brief heb van den God des hemels, daar het begin en einde, van achter tot voren niet anders is

dan een AANMINNELIJK AANBOD om u te noodigen dat gij met God in een verbond zoudt komen en deze uitnoodiging wordt u in Gods naam op het ALLERKRACHTIGST en -ERNSTIGST voorgesteld, om, was het mogelijk, uw hart in te winnen. Dan wordt het ééns noodigenderwijze voorgesteld, Jes. 45 : 22: „Wendt u naar Mij toe en wordt behouden.

Dan eens biddende door Zijn gezanten, die van Christus' wege bidden, laat u met God verzoenen. 2 Cor. 5 : 20. Soms tijds radenderwijze: Ik raad, u dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, Openb. 3 : 18. Somstijd klagen der wijze: Och, of gij naar Mij geluisterd had, Ps. 81 : 14, dan weer eens verwijtende: „Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het Leven hebt", Joh. 5 : 40. Ja, dan zweert God wel eens: Zoo waarachtig als ik leef, ik begeer uw dood niet. Ezech 33 : 11. Ook wel dwingerder wijze Luk. 14 : 23. Dan is het: Dwing ze, om in te komen. En watzijn die dwangmiddelen anders, dan alle die hartelijke betuigingen, die de Heere van Zijnentwege aan den zondaar laat doen, waardoor hij wel eens zoo in het nauw wordt gebracht, dat hem alle uitvluchten ontnomen worden.

Ik kom dan nu heden ook als een gezant van God uit Zijn Naam en van Zijnentwege datzelfde AANBOD VAN GENADE EN ZALIGHEID doen. Ik kom u lokken en noodigen, dat gij u aan Gods Verbond zoudt onderwerpen, dat gij toch uwe zielen niet langer zoudt onttrekken, maar in den Raad Gods een welgevallen nemen! O, hier is een God, die staat met uitgebreide armen, met rommelende ingewanden van barmhartigheid, u toeroepende: Hoe zou Ik u stellen als Adama en Zeboim! Mijn ingewand is in Mij omgekeerd en al Mijn berouw is tezamen ontstoken. Hos. 11 : 8. Zult gij nu een zoo vermanende en biddende God, smeevende, noodigende, ja dwingende God, langer weigeren te hooren? Die betuigt: Zondaar, wat zal u den dienst van de zonden en wereld baten? Wendt u naar Mij toe. In Mijn dienst is Leven en Zaligheid. En wat kan of mag u hier toch terughouden? Alle zwaarigheden, die gij kunt inbrengen worden weggenomen. De AANBIEDING is ALGEMEEN. Aan allen die leven onder de bediening der genade, daar wordt niemand uitgezonderd: die maar wil, die kome. Blz. 310.

Zoo gij nu verloren gaat, het zal uw eigen schuld zijn, niet alleen om de verbreking van het Werkverbond in Adam, maar omdat gij niet hebt willen tot God komen, omdat gij het Ver-

bond (namelijk der genade) veracht en de AANBIEDING GODS versmaad hebt. De duivelen hebben eens gezondigd en zijn overgegeven aan eeuwige ketenen der duisternis, maar gij zondigt tweemaal en dat tegen de rommelende ingewanden van een barmhartig God, die u de genade laat AANBIEDEN, tegen het Evangelie en tegen het licht van uw geweten. O, hoe zwaar, hoe zwaar zal voor het u zijn, verloren te gaan. Blz. 312."

DE KANTTEEKENING.

De kantteekening van onze vermaarde Statenbijbel is een bewijs, dat de kantteekenaars de aanbieding van Gods genade leerden. Dit is het werk van Johannes Bogerman en van vele andere reformatorische vaders, die met hem daaraan gewerkt hebben.

Het onderscheid tusschen *aannemen* en *nemen*. Spr. 17 : 23.

— De goddelooze zal het geschenk uit den schoot nemen, om de paden des rechts te buigen. —

„De goddelooze neemt het geschenk, dat aangeboden wordt, met nevenbedoelingen, niet tot verbinding aan den Heere. Door het geschenk van Gods genade in den geloove aan te nemen, wordt het hart verbonden aan Hem, die het aanbiedt.

De kantteekening zegt op Nr. 68: „Te weten desgenen, die het aanbiedt, dat is, zal het heimelijk en in het verborgen nemen; want niemand is gaarne bekend voor een, die het recht buigt.”

Wie het geschenk van Gods genade aanneemt door het geloof, smaakt daarin de liefde Gods.

Het onderscheid tusschen *aanbieden*, *ontvangen*, en *bezit*. Spr. 17 : 8: „Het geschenk is in de oogen zijner heeren een aangenaam gesteente; waarheen het zich zal wenden, zal het wel gedijen.”

Nr. 23: „Te weten, het geschenk door het beleid en AANBIEDEN des schenkers. Anders: waarheen hij, te weten, de schenker of eigenaar, zich zal wenden, zal hij voorspoed hebben.”

Nr. 21: „Dat is, die genegen zijn dat te ontvangen of die het alreede ONTVANGEN hebben en nu BEZITTEN”.

Nr. 24: „Dat is, het zal wat UITRICHTEN bij dengene die

het ontvangt tot voordeel desgenen, die het geeft. Salomo spreekt niet van hetgeen men doen moet, maar van hetgeen pleegt te geschieden."

Het geloovig **BEZIT** van het Goddelijk geschenk heeft een gezegende uitwerking.

Het onderscheid tusschen **AANBIEDEN**, **ONTVANGEN** en **VRUCHTVOORTBRENGEN** 2 Cor. 6 : 1 „En wij als medearbeidende bidden u ook, dat gij de genade Gods niet tevergeefs moogt ontvangen hebben."

Nr. 4: Namelijk, die u door het Evangelie en onzen dienst is **AANGEBODEN** en van u **ONTVANGEN**.

Nr. 5: Dat is zonder behoorlijke **VRUCHTEN** van dankbaarheid en toeneming in het geloof **VOORT TE BRENGEN**.

Het onderscheid tusschen **INLIJVING**, **AANNEMEN**, **TOEREKENING** en **TOEEIGENEN** Phil. 3 : 9: „En in Hem gevonden worde, niet hebbende Mijn rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof van Christus is, namelijk de rechtvaardigheid die uit God is door het geloof."

Nr. 30: Dat is in Zijne gemeenschap, Hem door het geloof **INGELIJFD** en Zijne gerechtigheid deelachtig zijnde.

Nr. 34: Dat is, die men verkrijgt als men in Christus gelooft en Zijne gerechtigheid daardoor **AANNEEMT** en die den geloovigen van God uit genade als hunne gerechtigheid wordt **TOEGEREKEND**.

Nr. 37: Dat is, die wij verkrijgen en ons **TOEEIGENEN** door het geloof als door een geestelijk instrument, waardoor deze gerechtigheid aangenomen wordt.

De verwerping van het aanbod der genade tot verzwaring van het oordeel.

Jes. 8 : 15: „En velen onder hen zullen struikelen en vallen en verbroken worden en zullen verstrikt en gevangen worden".

Nr. 58 — Te weten, aanlopende en zich stootende aan den steen. Want dewijl zij de aangeboden genade des Heeren door ongeloof zouden verwerpen, zoo zou hun dezelve tot grootere verdoemenis strekken.

Jes. 50 : 2: „Waarom kwam Ik en daar was niemand? Waarom riep Ik en niemand antwoordde?"

Nr. 6 — Te weten, die Mijn Woord hoorde en gehoorzaam-

de, toen Ik ulieden door de profeten, Mijne dienaars, tot boete lietroepen en Mijne genade aanbieden.

Jes. 55 : 6: „Zoekt den Heere, terwijl Hij te vinden is; roept hem aan terwijl Hij nabij is.”

Nr. 29 — Dat is, terwijl Hij Zijne goedertierenheid den armen zondaar aanbiedt, dezelve tot boete en bekeering noodigende.

Ezech. 36 : 37: „Alzoo zegt de Heere: Daarenboven zal Ik hierom van het huis Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe, Ik zal hen vermenigvuldigen van menschen, als schapen.”

Nr. 58 — Of Mij verzoeken of vragen laten, dat is, hiertoe gewillig voorstellen, hierin Mij laten vinden, dat Ik (terwijl de genade overvloedig en de ruimte groot is, zulks dat er maar menschen schijnen te ontbreken, die ze genieten) deze weldaad nog daartoe doe, dat Ik Mijn Kerk met geloovige menschen als schapen uit de Joden en voornamelijk uit de Heidenen, vervul.

2 Cor. 13 : 5c: „Tenzij dat gij eenigszins verwerpelijk zijt”.

Nr. 19 — Het Woord „eenigszins” verzacht dit dreigement des Apostels, alsof hij zeide: zoo gij zulks niet bevindt, zoo zijt gij in gevaar van verwerpelijk of verworpen te zijn. Want wie in Christus oprecht gelooft, die is wel verzekerd dat hij uitverkoren is, maar die de predikatie van het Evangelie door een waar geloof niet aanneemt en de aangeboden genade veracht of verzuimt, is wel in gevaar een verworpen mensch te zijn, doch men moet van hem niet wanhopen zoolang hij leeft, omdat de Heere de menschen ook somwijlen ter elfder ure roept.

1 Petr. 1 : 13: „Hoopt volkomen op de genade die u toegebracht wordt in de openbaring van Jezus Christus”.

Nr. 47 — Gr. „die u gebracht” dat is, toegebracht, of aangeboden wordt.

Nr. 48 — Namelijk ten uitersten dage; gelijk hiervoor vers 7. Anderen verstaan het van de genade die ons door het Evangelie nu geopenbaard en aangeboden wordt.

1 Petr. 4 : 6: „Maar leven zouden naar God in den geest”.

Nr. 20 — Dat is, voor God of naar Gods genade die hun werd aangeboden.

Openb. 16 : 9: En zij bekeerden zich niet om Hem heerlijkheid te geven”.

Nr. 13 — Namelijk in het bekennen van Zijn rechtvaardigheid en aannemen van Zijn barmhartigheid en genade die hun wordt aangeboden.

Spr. 9 : 20: „Zij heeft haar slachtvee geslacht”.

Nr. 6 — Versta het Woord Gods het ware voedsel der ziel, mitsgaders alle geestelijke en zaligmakende weldaden, die ons daarin beloofd en in de sacramenten aangeboden worden, waarop volgen zal de volmaakte vreugde van het toekomstige leven.

Daar zijn vele aantekeningen waar de woorden „schenken” en „geven” in de beteekenis van aanbieden gebruikt worden: b.v. de randteekening op Rom. 10 : 3; Phil. 2 : 11; 3 : 9; 1 Tim. 1 : 1 e.a.

Calvijn zegt in zijn commentaar op Gen. 17 vers 7 (Vertaling Dr. S. O. Los, bladz. 357):

„Voor allen gemeenschappelijk was de belofte, waardoor de Heere hen tot kinderen had aangenomen. Het kan niet ontkend worden, of daarin wordt de *eeuwige zaligheid aan allen aangeboden*. Wat beteekent het dan anders, dat Paulus in Rom. 9 vers 8 ontkent, dat enkelen met recht als kinderen der belofte worden beschouwd dan dat hij niet meer redeneert over de uitwendig aangeboden genade maar over die welke de uitverkorenen alleen krachtadig ontvangen? Hier ontstaat dus een dubbele reeks van Kinderen in de Kerk, omdat het geheele lichaam des volks door een en hetzelfde woord tot de schaapskooi Gods geroepen wordt, worden in dit opzicht allen zonder uitzondering als kinderen beschouwd, en slaat de naam van Kerk op allen gemeenschappelijk. Ten opzichte van het verborgen heiligdom Gods worden geen anderen als kinderen Gods beschouwd dan zij, in wie de belofte door het geloof verwerkt is.”

Calvijn in zijn Commentaar op Rom. 9 vers 6-8 (vertaling Ds. A. M. Donner, bladz. 191-192):

Maar opdat het te beter blijke, op welke voorwaarden de Heere Abrahams nakroost zich tot een eigen volk verkoren heeft, zoo moet men hier twee dingen aanmerken. 1e: Dat de belofte der zaligheid, die aan Abraham gegeven is, allen toekomt, die de oorsprong huns vleesches van hem hebben, dewijl zij allen zonder uitzondering aangeboden wordt; en dat zij hierom terecht genoemd worden erfgenamen en nakomelingen des verbonds, dat met Abraham gemaakt is, of gelijk de Schrift

spreekt, kinderen der belofte. Want, dewijl de Heere zoowel in Ismaël en Ezau als in Izaak en Jacob Zijn verbond wilde verzegeld hebben, zoo is het openbaar, dat zij niet gansch en al daarvan vreemd zijn geweest, tenzij mogelijk iemand de besnijdenis voor niets acht, die door Gods bevel hun gegeven was, hetwelk men niet zonder lastering kan zeggen.kortom als het gansche volk genoemd wordt de erfenis en het eigen volk Gods, zoo wordt daarmede beduid, dat het door den Heere aangenomen is, zoodat de belofte der zaligheid hun aangeboden en met het teeken der besnijdenis bevestigd was. Maar dewijl velen onder hen door hun ondankbaarheid die aanneeming verwierpen en daarom haar weldaad niet genieten, zoo ontstaat hieruit een ander onderscheid als men op de vervulling der beloften ziet.

Calvijn:

Waarom wil ze dan Christus niet verdoemen?

Namelijk daarom, dat Hij hiervoor een tijd de persoon eens Rechters afgelegd heeft, opdat ze allen beter moed zouden hebben hen tot de bekeering, alle menschen zonder onderscheid de zaligheid aanbiedt en Hij strekt zijn armen uit om haar allen te omhelzen. Doch ondertusschen verzwaart hij de schuld door geen kleine omstandigheid, wanneer zij namelijk zulk een goedertieren en liefelijke noodiging verachten. Want het is zoo veel alsof Hij gezegd had: Zie ik sta gereed om ALLE menschen te roepen en de persoon eens Rechters afgelegd hebbende, is dit alleen Mijn voornemen dat ik ze ALLEN lokke en hen die zeker verloren schenen te zijn, van het verderf bevrijde. Zoo wordt dan niemand om de verachtingen des Evangelies verdoemd dan die de liefelijke boodschap der zaligheid verworpen hebbende, de verdoemenis over zijn hals heeft willen halen (Verhandeling over Joh. 12 : 47, Blz. 636).

Ds. Kersten in Saambinder, Jaargang 6, Nr. 12, 23-4-1925, verdedigt A. Gray tegenover Prof. K. Schilder's afkeuring en prijst de werken van A. Gray, Boston, Erskine enz.

Ds. Den Hengst in Saambinder, Jaargang 4, Nr. 7, dringt er zeer op aan de werken van A. Gray te lezen, en noemt Gray een brandende en lichtende kaars, een begaafde en gezalfde, machtige prediker.

Ds. Den Hengst in Saambinder, Jaargang 5, Nr. 18, beveelt zeer aan A. Gray te lezen en noemt A. Gray een tweede Hugo Binning.

A. GRAY zegt in „Verborgenschap des geloofs”, uitgave B. & d. K., over Hebr. 2 : 13, pag. 97:

„Dit eeuwig Evangelie, dat u gepredikt wordt, is die heerlijke ster, welke ons tot de plaats moet leiden, waar de gezegende Christus ligt. Dit Evangelie, de blijde boodschap van deze groote zaligheid, is nabij u gekomen en Christus staat aan de eeuwige deuren van uw hart, verlangende, dat gij Hem zult opendoen. Dit groote smeekschrift wordt u heden van de hemel AANGEBODEN, dat gij toch eindelijk deze groote zaligheid zult omhelzen, welke u door Hem om niet wordt aangeboden. Hiertoe wordt gij heden geroepen te beweenen, dat gij van het begin uws levens af uw ooren gestopt hebt voor die liefelijke en bekorende stem van deze gezegende Behoeder; dat Hij u op de fluit gespeeld heeft en Gij niet hebt willen dansen, dat Hij u klaagliederen gezongen heeft en gij niet hebt willen weenen, enz. enz.”

Zie ook A. GRAY „Groote en dierbare beloften”, over 2 Petr. 1 : 4, blz. 44 en 47. Op blz. 44 zegt hij:

„De laatste plicht, welke wij bij u willen aandringen uit deze overweging, dat de beloften vrij zijn, is deze, dat gij u moest benaastigen tot Jezus Christus te komen, die u in het Evangelie beloofd en AANGEBODEN wordt.

O, zondaar van tachtig jaar oud! O, zondaar van zestig jaar oud! O, godlooचनाar van veertig jaar oud! O, zondaar van twintig jaar en daar beneden, ja, ik noodig u hierbij als de gezant van Jezus Christus, Christus te omhelzen, die u in de beloften om niet wordt AANGEBODEN, enz. enz. enz.”

Lees ook blz. 47.

Uit: „Wet en Evangelie”. Twaalf vragen, gesteld door de Commissie van de Synode der Schotse Kerk van 1719, beantwoord door James Hog en 11 andere dienaren des Woords. *Uit het Engels vertaald door E. Kuyk.*

N.B. die predikanten waren: Mr. James Hog, dienaar des Woords te Carnock; Thomas Boston, dienaar des Woords te Feerick; John Williamson, dienaar des Woords te Innerask; James Kid, dienaar des Woords te Queensferry; Gabriëel Wilson, dienaar des Woords te Makston; Ebenezer Erskine,

dienaar des Woords te Portmoak; Ralph Erskine, dienaar des Woords te Dunfermline; James Warlam, dienaar des Woords te Dunfermline; Henry Davidson, dienaar des Woords te Galashiels; James Bathgate, dienaar des Woords te Orwel; William Hunter, dienaar des Woords te Lillisleaf.

N.B. Mr. John Bonar, dienaar des Woords te Torphicken, door ongesteldheid verhinderd, kon niet aanwezig zijn, toen er vragen werden gesteld en eveneens toen de antwoorden werden ingezonden.

Vraag 10.

Mag men zeggen, dat de openbaring van de Goddelijke wil in het Woord, welke volmacht verleend om Christus aan alle mensen aan te bieden, en eveneens een volmacht is voor allen, om Hem aan te nemen, een daadwerkelijke gift des Vaders is en een schenking van Christus aan het menselijk geslacht? Wordt deze schenking door souvereinen genade aan het gehele menselijke geslacht gedaan? En is deze schenking volstrekt of voorwaardelijk?

„Hier zijn wij gekomen bij dat deel van onze verantwoording, waarin wij er ons over beklagen, dat de volgende zinsnede is veroordeeld, welke luidt: „De Vader heeft metterdaad gegeven of geschonken, aan het gansche menschelijke geslacht, dat een ieder van hen die in den Zoon gelooft niet verderven zal.” En ook: „Dat deze opvatting van de genoemde uitdrukking in strijd schijnt te zijn met de evengenoemde volmacht en dus met souvereine genade welke deze volmacht gegeven heeft niet aan duivelen, maar aan menschen en dat in bewoordingen, waarvoor men geen uitgebreider zin zou kunnen bedenken.” Par. 8, hetwelk overeenkomt met wat wij reeds in onze verantwoording hebben gezegd.

Op het eerste deel van deze vraag antwoorden wij: door de daad van geven of schenken aan het geheele menschelijke geslacht verstaan wij niets anders, dan de openbaring van de goddelijke wil in de wereld, waardoor een volmacht verleend wordt, om Christus allen aan te bieden en een volmacht aan allen, om Hem aan te nemen. Want hoewel wij gelooven, dat de koopung zoowel als de toepassing der verzoening alleen de uitverkorenen aangaat, die de Vader aan Christus gegeven heeft in de Raad des Vredes, is toch de volmacht, om Hem aan te nemen in het algemeen aan allen gegeven. Den Leeraars is, uit kracht van de zending, dien zij hebben ontvangen van

hun grooten Heer en Meester, macht en last gegeven, heen te gaan en het Evangelie te prediken aan alle creaturen, dit is, om een volle, vrije en onbepaalde aanbieding te doen van Hem, Zijn genade en gerechtigheid en zaligheid aan iedere redelijke ziel, tot welke zij gelegenheid krijgen te spreken.

En al hadden wij een stem als een bazuin, welke kon reiken tot aan de uithoeken der aarde, dan zouden wij naar onze meening verplicht zijn uit kracht van onze zending deze te blazen en te zeggen: „Tot u, o mannen, roepen wij en onze stem is tot der menschen kinderen. Alzoo lief heeft God de wereld gehad dat Hij zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft opdat een iegelijk die in Hem gelooft niet verderve maar het eeuwige leven hebbe.” (Joh. 3 : 16). En hoewel deze daad van gift en schenking: „dat een ieder die in Christus gelooft, niet verderven zal, enz.” noch in onze verantwoording, noch in de veroordeelde zinsnede van het boek (Merg der hedendaagsche godgeleerdheid) op dat punt een „daad van gift of schenking van Christus” wordt genoemd, toch zijn wij van meening, nu men van ons vordert dat wij onze meening hierover zeggen, dat het overeenkomstig de Heilige Schrift zoo genoemd mag worden, zooals in het bijzonder blijkt uit de zooeven aangehaalde tekst, Joh. 3 : 16, waar wij door het „geven van Christus” verstaan niet enkele Zijn bestemming door den Vader om een Verlosser van de uitverkoren wereld te zijn en het geven van zichzelf voor hen in de dood in de volheid des tijds, maar meer in het bijzonder een geven van Hem in de wereld aan allen, om Hem aan te nemen en in Hem te gelooven.

Het geven hier kan niet een in bezit stellen zijn, hetwelk in het bijzonder eigen is aan hen, die daadwerkelijk in Hem gelooven, maar moet noodzakelijk een geven, schenken of aanbieden zijn, hetwelk iemand machtigt om te gelooven of deze gift aan te nemen en moet daarom aan het gelooven vooraf gaan. Dit blijkt duidelijk genoeg uit de tekst-zelf. Hij gaf zichzelf, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet zou verderven, enz. Ook het tekstverband maakt het voor ons onweder-sprekelijk. De koperen slang was gegeven en opgericht als een algemeen goed voor het geheele Israëlitische leger, dat door de vurige slangen gebeten was. Als zij daarop zagen, zouden zij niet sterven, maar leven. Zoo ook hier. Christus is gegeven aan een verloren wereld in het woord, dat een ieder die in Hem gelooft niet zou verderven, enz.

En in dit opzicht houden wij Christus voor een algemeene

Zaligmaker en Zijn zaligheid voor een algemeene Zaligheid. Het is een goede boodschap van groote blijdschap aan alle volken, dat ons (niet de gevallen engelen) deze Zoon is gegeven en dit Kind is geboren wiens naam Wonderlijk is. (Jes. 9 : 5).

Hiertoe hebben wij een woord in Joh. 6 : 32, waar Christus tot een gemengde schare een vergelijking tusschen Zichzelf maakt en het manna, dat rond Israëls tenten viel in de woestijn, als Hij zegt: „Mijn Vader geeft u het ware brood uit de hemel.” Gelijk het regenen van het manna rond het leger genoemd wordt een „geven” daarvan (vers 31), voordat het was verzameld of genuttigd, zoo wordt de eigenlijke openbaring of aanbieding van Christus genoemd een „geven” van Hem, alvorens Hij wordt aangenomen en in Hem wordt geloofd (gelijk de kundige Calvijn deze plaats verklaart).“

KASPARUS ALARDIN. — Deze godvruchtige leraar overleed te Arnhem in het jaar 1692, waar hij met veel zegen werkzaam mocht wezen. In zijn geschrift: *De gelukzaligheid van de weg der rechtvaardigen*, lezen we in de vijfde druk op blz. 108:

„Alle de barmhartigheid en lankmoedigheid Gods, alle Zijn weldaden aan u bewezen, zullen uw zonden verzwaren, alle het lijden Jesu Christi, Zijn zielsangst, Zijn zweet en bloed, Zijn verdiensten u *aangeboden*; en van u smadelijk verworpen, hoe zullen die tegen u getuigen.”

Blz. 164: „Dienvolgens is dit toevlucht nemen niet anders, als de uitgestrekte begeerte der ziel naar God in Christo, op de Goddelijke *aanbieding* en bevel.”

Blz. 165: „In deze verlegenheid ziet hij van verre in God en Christo gerechtigheden en sterkte, Jes. 45 : 24; een sterke rotssteen des heils, een volle genoegzaamheid om hem te behouden; ziet ook dat dat kasteel voor hem mede open staat, hoort de *aanbieding* Gods, ja het bevel zelfs om te komen, en zich onder Zijn vleugelen te begeven.”

Blz. 171: „Wanneer aan de ene zijde de wereld u presenteert rijkdom, eer of wellust, en aan de andere zijde *biedt God u aan* Zijn gunst of goedertierenheid, wat vermag dan het meeste bij u?”

Blz. 220: „En dat doet Hij door Zijn Woord en Geest. Door het Woord maakt hij de zondaar bekend Gods raad en voor-

nemen, om genade te oefenen in Christo en *biedt* hem ook aan Zijn volmaakte gerechtigheid, en daardoor stelt hij God aan de zondaar beminnelijk en aanlokkelijk voor; door Zijn Geest opent Hij het hart, dat de mens op dat woord der genade acht geeft, en neigt het hart tot God, zo dat Hij God en de waarheid minnelijk kennende, die ook met der daad begint te beminnen, en zo begint de dode zondaar te leven. Dat is God te kennen en te lieven."

Blz. 234: „Wat kan toch aangenameer zijn voor een veroordeelde zondaar, als God te horen getuigen, dat Hij ons, die doodwaardig zijn, ten leven rechtvaardigen wil? En dat Hij ons, daar we dood in zonden zijn, wil levendig maken en zelf in ons leven. Hoe kunt ge nog langer afkerig blijven van die God, Die u een fontein des levens *aanbiedt*, u nodigt om het leven in Hem te zoeken, ja ook belooft, u hetzelfde in Hem te zullen geven? Moet Christus na dit alles van u nog klagen? Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben, Joh. 5 : 40?"

Blz. 290: „Hoe groot is dan die zonde, hoe gruwelijk het ongeloof? Hoe schrikkelijk de ondankbaarheid desgenen, die deze weg, welke God zelf heeft gesteld en *aanbiedt*, snodelijk komt te verwerpen? En nochtans is dit het doen der meeste mensen."

Blz. 296: Hoe? Zal er een weg zijn tot God, naar de Hemel en naar een eeuwig koninkrijk, en een weg die God zelf bedacht en besteld heeft, ja een weg, die zich zelf *aanbiedt* en zal die van u nog niet bewandeld worden."

Zie met welk een liefde en tederheid onze reformatorische vaders hun onbekeerde medereizigers naar de eeuwigheid kwamen te vermanen. Niet een wettische wreedheid, maar een Evangelische tederheid proeven we in die ernstige vermaningen.

DAVID VAN CROMBRUGGE. — Deze godvruchtige man, wiens arbeid rijk gezegend is geweest, was leraar te Utrecht, waar hij in het jaar 1707 overleed. Hij zegt in zijn werk: „Ware Boetvaardigheid", op blz. 320 en verder: „Maar hoewel deze zonde zo gemeen is, nochtans weinigen achten zich hieraan schuldig. Komt onder een menigte zondaars, wie zal deze zonde op zijn ziel leggen; wie klaagt, wie schreit daarover? En zegt: Och. Ik heb zo lang de *aanbieding*

Christi veracht en klein gezet; de een zegt, ik heb zulke begrip niet, de ander, ik heb zulke memorie niet, een ander dat zijn hart dikwijls zo ongevoelig is, dat hij somtijds in toorn uitbreekt, dat hij niet kan bidden, gelijk hij wilde. Maar dat ze *Christi aanbiedingen* ettelijke jaren lang hebben versmaad, daar let het volk niet op. Zij menen, dat ze altijd goede gedachten van Christus hebben gehad. Hem nooit hebben verongelijkt of veracht, of onbeleefdelyk gehandeld, ze hebben Hem te allen tijde bemind, in Hem geloofd enz., al zegt Christus, die u hoort, die hoort Mij, en die u verachten, veracht Mij, Luc. 10 : 16.

Maar die nog niet zien, dat dit een zonde in haar is, dezelve merken het niet aan, als een grote zonde, hadden zij hoeren of dieven geweest, dat was schrikkelijk gezondigd, maar dat ze een weinig de aanbiedingen Jesu Christi hebben verzuimd, 't is een fout, 't is niet wel gedaan; zij kunnen het niet rechtvaardigen, maar zij hopen God zal het vergeven, hadden zij het nooit slimmer gemaakt, zij hopen God zoude haar wel genadig zijn: zo achten de mensen de verzuimnissen van *Christi aanbiedingen* licht, gelijk zij de *aanbiedingen* zelf licht achten.

Doch nu zal ik tonen, dat er nauwelijks een zonde onder het Evangelie is, die schrikkelijker of gevaarlijker is.

1e Verzwaring: Dit versmaden van *Christi aanbiedingen* is een zonde, die regelrecht en universeel de troon der genade omver werpt en onder de voeten treedt. Is dit niet schrikkelijk en gevaarlijk? 't Is niet een simpele overtreding van Gods wet en wil, maar het is een zonde tegen het Evangelie, tegen die *aangeboden* goedheid en vriendelijkheid, tegen de liefde en genade: zo een mens zondigt tegen alle Gods wijsheid, liefde, goedheid, vriendelijkheid en weldaden; tegen de Zone Gods en zijn verlossing, verdiensten, zaligheid, roepingen, *aanbiedingen*, genaden, tegen zijn beloften, tegen alles; gewis iedere eigenschap Gods en ieder ding in het verbond der genade, zou tegen de zondaar verwijten mogen inbrengen; God mag zeggen: Mijn wijsheid, in zo een zaligheid uit te vinden, Mijn liefde, in zo een Christus te geven, enz. zo te versmaden? Wat kon Ik meer doen? Jezus mag zeggen: Is dat de dank voor Mijn bloed, en barmhartigheid; is vergeving der zonden niet meer bij u geacht?

2e Verzwaring: Dit is een zeer grote terging van God, zulke

verlossing *aangeboden* zijnde, zo klein te achten. Dit verwekt God zeer tot toorn, dit tergt Hem zeer. Als God de Israëlieten uit Egypte had gevoerd, en haar naar Kanaän leidde, zo murmureerden zij tegen God en achtten die verlossing klein en versmaadden dat goede land, doch dit tergde God zo, dat Hij zwoer in Zijn toorn, dat zij in Zijn rust niet zouden ingaan, Ps. 95 : 11. Zo mede, als God een zaligheid voor de mensen uitvindt, die Hij had mogen verdoemen; als Hij een Christus, Geest en barmhartigheid en alle genade, troost en goed de zondaars *aanbiedt*, die Hij in haar desperate ellende had mogen laten, waarin zij haar moedwillig gebracht hadden, en dat Hij op anders geen condities staat, als dat ze maar om niet zouden komen en ontvangen alle zaligmakend goed: Dat dan nòg een zondaar zijn rug keert en zegt: Ik wil Christus en Uw barmhartigheid en liefde niet, ik geniet liever de wereld en mijn zondige lusten, die U zo zeer ontoren en bedroeven, en die Christus ter dood brachten. Dit tergt God schrikkelijk; en verwekt als Zijn Geest om een afkeer van haar te hebben.

3e Verzwaring: Het is een rechtvaardig verval en verbeuren van die genaden, zodat ze rechtvaardig haar onttrokken zullen worden. Christus zei: Hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen vergaderen, en gij hebt niet gewild. Ziet uw huis wordt u woest gelaten, Matth. 23 : 37, 38. Wanneer diegenen, die tot het grote avondmaal geroepen waren, wat anders te doen hadden, zij konden het niet wachten: zo zei Christus; dat niemand van die genodigd waren, Mijn Avondmaal zullen proeven. Luc. 14 : 24. a. niemand, b. proeven, c. waarlijk, dat zal zo zijn, (dat is), „zo waarachtig als Ik Christus ben, zo zullen zij geen weldaad van Mij hebben.” Paulus zei tegen de Joden, Hand. 13 : 47, Nademaal gij het Woord Gods verstoot, en U zelven des eeuwigen levens niet waardig oordeelt, ziet wij keren ons tot de heidenen. God de Heere zegt bij de profeet Ezechiël, Kap. 24 : 13. Omdat Ik u gereinigd heb, en gij niet gereinigd zijt, zo zult gij van uw onreinheid niet meer gereinigd worden, totdat Ik Mijn grimmigheid op u zal hebben doen rusten. Voeg hierbij 2 nadrukkelijke plaatsen, Joh. 8 : 23 en Hebr. 12 : 25. (Ik heb u dan gezegd, dat gij in uw zonden zult sterven; want indien gij niet gelooft, dat Ik die ben, gij zult in uwe zonden sterven. Ziet toe dat gij dien die spreekt niet verwerpt; want indien deze niet zijn ontvloden, die degene verwierpen, die op aarde Goddelijke antwoorden gaf,

veel meer zullen wij niet ontvlieden, zo we ons van die afkeren die van de hemelen is). Daar zijn 2 dingen, die het verbeuren van Christus en de barmhartigheid en de zaligheid gewis rechtvaardig maken.

1. De genade aan Gods kant;

2. De moedwillige verwerping aan des zondaars zijde.

4e Verzwaring: Deze zonde maakt de zaligheid onmogelijk voor de zondaars; want de zaligheid is alleen in Christus gevestigd; daar is geen andere naam gegeven, Hand. 4 : 12. Wel, gelijk sommigen, sprekende van de zonde in de Heilige Geest, tonende met een gelijkenis, waarom die onvergeeflijk is, zeggen: Was er maar één pleister in de gehele wereld, om zulke dodelijke kwetsuur te genezen, en de patiënt wilde de pleister op zijn wonde niet hebben, dezelve moet dan noodzakelijk sterven; zo mede hier: Geen Zaligmaker ofte zaligheid is er voor de zondaars, dan Christus, zo iemand dan die Christus, en de zaligheid verwerpt, dezelve moet onfeilbaar verloren gaan: Want Gods besluit en woord is onveranderlijk, Marc. 16 : 16. Wel oordeelt dan, is dit weigeren van Christus en Zijn aanbieding niet een schrikkelijke en gevaarlijke zonde, welke de poort des Hemels tegen ons sluit?

5e Verzwaring: Wanneer eens des zondaars consciëntie hierover ontwaakt, en ontsteld is, zo brengt deze zonde zeer grote vrees en schrik, dat hij Christus heeft licht geacht. Dit doet hem beven en wanhopen, als hij denkt, och! Ik heb Christus verworpen, al dat zaligmakend goed klein geacht, dat Hij mij heeft *aangeboden*, genade en alles had ik kunnen hebben, zo ik Christus niet had verstoten; ik heb op zo grote zaligheid geen acht gegeven, Hebr. 2 : 3. Daar blijft geen slachtoffer meer overig voor de zonden, maar een schrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs, dat de tegenstanders zal verslinden, zegt de apostel, Hebr. 10 : 26, 27.

Christus *biedt* het ulieden nog alles *aan*, hoewel gij Hem in Zijn vorige *aanbiedingen* zo onbeleefdelyk verworpen hebt: Ziet, zegt Christus. Ik sta aan de deur, enz., Opb. 3 : 20. Al is Hij nog niet in uw harte, nochtans staat Hij en klopt nog. Hij verwerpt u nog niet, gelijk gij Hem: dit is liefde, die niet te verwerpen is, hier is goedertierenheid, barmhartigheid, ingewanden, die rommelen van barmhartigheid, *aanbiedingen*, die de Heere Jezus aan een arm zondaar doet: Maar 't is wonderlijk, dat Hij *aanbiedt*, zo menigmaal verworpen zijnde

Barmhartigheid, nadat ze veracht is, is dubbele barmhartigheid. Jer. 3 : 1. Gij hebt met vele boelen gehoerced, keert nochtans weder. Dit is overklimmende Goedheid en liefde. Wel als Christus voorbijgaat, al ons verachten van Hem, onze wederstand, onwetendheid en hardnekkigheid, en zegt: Ik kom nog eens, Ik wil niet dat ge zult verloren gaan, heb ge nog niet op uw staat en Mijn bewegingen naarstig gelet, barmhartigheid, leven en zaligheid moet ge immers hebben, wel die kunt ge in Mij hebben, Ik *bied* ze u dan nog eens *aan*, de dag der genade is nog niet ten einde, de zon is nog niet onder, de markt is nog niet gedaan, gij hebt nog het Evangelie, nog kunt ge tot Mij komen, en liefde en barmhartigheid en 't eeuwige leven vinden. Ziet zo spreekt Jezus; is dit dan geen weergalozе liefde, en zullen wij dit niet ter harte nemen? Ik gedenk aan 't geen Saul zei tegen David, 1 Sam. 24 : 17, 18: Is dit uw stem, mijn zoon David? Toen hief Saul zijn stem op, en weende, en hij zei tot David: Gij zijt rechtvaardiger dan ik, want gij hebt mij goed vergolden, en ik heb u kwaad vergolden, zo moesten wij tot Christus zeggen, die we lang hebben verworpen: „Is dit Uw stem, Heere Jezus, ja, dit is Uw stem, dit is de stem mijns liefsten, Hij klopt, zeggende: doet Mij open,” Hooglied 5 : 2. En heffende onze stem op met wenen over onze onbeleeftheid, zeggen: „Gij hebt ons goed vergolden, en wij hebben U kwaad vergolden.” Laat ons alzo gedenken, dat Jezus alsnog de genade *aanbiedt* met genoegzame *beloften*, van dat het vorige verwerpen van de genade zal vergeven worden, gelijk eens Petrus zei tegen de Joden, Hand. 3 : 14, 15, 17, 19. Maar gij hebt de Heilige en Rechtvaardige verloochend en hebt begeerd, dat u een man, die een doodslager was, zou geschonken worden en de vorst des Levens hebt gij gedood, welke God opgewekt heeft uit de doden, waarvan wij getuigen zijn. En nu broeders, ik weet dat gij door onwetendheid gedaan hebt, gelijk als ook uwe Oversten. „Betert u dan en bekeert u, opdat uwe zonden mogen worden uitgewist wanneer de tijden der verkoeling zullen gekomen zijn van het aangezicht des Heeren.” Paulus zegt in 1 Tim. 1 : 16: „Maar daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus in mij, die de voornaamste ben, al Zijne lankmoedigheid zoude betonen tot een voorbeeld dergenen die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven”.

Dat deze ernstige vermaningen door ons ter harte genomen

werden, daar wij nog zijn in het heden der genade.

JOHANNES TEELLINCK. — Deze godvruchtige man, een waardig zoon van den vermaarden praktijkschrijver W. Teellinck, heeft met zegen het Evangelie in de gemeenten Wemeldingen, Vlissingen, Utrecht, Arnemuiden, Kampen en Leeuwarden verkondigd, waar hij overleed in het jaar 1673, nadat hij slechts één leerrede na zijn bevestiging aldaar heeft kunnen doen.

In zijn werk „Levendigmakende kracht van Gods beloften tot troost van wanhopige zielen, die niet gelooven, dat er beloften zijn in de Bijbel voor onbekeerden” lezen we op blz. 8:

„Maar mogelijk zult gij tegenwerpen, wel, de Heere laat ook Zijn beloften prediken aan de allergoddelooste en onboetvaardigste zondaren en die mogen daarom door den geloove Gods beloften zelve NIET toeëigenen, alzoo geene beloften voor de onbekeerden in den Bijbel staan.

Doch ik antwoordde, dat het wel waar is dat God de beloften des Evangeliums aan de aller hardnekkigste zondaren laat verkondigen, maar het is ook even daarom niet min waarachtig, dat dezulken, die vrij onder de onboetvaardigsten te rekenen zijn, de belofte des Evangeliums, aan hen gedaan, door den waren geloove mogen aannemen. Versta mij echter wel. Zij mogen die beloften door geen waangeloof aannemen, zoodat zij vermetelijk zouden durven gelooven, of laat ik liever zeggen, zonder de minste grond, zich inbeelden, dat zij reeds deel hebben aan de zaken, die God hun belooft of die God door de beloften verklaart hen welmeenend te willen geven; want dat is niet waar en dus zouden zij een volstrekte leugen gelooven, dewijl niemand kan deel hebben aan de beloofde zaken, dan die met Christus reeds vereenigd zijn. Want de beloften Gods zijn alleen in Christus ja en zijn in Hem amen, 2 Cor. 1 : 20. Waarom ook alle diegenen, die zonder Christus zijn, die zijn ook vreemdelingen van de verbonden der beloften, Ef. 2 : 12, en diensvolgende zoo hebben zij, zoo lang zij buiten Christus zijn nog geen deel aan de beloofde zaken. Maar dit neemt niet weg, dat zij evenwel door den gelove de beloften, aan hen gedaan, mogen aannemen, zoodat zij gelooven of voor waarachtig houden mogen, dat God hun die beloften *aanbiedt*; dat is, de beloofde zaken als een geschenk met alle welmeenendheid toereikt, opdat zij door de

beloften of voorstel van die AANGEBODENE goederen bewegen zouden worden tot het verzaken van hunne zonden en tot het aangrijpen van Gods sterkte of de Heere Jezus, in Wien God beloofd heeft, onze harten te veranderen. Ja, de zondaars doen zeer kwalijk, dat zij weigeren de beloften Gods op zoodanige wijze aan te nemen of, dusdoende, betoonen zij dadelijk, dat zij tot Christus niet willen komen, Joh. 5 : 40, en derhalve ziet gij nu wel, mijn waarde Christenen, dat gij tot Christus moet komen en Gods beloften aannemen om door Christus, schoon gij u nog zoo goddeloos bevindt, veranderd en tot een nieuw schepsel gemaakt te worden. Want aan alle degene, die de beloften op de gezegde wijze aannemen, zal God die vervullen."

Het was de bedoeling niet van onze reformatorische vaders, de menschen met de beloften gerust te stellen, maar op te wekken tot arbeid aan de troon van Gods genade. Daar zijn er velen die met wat gemoedelijkheid een belofte in hun gedachten kregen en daarvan grond maakten voor de eeuwigheid. Een geloovig gebruik van Gods beloften baart altijd een vruchtbaar gebedsleven. Toen Daniël in de profetie van Jeremia 25 : 12 een heerlijke belofte vond voor zich en voor zijn volk, stelde hij zijn aangezicht tot God den Heere om Hem te zoeken met het gebed en smeekingen, met vasten en zak en asch, Daniël 9. Zie hem worstelen, hoor hem roepen, tot zijn God om ontferming. Door de belofte dat de Heere na een zeventig-jarige ballingschap Zijn volk zou verlossen, was zijn hart gaande gemaakt en gesterkt in het geloof om innig te bidden. Wie met een belofte blijft zitten in zichzelf, heeft de belofte niet door het geloof aangegrepen. Het is het doel van Gods beloften en de natuur des geloofs, met de beloften tot den Heere te gaan en te smeken om hare vervulling.

Velen denken veilig te gaan door vast te stellen dat men dan pas gebruik mag maken van de waarheid of belofte als de Heere die in het hart gegeven heeft. Dat wij tot een recht gebruik van de Waarheid afhankelijk zijn van de lieve werkingen des H. Geestes staat vast, want Hij alleen kan ons in de waarheid leiden, om door de Waarheid wijs en vrij gemaakt te worden tot zaligheid. Maar daar zijn onder ons menschen met waarheden en beloften, waarop zij rusten zonder arbeid aan de troon van Gods genade. Het zijn dorre en hooge bekeerde menschen, die de waarachtige bekeering niet zoeken

in Christus tot afsterving van den ouden mensch en tot opstanding van den nieuwen mensch.

Daar is onderscheid tusschen een *voorwerpelijk gebruik* en een *onderwerpelijk bezit* van de waarheid, maar die twee zaken mogen wij niet scheiden. Een voorwerpelijk gebruik is nog niet een onderwerpelijk bezit, maar een onderwerpelijk bezit sluit het voorwerpelijk gebruik niet uit. Maria had het onderwerpelijk bezit van de Waarheid in haar hart; zij was een begenadigde vrouw, maar toen zij anderen hoorde spreken van de wegen des Heeren nam zij dat op in haar hart tot bevordering van haar geestelijk leven. Daar zijn er, die het niet durven zeggen, dat zij een waarheid of belofte van den Heere in hun hart hebben gekregen, maar die toch dierbaarheid zien in de waarheid, blikken in de belofte van het Evangelie en den Heere smeecken daarvan deelgenoot te mogen worden. Tot dezulken zeggen wij. Gaat daarin voort en ziet er meer van te bekomen zonder grond te maken van uwe werkzaamheden, want de grond der zaligheid is alleen in Christus. Wij hebben gemerkt, dat Bunyan gedurig spreekt van waarheden, die hem „in de gedachten” kwamen en zoo lezen wij ook van de discipelen: „Toen werden zij *indachtig*, dat dit van Hem geschreven was en dat zij Hem dit gedaan hadden,” Joh. 12:16. De discipelen hadden wel gehoord, dat de Heiland gesproken had tot den vijgeboom, die wel bladeren, maar geen vrucht had: „Niemand ete eenige vrucht meer van u in eeuwigheid,” Mark. 11:14, zonder de beteekenis van dat Woord te verstaan. „En des morgens vroeg voorbijgaande, zagen zij, dat de vijgeboom verdord was van de wortels af. En Petrus, zulks *indachtig* geworden zijnde, zeide tot Hem: Rabbi, ziet de vijgeboom, dien gij vervloekt hebt, is verdord.” En wat had dit nu te zeggen? Wel dit eene: Hebt geloof op God En wat hebben wij te verstaan door het woord: Hebt geloof op God? Wel dit: Alle dingen die gij biddende begeert, gelooft, dat gij ze ontvangen zult en zij zullen u geworden, Markus 11. Alleen door een biddend gebruik van de waarheid is het mogelijk een vruchtbaar geloofsleven te leven, anders zijn wij onvruchtbare vijgeboomen, die vervloekt zullen worden. Wanneer u ergens op de wereld een verdorde boom ziet, trekt er dan deze leering uit, dat wij de vruchtbarmakende kracht van het woord des Geestes noodig hebben, om door het geloof op God biddende te mogen leven.

Niets is meer tot verheerlijking van den Heere dan een bid-
dend leven.

Wie een belofte van God heeft ontvangen in zijn hart, komt met Abraham in de dood der onmogelijkheden, want de beloften Gods komen nooit langs de weg van berekening, maar langs dien der afsnijding en der onmogelijkheden tot vervulling. Toen het niet meer kon, heeft God Zijne belofte in de geboorte van Isaak vervuld. Jozef kwam met de beloften Gods in de gevangenis en toch hebben zij door ongeloof niet getwijfeld aan de beloften Gods. Sommigen zeggen, wanneer de waarheid die zij kregen, niet in vervulling komt: „Ik heb me vergist,” en de zaak is af. Maar zoo gaat het in den weg des geloofs niet; dan blijft die waarheid liggen in het hart, al grijnst de dood der onmogelijkheden ons van alle kanten aan, wat ons dan des te inniger uit de diepten doet roepen tot God, bij Wien geen ding onmogelijk is. Neen, Gods beloften kunnen wel lang, maar zullen niet eeuwig haar vervulling missen. Allen, die door het geloof zijn in Christus Jezus, ondervinden het, dat zoovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid.

In de Acta der Dordtsche Synode, in 1621 uitgegeven, lezen we in het derde gedeelte het oordeel van SYBRANDUS LUBBERTUS over het eerste artikel. Lubbertus werd in 1556 te Langoworde in Oost-Friesland geboren en heeft met Hommius en Bogerman dapper gestreden tegen de Remonstranten. De lessen van Ursinus werden door hem met graagte gevolgd, terwijl hij de Dordtsche Synode bijzonder tot zegen is geweest. Op blz. 16 en 17 lezen we:

„Wij leeren ook niet, dat God simpelijk of in geeninge aanzien, niet wil dat alle menschen bekeerd en behouden werden. Noch leeren we, dat God veinst, of niet ernstig wil de bekeering van allen, of dat Hij in Zichzelf heeft tegenstrijdige willen.

Maar we leeren, dat God ernstig wil de bekeering en zaligheid van alle menschen, ten aanzien van zijn goedkeuring en verblijding in zulks. Want God wil de zonde niet, en kent die niet voor goed, maar vergramt Zich schrikkelijk over de zonde; en geeft geen behagen in iemands verderf of verbreking, voor zoover het zelfde als een verbreking van Zijn werk is. Zoo veinst Hij dan ganschelijk niet, maar roept ze allen

ernstiglijk, en toont henlieden in Zijn Woord, wat Hem be-
haagt en wat de menschen Hem schuldig zijn.

Deze wil Gods behoort tot allen. Want Hij beveelt allen, dat
ze haar bekeeren. En zulks bewijst genoegzaam Gods gerech-
tigheid. Maar tot onze zaligheid wordt vereischt, niet alleen
de wil Gods, d.i. het bevel, maar daartoe wordt ook vereischt
Zijn genade, om daardoor ons geloovig en bekeerd te maken.
Deze bekeering en dit geloof heeft Hij van eeuwigheid niet
besloten in allen te werken. Derhalve in aanzien van de toe-
passing wil Hij niet aan alle mensen de zaligheid geven, maar
alleen aan de uitverkorenen, gelijk zulks de Schrift leert,
Hand. 13 : 48.

Verder ook in degenen, die verloren gaan, mishagen God ern-
stiglijk hun zonden, en de verbreking van hun natuur, voor
zoo ver dit een verbreking is van het Goddelijk werk. En
God eischt ook van hen gerechtigheid en leven, al hoewel
Hij alleen in de uitverkorenen werkt, dat ze doen hetgeen
waar God een behagen in heeft. En om deze oorzaak komen
deze alleen tot de bekeering en de zaligheid, gelijk de Apostel
zegt, Rom. 11 : 7: De uitverkorenen hebben het verkregen, en
de anderen zijn verhard geworden. Deze twee — God wil de
verbreking van het schepsel niet voor zoover het een verbre-
king is van het schepsel. En God wil de verbreking van het
schepsel, voor zoover het is een rechtvaardige straf — spreken
elkaar niet tegen. Want een godvruchtige en rechtvaardige
rechter wil den dood van een doodslager voor zoover dit een
rechtvaardige straf is. En hij wil dit niet, voor zoover dit een
verbreking van een mensch is. Wij leeren niet, dat God zonder
aanzien van de zonde door een bloote en absolute wil of be-
sluit eenigen tot de eeuwige verdoemenis geordineerd heeft.
Maar we leeren, dat God in het verdoemen der verworpenen
Zijn gerechtigheid wil verklaren. En overzulks, dat Hij nie-
mand de verdoemenis toeëigenen wil, anders dan om de zon-
den, ja, dat Hij zelfs de verdoemenis niet wil, voor zoover de
zelfde verdoemenis, is, of een verbreking van Zijn werk,
maar voor zoover dit een rechtvaardige straf is. Nu de straf
heeft niet plaats, tenzij de zonde voorafgegaan is."

APPELIUS. — De Aanmerkingen over het recht van Evan-
geliën, uitgegeven door de Wed. L. Spandaw, blz. 128:

„Nochtans wordt deze belofte niet in het afgetrokkene en on-
zekere hier voorgesteld, maar hier wordt ook uitgebeeld het

dadelijke aandeel, dat de gemeente, en ieder kind dat gedoopt wordt, voor zijn hoofd mede aan de gedane beloften, aangaande het zaad der gemeente, heeft. Schoon het kind de beloofde zaken nog niet in bezit heeft, noch geniet, en schoon de meeste kinderen dezelve door hunne en hunner ouden schuld ook nimmermeer genieten: echter komt en de gemeente, en de gedoopte kinderen, een ieder in het bijzonder, en hen allen in het gemeen, de belofte toe, dat is, Jezus' dood en opstanding, met alle derzelve vruchten wordt hen aangeboden. Schoon zij van natuur kinderen des toorns zijn: hebben nochtans de gemeente en de kinderen, tot jaren van onderscheid gekomen zijnde, recht, vrijheid en verplichting, om van die belofte een rechtmatig gebruik te maken, en een ieder kind, dat tot zijn jaren gekomen zijnde, de belofte geloovig omhelst, kan verzekerd zijn, dat het de beloofde zaken zelf dadelijk deelachtig is, en eeuwig genieten zal. Deze zaak wordt, Gode zij dank! met zulke klare woorden in de Heilige Schrift voorgesteld, dat men geen klaardere bedenken kan, Gen. 17 : 7, Markus 10 : 14 en Hand. 2 : 39.

Par. 72: Op gemelde geestelijke dingen heeft de kinderdoop de betrekking van een teeken en een zegel. Dezelve is een teeken op die wijze, welke wij boven van de sacramenten in het gemeen vermeld hebben. De kinderdoop is ook een zegel. Een zegel van onderscheiding. Een merkteeken, dat God op de kinderen laat zetten, dat zij hem toekomen en Zijn wettig verzegeld goed zijn, dat Hij voor Zich zorgvuldig bewaard wil hebben. Een zegel van bevestiging, waardoor God het aandeel aan de belofte bovenbeschreven bekrachtigt. Het is zulk een teeken en zegel, eerst voor de gemeente en elk ouder in het bijzonder, aan welke God een belofte aangaande hun zaad, gedaan heeft. Want de besnijdenis aan de kinderen, welke in Abrahams huis waren, toegediend, was voor Abraham een zegel, dat de Heere een God voor zijn zaad wilde zijn, Gen. 17 : 7—13. Daarna is de kinderdoop een teeken en een zegel voor ieder gedoopte in het bijzonder, waarvan hij, tot meerdere jaren gekomen zijnde, een verstandig gebruik dient te maken.

Par. 73: Het einde van den kinderdoop is in het gemeen hetzelfde, dat wij boven, aangaande de sacramenten in het gemeen, hebben aangewezen. In het bijzonder bedoelt God door den doop der kinderen Zijn bijzonder recht op dezelve openlijk te toonen en te bekrachtigen. Daarna, wil Hij daardoor

de gemeente en de kinderen tot geloovige werkzaamheden opwekken, en daarin versterken en bestieren. Hij wil daarin duidelijk toonen en uitdrukkelijker bekrachtigen, dat de gemeente met al haar toorn-kinderen maar ootmoedig en vrijmoedig, echter met een betamelijke onderwerping, mogen naderen en voor hen gebruik van de beloften maken; en dat de gedoopte kinderen de gedane beloften voor zichzelf maar vrijmoedig gebruiken mogen. Hierom heeft de Voorzienigheid het bestierd, dat de naam der kinderen bij den doop plechtig genoemd wordt, opdat die persoon, die dezen naam draagt, zou denken, dat de beloften hem in het bijzonder mede toekomen, en opdat hij gelegenheid zou hebben om, zoo menigmaal zijn naam genoemd of geschreven wordt, aan de verklaring, bij welke hem dien naam plechtig gegeven is te gedenken, en daardoor is de doop eindelijk ingericht om de gedoopte kinderen aan den Heere en Zijn gemeente nader te verbinden."

Uit Werken van Ds. THOMAS WATZON, 4e druk, uitgave Gebr. Hugu, blz. 423:

1. Tegenw . . . Gij beveelt ons, ons zelfs zaligheid te werken; maar wij hebben geen kracht om te werken. Antw. 1. Het is waar, wij hebben geen kracht: de mens is voor zijn bekeering geheel lijdelijk; daarom in de Heilige Schriften genaamd een steenen hart, Ez. 36 : 26. Een mensch, puur natuurlijk aangemerkt, kan zich zelf niet meer tot zijn eigen bekeering voorbereiden, als een steen zichzelf tot haar eigen zelfverzachting kan schicken. Desniettegenstaande, als God begint te trekken, zoo kunnen wij naloopen. De dorre beenderen in Ezechiëls gezicht konden vanzelf niet levendig worden, maar toen de Geest in haar kwam, toen werden zij levendig en stonden op hare voeten, Ez. 37 : 10. Vraag: Maar gesteld, dat God geen beginsel der genade in ons heeft uitgestort? Gesteld dat Hij Zijn levendigmakende Geest niet heeft ingeblazen? Antw.: Evenwel, gebruikt de middelen. Al kunt gij niet geestelijk werken, werkt dan natuurlijk; doet wat gij kunt. 1. Die de middelen verzuimt, verderft zichzelf. Gelijk iemand, die de medicijnmeester verwerpt, met recht een oorzaak van zijn eigen dood genaamd mag worden. 2. God weigert ons Zijn hulp niet, wanneer wij doen datgene wat wij kunnen. Dringt de belofte aan, zoekt en gij zult vinden, Matth. 7 : 7. Stelt de Heere deze belofte voor door uwe gebeden; gij zegt, dat

gij geen kracht hebt, maar hebt gij geen beloften? Doe zoo-
veel als gij kunt. Alhoewel dat ik niet zeggen durf, zooals de
Arminianen, dat God *verbonden* is, zo zeg ik dit nochtans:
God onthoudt niet aan hen die willen. God onthoudt Zijn
genade niet degenen die ze zoeken; ja, ik zal meer zeggen, hij
weigert zijn genade niemand, dan die ze moedwillig ver-
werpen, Joh. 5 : 40.

Dr. J. OWEN, over Ps. 130, uitgave 1763, blz. 254:

4e. *Deze weg is vrij en staat voor alle zondaren open.* Die
oudtijds naar de vrijstad vluchtte, mocht vele beroerende ge-
dachten hebben of hij de poorten van dezelve wel open zou
vinden; en of de bloedwreker hem niet mocht achterhalen en
dooden; terwijl hij riep om daarin gelaten te worden. Of in-
dien de poorten altijd open stonden, zoo waren er echter
eenige misdaden, dewelke de menschen daarvan uitsloten,
Num. 35 : 24. Doch hier is het zoo niet, zie Hand. 38 en 39.
Dit is de stem van God de Vader. Kom, zegt Hij, *tot de Brui-
loft, want alle dingen zijn gereed.* Gij behoeft geen gebrek
van onthaal te vreezen, Matth. 2 : 4. Waarom de ver-
kondigers van het Evangelie gezegd worden de menschen te
bidden, alsof *God zelf door hen bade*, zij wilden zich met Hem
laten verzoenen, 2 Cor. 5 : 18. Het is ook *de stem des Zoons:*
Al wat tot Mij komt, zegt Hij, *zal ik geenszins uitwerpen,* Joh.
6 : 37. Wie hij ook zij, *die tot Mij komt*, zal zekerlijk een goed
onthaal vinden. Dit is ook Zijn noodiging op andere plaatsen,
gelijk als Matth. 11 : 2 en Joh. 6 : 37. *Dit is ook de stem van*
den Geest, van de Kerk en van alle geloovigen, Openb. 22 : 17.
De Geest en de Bruid zeggen: Komt, en die het hoort zeggen:
Komt, en die dorst heeft kome en die wil, neme het water des
Levens om niet.

Alles komt hier op uit, dat *zondaren vrijelijk mogen komen*
tot de genade des Evangelies. Dit is ook de bekende *stem van*
het Evangelie zelf, gelijk als Jes. 55 : 1—3 en Spr. 9 : 15 en
elders.

Ook is het de stem van al de Heiligen in den Hemel en op de
aarde, die dezelve om niet ontvangen hebben. Het is waar,
sommigen trachten inderdaad dit overeenstemmend getuigenis
van God en menschen te misbruiken. Al wat *van Gods vrije*
genade gesproken wordt, zoeken zij te verkeeren tot de *kracht*
van des menschen wil: Doch de *Rijkdom en Vrijheid van*
Gods Genade strijdt in het minste niet met de krachtadigheid

van Zijn Genade. Schoon Hij de vergeving in het bloed van Christus onbepaald voorstelt, in dezelve volheid en uitnemendheid, zoo geeft Hij nochtans *Zijn levendmakende genade*, om de menschen bekwaam te maken, om die dan te nemen, *zooals het Hem behaagt: want Hij ontfermt Zich diens Hij zich ontfermen wil*. Maar dit legt in de zaak zelf, de weg is open en bereid en het is niet omdat de menschen niet *kunnen ingaan*, maar omdat zij niet *willen ingaan*, dat zij niet inkomen. En gelijk Christus tot de Farizeëen zeide: *Daarom hoort gijlieden niet, omdat gij uit God niet zijt*, Joh. 8 : 47 en 6 : 44, alzoo zeide Hij ook, Joh. 5 : 40: *Gij wilt niet tot Mij komen, opdat Gij het leven moogt hebben*. In het verzuim en de onachtzaamheid van de *aller verschoonlijkste* wordt een *volstreckte daad* van den wil geoefend in de verwerping van Christus en de genade door Hem. En dit doen de menschen alle dagen onder de verkondiging van het Evangelie. Daar zal te genen dage niets zijn dat meer onmiddellijk zal strekken tot bevordering van *Gods eer*, in de onverschoonlijkheid van degenen, die het Evangelie niet gehoorzaam zijn geweest, dan even dit, dat hen de voorwaarden van Vrede in de gezegende vergeving *vrijelijk* waren aangeboden enz. enz. (Lees Owen tot 270).

R. ERSKINE, deel 6, uitgeverij van Toll, bl. 129:

Meer algemeen. Er is grond voor geloof en hoop voor alle zondaren als men de volgende 6 dingen overweegt.

1. Is het niet in de 1e plaats, een grond van hoop, dat u een algenoegzaam Zaligmaker wordt aangeboden? Dat zijn bloed van alle zonden kan reinigen? O, zondaren, is dit niet een deur, die voor u geopend wordt?
2. Het is grond van hope niet alleen, dat deze Zaligmaker algenoegzaam is, en dat Zijn bloed alle uwe zonden en schuld kan afwassen, maar dat gij recht hebt op dit bloed te *pleiten*. Wij kunnen naar waarheid zeggen van dezen 1en grond van hope, n.l. de algenoegzaamheid van het bloed en de gerechtigheid van Jezus, dat Zijn bloed in staat is duizend werelden te reinigen, ja, dat het eene innerlijke voortreffelijkheid heeft om alle duivels in de hel zalig te maken, als het niet besloten was binnen het besluit der verkiezing; zij hebben er geen recht op, in geen geval. Het is tot u, om man, vrouw, dat het woord dezer zaligheid gezonden is: Tot u o mannen, roep ik en mijne stem is tot der menschenkinderen. *Gij hebt grond, op*

dit bloed te pleiten: Want waarlijk Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan; daarom moogt gij om vergeving en zaligheid op dit bloed van Jezus pleiten.

3. Het is een grond van hoop voor alle zondaren, die het Evangelie hooren, dat de goedertierenheid Gods zich uitlaat door dit bloed van Jezus, en dat de genade Gods heerscht door deze rechtvaardigheid tot het eeuwige leven. O, vrienden, is dit geen grond van hoop, dat Gods goedertierenheid zich uitlaat door dit bloed, tot verheerlijking van de rechtvaardigheid?

De rechtvaardigheid is voldaan door het bloed van Jezus, zijn toorn is gestild, zoodat God U genadig kan zijn, als een rechtvaardig God. Hij is rechtvaardig en rechtvaardigende degenen, die uit het geloof van Jezus is. Hij heeft Christus voorgesteld tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed.

6. Hier is grond van hoop, dat de Heere Jezus, die het Verbond met Zijn bloed heeft verzegeld, al de weldaden van het nieuwe Verbond aan zondaren in de zichtbare Kerk heeft toegewezen. Hun komen de verbonden en de beloften toe. Zij hebben er een *verzegeld recht* op, een recht, dat God aan zondaren in de zichtbare Kerk vergunt, gedoopt te worden. Ik zeg, God heeft al de weldaden van het nieuwe Verbond aan de zichtbare Kerk toegewezen, zij liggen binnen uw bereik. O vrienden, neemt wat u toekomt.

Is niet de zaligheid u nabij gekomen, wanneer zij in uw handen is? Is hier geen grond van hoop? Gij moogt elke belofte in den Bijbel aangrijpen, omdat zij verzegeld is door het bloed van Christus; zij wordt u om niet aangeboden, omdat zij duur gekocht is door het bloed van Hem die God is. Daarom worden al de beloften u om niet aangeboden.

HUGO BINNING. — Des Zondaars heiligdom. Uitgave Bloemsma 1858, Blz. 61:

En indien wij spreken over grond van het eerste, n.l. van te gelooven in Christus tot zaligheid: — ik ken er geene, dan die de zondaar gemeen en in het Evangelie aan alle in het algemeen voorgehouden wordt, te weten: onze zonden, ellende en volstrekte nood en Christus noodiging aan allen, om te komen en Zijn volle en volmaakte zaligheid aan te nemen. Ik oordeel, dat een mensch niets behoorde te zoeken in zichzelf, waarop hij zijn komen tot Christus zou bouwen. Hoewel het waar-

achtig is, dat niemand tot de Zaligmaker kan komen, voordat hij overtuigd is van zonde en ellende; nochtans behoorde niemand overtuigingen te zoeken, als een *grond*, om tot Christus ter zaligheid te komen.

J. DURHAM — De onnaspeurlijke rijkdommen van Christus, 59—94.

Lees heel deze preek over Matth. 22 : 4. Alle dingen zijn gereed. Komt tot Bruiloft, b.z. 92. Als iemand U zou zeggen: Hij heeft mij afgewezen, omdat ik niet uitverkoren was, zal Hij antwoorden: Hoe dikwijls heb Ik u willen bijeen vergaderen. Er zal geen andere grond nodig zijn, om het vonnis der verdoemenis uit te spreken, dan: Deze man of vrouw heeft de aanbidding van het Evangelie gehad en geweigerd, gaat daarom naar uw eigen plaats. Hij zal niet oordeelen volgens het besluit der verwerping, maar overeenkomstig Zijn roeping en uw ongehoorzaamheid aan de roeping, enz. enz.

J. DURHAM — *Jesaja 53*. Uitgave 1926, blz. 13 t/m 16, behandelt in zijn eerste preek: (Wie heeft onze prediking geloofd?) in zijn eerste hoofdstuk: Dat het groote onderwerp van de prediking en de groote boodschap van den prediker is, om Christus Jezus te prediken en de geruchten van Hem te brengen aan het volk. Hij zegt op blz. 13 (waar hij handelt over: aan allen geboden): Ik weet dat er tot de oefening des geloofs *twee* dingen noodzakelijk zijn. De eerste is *voorwerpelijk*, wanneer het voorwerp of de grond wordt voorgesteld in de prediking des Evangeliums; de andere is *onderwerpelijk*, wanneer er een inwendige, geestelijke en krachtdadige levensdigmaking en bekwaammaking des harten is, om het voorwerp en de aanbidding aan te nemen en te gebruiken. Het is waar, dat allen die de aanbidding ontvangen, niet levendig gemaakt worden, maar de leer van deze aanmerking zegt, dat Christus aan allen, waar het Evangelie komt, wordt voorgesteld om in Hem te gelooven en haar ook nabij gebracht wordt, zoodat wij zeggen mogen, gelijk als Christus tot Zijne toehoorders zeide: het Koninkrijk Gods is u nabij gekomen, Marcus 1 : 15. Christus en Johannes hadden beiden het Koninkrijk des Hemelen de Joden nabij gebracht en het wordt ook u niet minder in dit gepredikte Evangelie nabij gebracht. De leer van deze aanmerking is dan:

1e. dat het Evangelie Christus voorstelt als een genoegzame grond des geloofs om op te berusten;

2e. met een genoegzame rechtgeving aan allen die het hooren, om Hem te gebruiken volgens de voorwaarden, op welke Hij wordt aangeboden;

3e. en het brengt Hem zoo nabij, dat Hij aan de deur en het hart van zondaren wordt gelegd, die het Evangelie hooren: In voege een iegelijk, die de aanbieding heeft, noodzakelijk in Christus gelooven en Hem aannemen moet, of hij moet Hem verwerpen en het getuigenis dat van Hem gedaan wordt in het Evangelie verachten.

A. COMRIE. — Catechismus Zondag 7, uitgave Malga 1856. blz. 450, 451:

b.b. Ten tweede, nu zult gij zeggen, hoe moeten wij die woorden des catechismus dan verstaan, waarin het voorwerp des geloofs, in deszelfs nadere betrekking tot ons, zo voorgesteld wordt, *dat niet alleen aan anderen, maar ook aan mij geschonken zij*; en hoe kan dit met de leer der bijzondere genade overeengebracht worden?

Mijne geliefden! hetgeen wij overdacht hebben, willen wij u gaarne meedeelen, zoo gij iets beter hebt voegt het erbij, het zal mij aangenaam zijn.

11. Vooreerst, wij verstaan het *schenken, aanbieden of geven* met deze bepaling, dat de dingen, die dus aangeboden zijn, ons waarlijk van God geschonken en gegeven zijn in de beloften des Evangelies en menen dat deze drie woorden, schoon verscheiden in klank, een en hetzelfde beteekenen. In dit opzicht wordt de geheele zaligheid, die God schenkt aan ons arme zondaars, die niets als hel en verdoemenissen waardig zijn en die niets hebben of doen kunnen om die zaligheid te verkrijgen, een gave genaamd, die God ons in het evangelie *voorstelt aanbedt, schenkt* uit vrije genade.

22. Ten tweede, gelijk de roeping overal, waar het evangelie gepredikt wordt, *tweezins* onderscheiden wordt — òf in een *algemeene* òf in een *bijzondere* en *krachtdadige* — zo moet ook het schenken, geven of aanbieden van de vergeving der zonden, de eeuwige gerechtigheid en zaligheid tweezins aangemerkt worden: òf *meer in het gemeen*, òf *meer in het bijzonder*.

33. *Ten derde*, de gemeene aanbieding (evangelijk de gemeene roeping), of het schenken van Christus wordt aan *allen*, daar het evangelie verkondigt wordt, gedaan, *opdat zij zich daarvan bedienen zouden, en de gave Gods aannemen* en het zegel zetten op *Gods getuigenis, dat Hij waarachtig is*. Schoon nu dit een *recht* geeft om de weldaad, die God *aanbiedt, voor zich in het bijzonder* te omhelzen, en het oordeel verzwaaft, als wij het niet doen, nochtans zijn wij zoo zorgeloos, goddeloos, blind en ongevoelig, dat wij dit verwaarloozen, en niet de minste acht daarop geven, noch geven kunnen; vermits wij zoo geheel dood in de zonden zijn, dat wij geen besef hebben, noch van onze rampzaligheid, waarin wij gedompeld zijn, noch van de zaligheid, die ons om niet geschonken of aangeboden wordt.

44. Ondertusschen *ten vierde*, de *Heilige Geest*, als het Hem behaagt, werkt alzoo, dat Hij dat aanbod, hetwelk in het gemeen gedaan wordt, door deszelfs onmiddellijke, krachtdadige en onwederstandelijke werking zóó doet indringen in onze harten met Goddelijke overtuiging, dat wij overtuigd worden, dat God al datgene, wat Hij in het gemeen aanbiedt aan anderen, alles om niet ons voor onszelfen in het bijzonder aanbiedt en schenkt.

Dit is in het kort, wat de groote Calvijn, Inst. Lib. 3, cap. 2, Sec. 6 en 7, ons leert.

En dus kunt gij zien, dat het de onmiddellijke indringing van het onwederstandelijke licht en de kracht des Heiligen Geestes in onzen harten is, waardoor datgene, dat in het gemeen lag, bijzonder voor ons gemaakt wordt, en dat niets *in* ons ons aanmoedigt de belofte ons in het bijzonder toe te passen, maar dat al ons recht en vrijmoedigheid gegrond is *buiten* ons, op het aanbod, hetwelk de Heilige Geest, als Gods stem, in het bijzonder tot ons in onze ziel zoo spreekt, niet door onmiddellijke openbaring, maar door Zijne onmiddellijke stem of kracht bij en in het evangelie, waardoor Hij dat woord zoo doet indringen, dat wij begrijpen en overtuigd worden, dat God ons al die weldaden schenkt; en naarmate de Heilige Geest dus in en door het evangelie spreekt, naarmate van dien is het, dat deze zaak klaar of min klaar voor ons gemeend is.

CORNELIS VAN VELZEN, professor te Groningen, werd in 1696 te Ouddorp geboren en overleed in 1752 te Groningen.

Hij schrijft in zijn werk: „De Verborgenschap der Godzaligheid”, Groningen, 1744, op bladzijde 37, het volgende:
„D. Gewisselijk, alle de zoodanigen zijn nog natuurlijke menschen, die den Geest van God niet hebben, van hoedanigen Judas spreekt in zijn Zendbrief, vs. 19, schoon zij die wanen te hebben, want hunne werken en woorden maken het tegendeel openbaar. Zij arbeiden gewisselijk aan hun verderf en rampzaligheid, want gelijk des menschen zaligheid door en in zijne gòdzaligheid bevorderd wordt, alzoo wordt integendeel iemands rampzaligheid voortgezet door zijn goddeloosheid en de schijn-gòdzaligheid geeft maar schijn-zaligheid. God zal eens in hen, die zonder Zijn krachtdadige hartverandering, en zonder die gezocht te hebben, daar ze hun *aangeboden* werd, sterven, moeten werken toorn en verbolgenheid, en wat zal ik nu zeggen tot zulke ellendigen? Moet ik er aanzetten tot dit en dat te doen, om die toekomstige toorn te ontvlieden? Dan ging ik tegen mijn verklaring en Paulus' zeggen aan, die wil, dat geen geloovige, en dus veel minder een natuurlijk mensch, willen of werken in zich kunnen voortbrengen. Maar is het dan geheel met hen buiten hope? Ik antwoord: Ja! Zoo zij willen door eigen ingebeelde krachten zich aan het werk begeven, dan zullen zij zich als werkheiligen dood-arbeiden, zoowel als dat zorgeloozen zich dood-slappen. Maar ik zeg: Neen! indien zij zich naar God in Christus wenden, op Zijn Woord van bevel en raad; „Wendt u naar Mij toe en wordt behouden,” Jes. 45 : 22. Ik moet er een belofte bijvoegen van Jezus: „Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen,” Joh. 6 : 37, maar ook deze waarschuwing niet vergeten: „Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke,” Joh. 6 : 44.

Dus moet een natuurlijk mensch het allereerst door Christus bij God trekkende genade zoeken, om tot Hem te kunnen komen, en om Zijne invloeden, die *willen en werken* voortbrengen, te willen en te kunnen ontvangen.”

De godzalige WILHELMUS SCHORTINGHUIS, in leven Bedienaar des H. Evangeliums te Midwolda, overleden 1750, schrijft in zijn boek: „Het innige Christendom”, Malga, Nijkerk 1858, bladzijde 218 en 219:

„3. Och, arme zielen, gij verwaarloost een allerwaardigste, allerschoonste en beminnelijkste Heere Jezus, daar alle engelen en menschen ontzaglijk en eerbiedig voor moeten

nederbuigen. O, gij veracht een allerwaardigst en aller aaneminge waardig Evangelie der genade, der verzoening en der heerlijkheid Gods, dat u alle heil, leven, genade en een eeuwige zalige gemeenschap met God in Christus zonder eenige verdienste uit vrije genade om niet *aanbiedt*. Ja, gij veracht en verwaarloost uwe eeuwige zielsbehoudenis en doet uwe arme ziel geweld aan, ja, hebt den dood lief, Spreuken 8 : 25. O, onverschoonlijke onzinnigheid, dwaasheid en verbijsterde spoorloosheid, dat gij, arme aardmol, om een handvol stof en eenige geringe en nietige beuzelingen, niet waardig om genoemd te worden, hemel en zaligheid voor eeuwig wilt vaarwel zeggen.

4. O, hoe duur zal u dit nare verzuim der genademiddelen eens worden, als gij in een rampzalige een koninkrijk, als het eens worden, als gij in een rampzalige eeuwigheid een koninkrijk, als het in uwe macht was, zoudt wenschen te geven, om het kleinste middeltje der genade, op hope van er nog onder bekeerd te worden; maar o, dan zal het te laat zijn, en alle duivelen zullen u bespotten over het ellendig verwaarloozen van zoo een dierbare tijd der genade. O, hoe zullen uw getrouwe leeraren u veroordeelen en alle verachte genademiddelen u bitterlijk doen jammeren in een onherstelbare en rampzalige eeuwigheid. O, acht dan nog die zoo dierbare middelen der genade, gebruik ze onophoudelijk en smeeke er onder, om nu nog genade te vinden, barmhartigheid te verkrijgen en geholpen te worden ter bekwamer tijd, Hebr. 4 : 16."

WILHELMUS EVERSDIJK, Bedienaar des Goddelijken Woords te Rotterdam schrijft in zijn werk: „De heerlijkheid des Messias”, editie Rotterdam 1725, bladzijde 134:

„E. Zoo gij niet kunt, zal het niet de allersnoodste ondankbaarheid zijn tegen God en Zijn Zoon? Zal het niet een onverschoonlijke versmading van des Vaders goedheid en van des Messias' liefde zijn? Jehova God heeft, naar Zijn oneindige barmhartigheid, het zondige menschedom deze Fontein beschikt, teneinde hetzelfde zijn onreine zielen daarin reinigen zouden: De Heere Jezus, uit enkel medelijden, heeft Zich als zoo *aangeboden* en op de wereld vertoond. Die weldadigheid Gods te verachten, die groote liefde van Christus niet aan te merken, o, wat een zonde! Hoe kunt gij zóó kwaad zijn, daar God zóó goed is? Gij zóó weigerig, om gereinigd te worden en God Drieëinig zoo gereed, om u van alle on-

reinigheid geheel zuiver te maken? O, gruwel! blijf niet langer terug, stel niet meer uit, en veracht niet de rijkdom Zijner goedertierenheid, maar kom tot deze geopende Fontein. Wascht uw hart van boosheid, o Jeruzalem, opdat gij behouden wordt: hoelang zult gij de gedachten uwer ijdelheid in het binnenste van u laten verachten? Jer. 4 : 14.

JOHANNIS BARUETH, predikant te Dordrecht, uitgave 1751, bladzijde 510:

„1. Of meent ge, dat het beter met u gesteld is? Kom, laat ik er eens de proef van nemen. Ik sta hier, in Jezus' Naam in dit avonduur, op de geestelijke Koopmarkt en hang deze parel van groote waarde in koop op. „Wat biedt gij voor deze Parel? Voor wat prijs staat ze u aan? Zijt gij gewillig, om al wat gij hebt te verkoopen? Uw eigen zin en wil, met al uw gerechtigheid, waar gij tot nog toe uw naakte ziel mee bedekt? Al uw vermaak en plezier? Al uw wereldsche gezelschappen? Ja, zelfs uw eigen leven?” — Wat zegt ge hierop? Ik kan wel denken: Hier zullen, „gelijk men zegt”, meer kijkers als koopers wezen. Zij zullen deze Parel zoo eens bezien en er zoowat van praten, maar blijven ledig staan op de markt, om te koopen.

2. Ik kan ook wel denken: Deze en geene zal in zijn hart zeggen: Zou de weg, om tot Jezus te komen, zóó nauw wezen? Zou men zóó alles moeten verkoopen, verzaken en verlaten? Maar, mijne vrienden, zoo denkende en sprekende, ziedaar, uw eigen schilderij in dien jongeling, Matth. 19 : 21 en 22. Ga heen, en verkoop al wat gij hebt en geef het den armen, en gij zult een schat hebben in den hemel, zeide Jezus tot hem; maar hij wilde den hemel zoo duurkoop niet: Want, staat er, de jongeling, dit woord hoorende, ging bedoefd henen, want hij had vele goederen.

O, ongelukkige menschen, die zoo, op het menigvuldig *aanbod van genade* en op die Vriendenraad van Jezus: Ik raad u, dat ge van Mij koopt deze Parel van groote waarde, — niet koopen wilt! Ik wil u in dit uur meer *beklagen*, als *bestrafen*.

A. Dat gij nog zoo dwaas en verblind zijt. Kom, zegt mij, wat zijn toch de redenen, die u wederhouden, om deze Parel te koopen? Is deze koopwaar te slecht? Is ze te oud of te versleten? Kunt ge ze ergens beter krijgen? Of is ze u te duurkoop? Immers neen! Voor een handvol wereldsch klatergoud,

een Parel van onschatbare waarde te koopen, zulk een Parel, die onverliesbaar is en van den bezitter een geheele eeuwigheid behouden wordt, weet ge iets beterkoop? Ik niet, gij ook niet. Het is een koop om niet, een koop zonder geld en zonder prijs.

B. Ja, hoe kunt ge zóó dwaas wezen, dat gij den koop niet toeslaat? Dat goed, dat gij hier op Jezus' raad verkoopen moet, om er Hem mee te koopen, kunt gij immers in uw dood niet medenemen. Dan zal u dat alles, wat gij hier bezit en hadt moeten besteden voor die kostelijke Parel, evenwel worden afgenomen en uw ziel zal naakt en ledig blijven. Het zal u eeuwig rouwen, „maar dan te laat“, het welzijn uwer ziel zoo zorgeloos verzuimd te hebben.

Ach, dat gij uwe zielen geen rust gaaft, voordat ge deze Parel van groote waarde gevonden hadt!

Ik raad u, zoek ze toch hartelijk, ijverig, ongeveinsd.

A. Zoek ze eerst en allermeeest, vóór alle dingen en boven alle dingen. Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid, Matth. 6 : 33.

B. Zoek ze met alle ingespannen krachten en met gebruik van alle middelen; en maant er den Heere veel in den gebede om; „Vraagt naar den Heere en Zijne sterkte, zoekt Zijn aangezicht geduriglijk, Psalm 105 : 4.

C. Ei, verzaakt, verloochent en verkoopt al wat gij hier hebt. Trekt er uw hart en genegenheden van af en hebt Jezus boven alles over. Geeft u gewillig aan Hem over. Zweert, dat gij Hem volgen wilt, dat gij met deze Parel pralen en pronken wilt. Ziet, zeiden Jezus' Apostelen eens tot Hem, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd, Mark 10 : 28. Gaat met Lot uit Sodom en ziet er met de vrouw van Lot niet naar om. Trekt met Israël uit Egypteland en verlekkert niet meer op hare vleeschpotten. Ik kan u verzekeren, gij zult u deze koop nooit beklagen, maar in het bezit van deze Parel een schat opleggen voor het toekomstige leven.' '

HENRICUS DE FREIN, in leven getrouwe Bedienaar des Evangelies te Middelburg, zegt in de behandeling van de 24ste Zondag van zijn Catechismusverklaring (Middelburg, 1753, bladzijde 244 en 245):

„4. Hij zal geen vrede hebben na zijn dood, noch wegens zijn

ziel, noch wegens zijn lichaam, beide in en na het oordeel in de eeuwigheid.

Ei, onbevredigde, zoekt deel in dit goed. I. Zonder deze vrede leeft gij in een gedurige onrust. II. Blijft gij onbekeerd, een eeuwige toorn en altoos knagende worm is uw deel. III. In de vrede met God, ligt een onuitsprekelijke zoetheid: want wie deze vrede heeft, die heeft God tot zijn Vriend, en hij heeft vrede met de Engelen. IV. Zij wordt u *aangeboden*; ja, gij wordt er toe gebeden: Want wij zijn gezanten van Christi wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christi wege, laat u met God verzoenen, 2 Cor. 5 : 20.

Wilt gij raad? A. Erkent uw gemis en deszelfs oorzaken.

B. Belijdt het klagende in ootmoedigheid, met droefheid, als de verloren zoon, Luk. 15 : 21. C. Verbreekt uw verbond met de zonde, eigen lust en wereld: Niemand kan twee heeren dienen, want of hij zal den één haten en den ander liefhebben, of hij zal den één aanhangen en den ander verachten. Gij kunt niet God dienen en den Mammon, Matth. 6 : 24. D. Gaat naar Jezus en doet als Benhadad's knechten, die met zakken om hun lendenen en koorden om hun hoofden, kwamen tot den koning Israëls, 1 Kon. 20 : 32. Daar staat: Hij zal tot God ernstiglijk bidden, die in hem een welbehagen nemen zal en zijn aangezicht met gejuich aanzien, want Hij zal den mensch zijn gerechtigheid wedergeven, Job 33 : 26. E. Overweegt tot uwe aanmoediging dat woord: „Grimmigheid is bij Mij niet, wie zoude Mij als een doorn en distel in oorlog stellen; dat Ik tegen hem zoude aanvallen en hem tegelijk verbranden zoude? Of hij moest Mijne sterkte aangrijpen, hij zal vrede met Mij maken; vrede zal hij met Mij maken,” Jes. 27 : 4, 5. En overweegt ook de Evangelische *aanbiedingen*.

Bij zijn behandeling van Zondag 33 zegt deze zelfde DE FREIN (blz. 483):

10. O, wie er is, is er voor, dat gij u bekeeren zoudt. Gij kunt en gij moogt er niet van tusschen.

A. God de Vader is voor: Die, opdat gij u bekeeren zoudt, Zijn Zoon verordend en gezonden heeft, Jes. 59 : 20. Daartoe geeft Hij middelen: Wet, Evangelie, kastijdingen, Rom. 2 : 4. Hij zegt: Keert weder tot Mij, en Ik zal tot u wederkeeren.

B. Jezus Christus is er voor. Hij heeft de zonde zoo duur geboet, en Hij verdient, dat gij die zoudt haten ter liefde tot Hem, ja, Hij noodigt u er toe en roept: Bekeert u. Matth. 4 : 17.

C. De H. Geest is er voor. De Bijbel is Zijn Boek en Hij bewerkt het hart, Hem te weigeren, te wederstaan, te bedroeven, ziet toe!

D. De Engelen zijn er voor. Misgunt gij hen die blijdschap, die er is voor de Engelen Gods over één zondaar, die zich bekeert, Luk. 15 : 10?

E. De bediening is er voor: Wat wordt er vlijt aangewend!

F. Alle de godzaligen zijn er voor: Zij reiken u de hand toe.

G. Uw eigen consciëntie is er voor.

H. De goddeloozen zelf: als zij sterven, zeggen zij doorgaans: Weest gewaarschuwt: Vreest God en houdt Zijne geboden, want dit betaamt allen menschen, Pred. 12 : 12 en 13.

I. Deze kerk, stoel en plaats, waar gij zit, is er voor.

Wie is er nu tegen? Wie zijn uw afraders? A. De duivel; en die is een bedrieger. B. Verkeerde zelf-liefde, uwe verdorvenheid. C. Uwe vleeschelijke vrienden, uw staat-gelijken.

11. Ik heb een vraag. Zoudt ge niet gaarne als een bekeerde sterven met vergeving en ontferming? Of wilt gij sterven in uwe zonden, Joh. 8 : 21; als Saul in zijn overtreding, 1. Kron. 10 : 13. Zoo gij dit niet kiest, ei, bekeert u dan.

Veellicht zal iemand denken: Ik weiger de bekeering niet; ik acht ze noodig, ja, mij noodig; maar ik stel die wat uit. O, zoo te denken raad ik u af, om deze volgende redenen:

(..... en dan volgen er niet minder, dan 10 redenen, om de noodzakelijkheid der waarachtige bekeering op het hart der gemeente te binden. — K.).

Hiermede hebben wij slechts enkele bewijzen geleverd, dat het aanbod van Gods genade door onze Reformatorische Vaders is gepredikt en verdedigd. Wil het ons niet ten kwade duiden, dat de juiste volgorde er in ontbreekt, daar de tijd, die er voor noodig was, ons ontbrak. Als kinderen Gods en dienstknechten van Christus hebben wij al die Oud-Vaders hartelijk lief.

Nooit genoeg kunnen wij elkander wijzen op het aanbod van Gods genade. De deur van het Evangelie staat nog voor ons open. De Heere roept ons nog ernstiglijk en waarachtiglijk, en daarom is het onze bede: Neemt het toch ter harte mijne onbekeerde medereizigers naar de Eeuwigheid. Daar is niets te bedenken, waarover meer gedacht en gesproken moest worden, dan over het welmeenend aanbod van Gods souve-

reine genade, waarmede de Heere nog staat te kloppen voor de poorten van ons hart.

Neen, wij moeten elkander zóó maar niet zalig spreken, want dat kwaad wordt allerwegen veel bedreven, wat velen bedrogen zal doen uit komen. In het licht van Gods getuigenis hebben wij ons hart en leven te doorzoeken en te beproeven, of wij zijn in het geloof, dat Jezus Christus liefheeft en Hem kent in Zijn dierbaarheid, gepastheid en noodzakelijkheid.

Het zijn gelukkige mensen, die van dag tot dag met hun armoede en ledigheid mogen komen tot de onuitputtelijke bron van Gods genade, met de bede: O God, wees mij, zondaar, genadig!

INDEX

Alardin, K.	88, 89
Appelius, J. C.	98, 99
Ambrosius (tijdgenoot van Augustinus)	67, 68
Barueth, J.	108-110
(De predikende en wonderdoende Christus)	
Binning, H.	103
Brahé, J. J.	32-34
Brakel, W.à.	53, 54
Brès, Quido de	75, 76
Calvijn, J.	15, 16, 83, 84
Catechismus, Heid.	11
Comrie, A.	44, 104-106
Costerus, F.	69
Crombrugge, D. v.	89-93
Dordtsche Leerregels	8, 9, 10
Durham, J.	50, 52, 103, 104
Erskine, R.	48, 49, 102, 103
Eversdijk, W.	108
Faukelius, H.	61, 62
Fraanje, J.	35, 36
Frein, H. de	110, 111
Gray, A.	84, 85
Groe, Th. v. d.	134
Heidanus, A.	63-67
Hellenbroek, A.	17
Immens, P.	77-79
Kantteekeningen	80-82

Kemp, F. J. v. d.		127
Koelman, J.		55-59
Lodensteijn, J. v.		59, 60
Lubbertus, S.		97, 98
Mastricht, P. v.		39, 60, 61
Merg-mannen		85-87
Nupoort, J. v.		38, 39
Oostfriesche belijdenis		73, 74
Olevianus, C.		12, 14, 46, 47
Owen, J.		100, 101
Polyander, Rivetus, Thysius, Walaeus		36, 37
Polyander, J.		62, 63
Prosper		68
Roelofsen, H.		55
Saambinders, Oude		23-25
Schortinghuis, W.		107, 108
Smytegelt, B.		21-23
Teellinck, J.		93, 94
Trigland, J.		67-69
Ursinus, Z.		70-73
Velzen, C. v.		106, 107
Vermeer, J.		18
Voetius, G.		42, 43
Watson, T.		18, 99, 100
Westminster Catechismus		76, 77
Westminster Synode, Kort Begrip v. d.		8